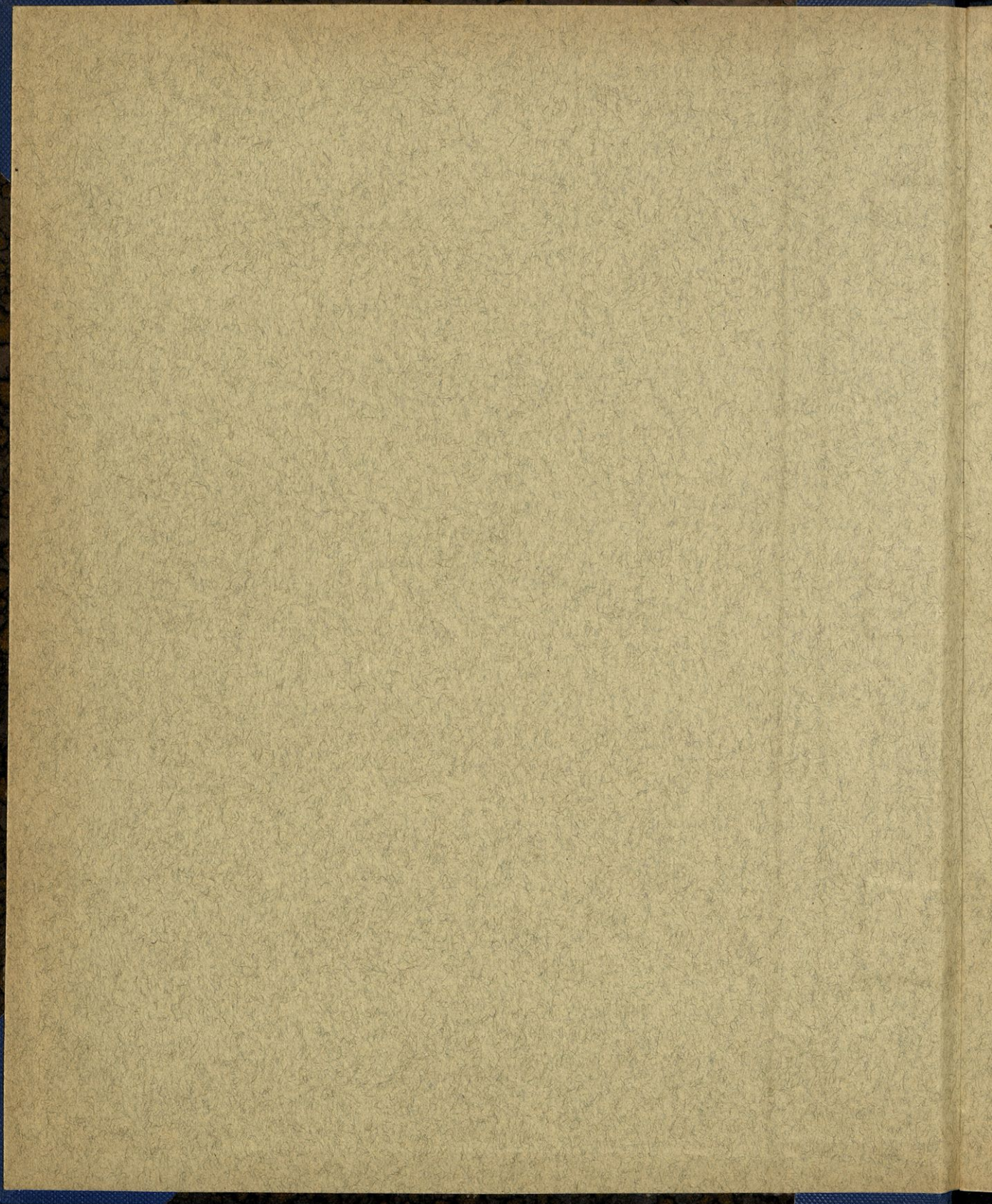

I
60411

Navod
za
spovedovanje.

Postavil
Andrej Zamejic
profesor pastirstva v ljublj. bogoslovju.

Za izdajo

V Ljubljani 1873.

Kamnotisk Eger-jer.

Založila bogoslovška knjižnica.

II
60411

60411

030638645

Kaxalo.

	Stran
§. 1. Dolžnost duhovnega pastirja & v nemo opravljati kakr. sv. pokore.....	1
§. 2. Čas spovedovanja	2
§. 3. Kraj na spovedovanje	5
§. 4. Poglavitne dolžnosti spovednikov	6
§. 5. Potrebne lastnosti spovednikov	8
§. 6. Pregreški v spovednici	10
§. 7. Potrebnost spor. pravice	12
§. 8. Prikrajševanje spor. pravice	15
§. 9. Vderžanje	16
§. 10. Paprč. vderžani grehi	17
§. 11. Skofom vderžani grehi	19
§. 12. Samostansko vderžanje	19
§. 13. Kaxsojevanje vderžanih grehov	20
§. 14. Odvexovanje od vderžanih grehov	23
§. 15. Spovedovanje	33
§. 16. Potrebnost popolne spovedi	35
§. 17. Kaj je spidku storiti, ako se grešnik čisto in natanjko ne spove..	38
§. 18. Preiskovanje vestnega stanu spokornikovega & vpraševanjem..	41
§. 20. Dolžnosti spovednikov po spovedi	48
§. 21. Spokorna dela	54
§. 22. Pravila na odmero spokornih del	57
§. 23. Kako se spokorna dela nakladajo	63
§. 24. Odvexa	64
§. 25. Znamnja spokornikove priprave	65
§. 25. Slovo sakramenta sv. pokore	69
§. 26. Pogojna odvexa	72

	<i>Stran</i>
§. 27. Ravnanje pri odreki odvexe	73
§. 27. Ravnanje pri odlogi odvexe	74
§. 28. Premehkost in preozjstrost	79
§. 29. Ravnanje s grešniki po posebnem stanu njih vesti:	
A. Nevedni grešniki	81
§. 30. B. Grešniki, kateri se obtožujejo le odpušljivih grehov	85
§. 31. C. Grešniki iz slabosti	87
§. 32. D. Grešniki, ki se obtožujejo smernih grehov	88
§. 33. E. Grešniki v bližnji prilobnosti	90
§. 34. F. Grešniki iz navade in povračljivi grešniki.	95
§. 35. G. Grešniki navoljo svojih grehov s novimi dolžnostimi obloženi. .	98
§. 36. H. Grešniki k nannanjenju svojega ali ptijega greha navexani. .	101
§. 37. Velika spoved	103
§. 38. Po spovedovanju	110
§. 39. Spovedna molččnost	111

~~~~~

Pomote:

1. Izpustila se je v raporednem številjenju točk devetnajsta.
2. Postavili ste se dvakrat točki 25. in 27.

N. Ivarine zato ni nič izpušene.

Dolžnost duhovnega pastirja z vnemo opravljati sakrament svete pokore.

Duhovni pastir je dolžan sakrament sv. pokore pridno opravljati in si z vso skerbjo prizadevati, da ga verni pogosto in vredno prejemajo. Ta imenitna dolžnost se opira na te razume:

1. Sakrament sv. pokore je vsem vernim, kateri so po sv. kerstu smertno grešili neogibno potreben, da zopet dosežejo posvečujočo milost božjo. Kakor si namreč tisti, ki se mu je ladija razbila, ne more življenja okraniti, če ne zgrabi kake deske od razbite ladije: ravno tako tudi on, ki je zgubil kerstno nedolžnost, ne more zveličanja upati, če se ne radeče k deski sv. pokore. Ker je pa duhovni pastir kakor služabnik Kristusov in delivec skrivnosti božjih (I. C. 4, 1.) v to poklican in izvoljen, da vernim k zveličanju pomaga, je gotovo tudi dolžan sakrament sv. pokore z vso vnemo opravljati.

2. Verni si morajo pa tudi prizadevati, da rastejo v nedolžnosti in popolnosti: kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetejši (Skri. raz. 22, 11.). Najgotovši pomoček rasti v pobožnosti imajo pa verni v tem, da sakr. sv. pokore radi in vredno prejemajo. Tu imajo namreč najlepšo priliko sebe in svoje dolžnosti natanko spoznavati, obujati kesanje nad grehom in ponavljati sklep poboljšanja; vaditi se ponižnosti, ki je stebel in podlaga kersanskej popolnosti, in v sebi vnemati ljubezen do Boga in bližnjega, ki je kraljica vseh čednost. Ker je pa Kristus sam postavil pastirje in učnike v popolnost svetih, v razširjenje telesa Kristusovega (Ef. 4, 12.) je duhovni pastir tudi dolžan sakr. sv. pokore z vso gorečnostjo opravljati.

3. Verni ne morejo rasti v kersanski popolnosti, ako se željno in sta-

novitno s Kristusom ne sklepajo, ako pogosto in vredno pripravljeni k mixi Gospodovi ne stopajo. Da pa verni zakr. sv. rešnjega Telesa pogosto in vredno prejemajo, je zlasti dandanašnji prvi in najimenitnejši pomoček ta, da duhovni pastir zakr. sv. pokore z vso marljivostjo opravlja.

4. Kakor vsak deržavlján je tudi duhovni pastir dolžán srečo človeške družbe sploh z vso močjo pospeševati. Ravno skerbno opravljanje zakr. sv. pokore pa veliko pregreh, ki so občni sreči nevarne, odvráčuje in zatira; čednosti pa, ktere so tudi vsej človeški družbi v prid, v vernih zasaja in spopolnuje.

5. Poslednjič dolžnost rasti v keršánskej popolnosti, ne zadeva samo tistih duš, ktere so duhovnemu pastirju v skerb izročene, ampak toliko bolj duhovnega pastirja samega. In ravno modro in zvesto opravljanje zakr. sv. pokore je duh. pastirju najimenitnejši pomoček lastnega spopolnovanja. Kolikokrat duh. pastir v grehik, ki se mu jih verni spovedujejo, svoje lastne grehe spoznáva, obžaluje in dela terdne sklepe svoje življenje poboljšati in spopolniti! Kolikokrat spokornikovo poniževanje, kesanje in spopolnovanje duh. pastirja samega osramotuje in močno spodbada k resnični prixadevi za večo popolnost v keršánskem djánju in² znánju!

Zgledi skerbnega opravljanja zakr. sv. pokore so vsi sv. škofje in mašniki, zlasti sv. Karol Boromej, sv. Francišek Salezij, sv. Vincencij Pavlyanski, sv. Filip Neri.

§. 2.

Las spovedovanja.

Duhovni pastir, kteri ima pravo vnemo, deli zakr. sv. pokore z največim veseljem: a) kadarkoli je naprošen, b) (kteri) ^{kadar} tudi nepokličan gre v spovednico, vsaj ob nedeljah in praznikih pred in po

maši, tako tudi v saboto večer in tisti večer pred velikimi prazniki.

Ako duhovni pastir tako ravna, bo pospeševal pogostno spoved, pa tudi ne bo imel ob posebnih praznikih preveliko spovedancev! Trebno število spovedancev ovira namreč pobožnost, spokorniki se naveličajo čakati, rodi se kriva misel, da vse stoji na tem, kdaj, ne pa, kako se spoved opravlja, in primanjkuje tudi potrebnega časa za daljšo spovedi in izmenitniše prigodke. Ako je tedaj treba, naj odvrtače duh. pastir preobilne spovedne shode s tim, da vernim naxnanja njih spovere xastian dobrega spovedovanja, ter naj v spovednici, v očitnih govorih in v samitnej obhoji x vso gorečnostjo priporoča pogostno prejemo sv. pokore, dokler vsaj ob nedeljah in praznikih nima spovedancev, kateri se x njim pri sv. maši ne samo v duhu, ampak resnično obhajajo.

Ker imajo pa spovedni shodi tudi svojo dobro stran, naj duh. pastir od njih odvrtače, kar imajo škodljivega, in naj pospešuje, kar imajo dobrega v sebi, to pa s tim, da :

a) gre xgodaj v spovednico, b) napravi krajšo pridigo, c) hitrejšo odpravi navadne spovedance, ako njih sedanja spoved nič posebnega ne xadeva, d) povabi dobrih spovednikov, da mu pridejo pomagat, e) pokarč tudi vernim dobro stran, ki jo imajo spovedni shodi, kakor spodbudnost sploh, pospeševanje kersanske ljubexni med soseskami, nagibovanje mlačnih in lenih k prejemi sv. xakramentov, priložnost spovedati se svojih grehov drugemu spovedniku, kar je včasih prav koristno ali se celo potrebno.

O velikonočnem času, o katerem morajo po cerkveni xapovedi vsi verni, ki imajo xmožnost xatr. sv. pokore in rešnjega Telesa prejeti, ako hočejo se xivi udje sv. Kat. cerkve biti, tej cerkvenj xapovedi xadostiti — (Trid. x b. seja 14. xakonilo 8, 9.) — imajo nekteri duh. pastirji navado svoje verne po soseskah, spolu, starosti in stanu ob določenih dnevih spovedovati in sicer s po-

močjo sosednih duhovnov. Je navade naš red očitne službe božje (ordo cultus divini 1827. l. S. 29.) sicer ne zametuje, vendar pristavlja posebno željo, naj bi se ljudstvo privadilo xlasti velikonočni čas lastnim duk. pastirjem svojih grehov se spovedovati in v domačej cerkvi sv. Obhajilo prejema-
ti! Zatorej naj se nobeden duk. pastir ne prederane, svojih vernih priga-
njati, ali kakorkoli siliti, da bi vsi en in ravno tisti odločeni dan se spo-
vedovali, ampak vsakemu naj pusti njegovo prosto voljo, ta ali uni dan,
ko se bolj pripravljenega čuti, svojih grehov se spovedovati, in duhovni
pastir bodi vselej pripravljen poslušati njegovo spoved, ako ga ne xader-
xujejo druga imenitnejša opravila. Gjesto je pa prepovedano pozno v noč
spovedovati, posebno kadar luči niso prižgane; tudi veliki petek in sv.
večer je spovedovanje popolnoči (razun bolnikov) po cerkvenih postavah
prepovedano. Druge dni v letu pa, kakor velikonočno nedeljo, praznik sv.
rešnj. Telesa, ali kakih delavnik xastran spovedovanja v prepoved devati,
ni nobenemu duk. pastirju pripušeno.

Lastni ali postavljeni mašnik (sacerdos proprius), od kterega govori
Trid. xbor ni tako umeti, da bi moral vsak duhovnjak pri domačem duk.
pastirju spoved opraviti, ampak postavljeni spovednik je vsak mašnik,
kteri ima spovedno pravico. Spovednik se sme tedaj dandanašnji prosto-
voljno izbrati! Le velikonočno Obhajilo se mora po cerkvenj xapovedi v do-
mačej duhovniški cerkvi prejeti, v ptujej duhovniji pa ^{le} x dovoljenjem do-
mačega duk. pastirja, kar naj se ljudem po našem obredniku xznani
en teden pred velikonočnim časom. Velikonočni čas pa terpi v našej
škofiji od druge nedelje v postu do vnebohoda Gospodovega.

Pobiranje velikonočnih spovednih listkov je lahkomišljenim duhovlja-
nom koristno in posebno budilo, da xvesto spolnujejo vesoljno cerkveno
xapoved. Pri tem pobiranju naj se duk. pastir ravna po besedah Gospo-
dovih (Matth. 18, ~~18~~ 15-18.): „Ako greši xoper tebe tvoj brat, pojdi in ga po=

svari med teboj in njim samim; ako te posluša, si pridobil svojega brata. Ako te pa ne posluša vsemi seboj se enega ali dva, da v ustih dveh ali treh prič obstoji vsa reč. Ako te pa ne posluša povej cerkvi; če pa cerkve ne posluša naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik."

Cerkve žuga njim, ki te zapovedi ne spolnujejo dvojno kazen: 1) izobče, nje, 2) necerkveni pogreb. „*Vivens ab ingressu ecclesiae arceatur et moriens christiana careat sepultura*" pravi lateranski zbor pod Inocenc. III. 1215. l.; vendar pa duh. pastirji ne smejo sami od sebe v tej zadevi kaznovati; zlasti bi se smel cerkveni pogreb odreči le tistemu, kateri tudi na smertnej postelji ni razoderal kesanja.

§. 3.

Kraj za spovedovanje.

Kazun veljavnega vroka se sme le v cerkvi spovedovati in sicer v spovednici. Spovednica pa mora biti napravljena v cerkvi na prostornem, očitnem in pripravnem kraju, ter mora imeti mrežo med spovednikom in spovedancem.

Veljaven vrok za spovedovanje zunaj cerkve je bolexen, slabo slisanje, visoka starost spovednikova, posebno po ximi; ravno tako gluhoa, visoka starost, velika nevednost, dolga spoved, imenitni stan spovedancev. — Vselej pa bodi kraj za spovedovanje čeden in ozališan s podobo križanega Jezusa.

Ni pa svetovati ptujcev doma spovedovati. Ženske (kazun bolnih) se ne smejo nikdar doma v stanici spovedovati, tudi ne v kakristiji, ali v cerkvi zunaj spovednice, ali v spovednici od sprednje strani spovednikove, ako nima spovednik dovoljo imenitnih vrokov posebnega, in sicer pisanega privolenja od svojega škofa. (Škofji list 1827. l. §. 32. in ljublj. obrednik 1844). — Kadar je tema naj se prižge luč pri spovednici; tudi naj ima vsak spovednik svojo spovednico in naj je ne preminja brez potrebe, ker bi se sicer verni v spovedniku lahko motili in se celo neveljavno se spovedovali; ko bi šele med spovedova-

njem svojo xmoto spoznali.

§. 4.

Poglavitne dolžnosti spovednikov.

Spovednik bodi vernim v resnici, „duhovni oče“, ki sprejema vse grešnike brez
otira na njih stan ali spol, s tisto ljubeznijo, ktera po Kristusovem xgledu istě,
kar je xgubljenega in jih xveliča (Luk. 19, 10), ktera si na xveličanje grešnikov
toliko prizadeva, kolikor dober oče na življenje in srečo svojih otrok. Sv. Grego-
rij Veliki pravi: „Spovednik bodi spovedancem oče in mati ob enem: oče x res-
nobo in mati x usmiljenjem.“ (Past. I. p. 6.) Kakor oče mora toraj spovednik o-
pravljati trojno opravilo, ktero mu je naloženo: opravilo učeniško, xdravniko-
vo in sodniško:

a) Kakor učenik ima spovednik versko xnanje svojih spovedancev spozna-
vati in tisto v potrebi popravljati ali doverševati, tedaj neveredne podučevati, xmo-
tene xavračevati, dvomljivim prav svetovati, zlasti pa vsakemu dolžnosti njegove-
ga stanu xkazovati, in njih xvesto spolnovanje priporočevati.

b) Kakor xdravnik ima spovednik vir in tek dušnih bolezní preiskovati
in primerna xdravila svetovati ali veleovati.

c) Kakor sodnik ima spovednik grešnikovo spoved voljno poslušati, last-
nijo njegovega dušnega stanu in xatorej velikost in hudobijo, število in oko-
lišine njegovih grehov pozvediti in prevdariti, vrednost ali neverednost nje-
gove priprave pozvediti, mu primerjeno pokoro naložiti in odvexo podeli-
ti, odložiti ali odreči.

Stega se vidi, kako imenitno, težavno in odgovorno je to opravilo:

a) Imenitno je to opravilo, ker je spovednik v pravem pomenu namestnik
Kristusov in ima opraviti x neumerljivo človeško dušo, ki je po božjej podobi
vstrajena in se mora xopet pripeljati k Bogu, od kterega se je odvernila.
To opravilo se sme po vsej pravici imenovati jedro ali serce duhovnega pa-
stirstva; prav za prav božje opravilo je spovedniku naloženo.

b). Težavno je spovednikovo opravilo, ker ima grešnika k pravej spokornosti ali k resničnemu spoznanju samega sebe, k čestnaturnemu kesanju in k trdnemu sklepu pripeljati, njegovo popačeno voljo k dobremu nagniti, pri ispraševanju, opominjanju, svarjenju, nakladanju spokornih del in odvajanju z njim po srednjem potu hoditi, in marsiktere neprijetnosti terpeti, mrax, vročino, dolgo sedenje, tiho govorjenje, sirovost marsikakega grešnika, poslušanje najostudnejših pregreh, katerih se nekteri z najgerjemi besedami obtožujejo. Največe težave so pa za spovednika nevarnosti, ki pretijo njegovej lastnej duši.

c). Odgovorno je to opravilo, ker na njem stoji večno xveličanje mnogih duš, ki so z drago kervjo Jexusa odkupljene. V najimenitnejših zadevi se spovedanec popolnoma podverže spovednikovej sodbi, in spovednik se xaveže od svoje sodbe Bogu odgovor dati, njegova sodba je Božja sodba. Koliko nesreče napravi tedaj neveden, lahkomisljen, v nemaren spovednik! nasproti pa je xaxovetljen, bogaboječ, vnet spovednik največi dobrotnik svojim duhovnjanom in veliko krat tudi sosodnim občinam in prihodnjim rodovom. Zato je rekel Pij V.: "Dajte mi dobrih spovednikov in svet bom popravit."

Opravilo spovednikovo je pa tudi xaslušno, blaživno in oveselivno. Koliko duš otme spovednik, kateri svojo dolžnost xvesto spolnuje! Koliko otrok, mladenčev, devic obvaruje tak duhoven popačenosti, koliko obupnih in žalostnih, dvomljivih in omahljivih on potolaži, potrdi, vprkoji! Koliko pohujšanja, koliko sovraštva, koliko pregrešnih navad in priložnosti, koliko krivic se po njem odverne, odpravi ali popravi!

V spovednici spoznava duk. pastir samega sebe, spoznava vire in nasledke grehov, spoznava svoje občane, njih potrebe in nevarnosti, njih veselje in terpljenje, in xadeve posamnih stanov, ter se tako uči božjo besedo rodovitno in mikavno oznanovati. Tudi tolikanj potrebno xaupanje in ljuberen svoje čede si pridobiva spovednik v spovednici, kjer kakor usmiljeni Tamarijan olje v rane oliva, kjer tudi največe grešnike s priserčno ljubeknijo sprijema, kjer uči,

opominja, svari, tolaži, svetuje, kjer vsakemu po njegovih notranjih potrebah pomaga.

Koliko veselje je poslednjič na spovednika gledati v spokornikih čudovita pota božjega usmiljenja; kateraj se pa tudi goreči spovedniki skoraj nikdar ne naveličajo spovedovanja.

S. 5.

Potrebne lastnosti spovednikove.

Ker je spovednikovo opravilo tolikanj imenitno, težavno in odgovorno se sme izročiti le takim možem, kateri so xanj po umu in sercu pripravní. Le ta pripravnost pa xahtera od spovednika, sledeče lastnosti:

a) Učenost, da more svojo trojno službo prav in dobro opravljati. Kakor učeni^k mora namreč spoznati božjo ^{postavi}pastavo, kakor sodnik mora človeška dj^{anja} po božj^{em} presojevati; kakor xdravnik mora pripravna xdravila xoper grehe svetovati ali vele^{vati}. Kako je spovedniku učenost potrebna, se vidi tudi iz grozno velike škode, katero napravlja neveden spovednik. Postavlja namreč sebe in svoje spovedance v nevarnost večnega pogubljenja, kar terdijo enoglasno svetniki. Takega spovednika Bog sam pogublja rekoč: „Ker si ti spoznanje xavergel, bom jest tebe xavergel, da mi ne boš opravlj^{al} duhovske službe.“ (Ozej 4, 6). Spovednik naj tedaj posebno pridno prebira n^{av}avno vednost, cerkveno pravo in tudi der^xavljanski xakonik, da ve pravično r^{ax}sojevati. Ravno tako rad naj bere pobožne bukve, da si pridobi dovolj t^{var}ine za podučevanje v spovednici, posebno pa take, ki so xlasti za spovednike spisane, med kterimi so priporočevanja vredne: Sancti Lig. Alph. Homo apostolicus instructus in sua vocatione ad audiendas [vocationes] confessiones. — S. Lig. Alph. Praxis confessorii. — Franc. Xaveri Zenner instructio practica confessorii. — J. H. Brockman Pastoralanweisung zur Verwaltung des Bischofsamts. — Laume: Handb^{uch} für den Geistlichen. — Licca: des Geistl^{ichen}. — Leonhard a Porto Mauricio: Unterweisung für Geistlichen. — Michael Wittman: des Geistlichen für die Jugend.

lija Ulman, — Georg Köhler: *Einleitung zum Paulsen'schen Buche: Die Kunst des Sündens.* —

b) Modrost, ki ima splošna pravila bogoslovne vednosti na posebne zadeve posameznih spokornikov obračati. Modrost je takorekoč duša opravi-
la spovednikovega in mora z učenostjo združena biti, ker se tako učen
spovednik ne more duš prav vladati, če nima evangelijske modrosti. Če
modrosti je treba spovedniku, da, ko drugim k xveličanju pomaga, svo-
jega xveličanja ne zanemarija; treba mu je modrosti, da izpraševaje gre-
hov ne uči, ampak spokornega duha vzbuja in voljo k poboljšanju nakla-
nja; da je vse njegovo podučevanje in opominjanje primerjeno lastnji, sta-
rosti, stanu in drugim zadevam grešnikov; da pri nakladanju spokor-
nih del ne gleda le na velikost grehov, ampak tudi na okolišine spove-
dancer; da pri odvetovanju ni preterd, pa tudi ne premehak; da ve xaple-
tene prigodke prav razločevati, dobre svete dajati, pomote, ki jih je pri spo-
vedovanju storil, xopet popraviti, previden biti v prevzemanju spokorniko-
vih dolžnost: bratovskega svarjenja, povračanja, naxnanovanja.

Da si spovednik to čednost xadobi, naj si pri vsakem spovedovanju prav
xivo pred oči postavlja visoki namen, ki ga ima dosegati: namreč čast bo-
žjo in xveličanje spovedancer. Na ta način si bo gotovo prizadeval poseb-
nim potrebam slehernega spokornika najprimernejše pomočke izvoliti in
rabiti. Tudi si mora spovednik bistrili xassodnost, da vse okolišine prevdar-
ja in na nje pravila obrača. V tem je sicer skušnja najboljša učenica, ako
si spovednik od vsakega spovedovanja odgovor daje; pa mu je tudi treba
sveta, modrih in pobožnih spovednikov in veljavnih pisarcev (Prosperi
Lambertini, Joań. Petri Gury casus conscientiae), posebno pa luči od xgoraj,
ker je vsa naša xmožnost le od Boga.

c) Svetost, da je spovednik vreden namestnik božji, in svojo službo
tako opravlja, da, ko druge očišuje, svoje lastne duše ne omadeževa. Zato
naj se spovednik, preden gre v spovednico, s priserčno molitvijo Bogu

izroči v varstvo, da se pri poslušanju ptujih grehov v njegovem lastnem srcu ne zbujaajo hudobne misli in želje.

d) Gorečnost za čast božjo in za xveličanje duš, ker brez te lastnosti spovedniku ni mogoče svojih dolžnost xvesto spolnovati. Spovednikovo opravilo je namreč najtežje izmed vseh duhovskih opravil, in le ako njegovo serce gori od hrepenenja, neumerjajoč duše k Bogu in k večnemu xveličanju pripeljati, bo srečno xmagal vse težave, ki ga čakajo v spovednici. Bo pa tudi našel najslajšo tolažbo za svoje serce, ker se mu njegov trud nikjer tako obilno ne poplača, kakor ravno v spovednici.

e) Ljubeknivost in potepeljivost. Da imajo grešniki zaupanje v spovednika, ter mu xane svoje duše brez strahu odkrijejo, in da spovednik, ko grehe drugih odpravlja in mir daje dušam, sam v grehe ne pade in miru ne zgubi — je potrebna spovedniku ljubeknivost in potepeljivost. Naj tedaj spovednik po zgledu evangeljskega očeta vsakega grešnika x v seljem sprejme, voljno posluša in krotko x njim ravna, če je še tako globoko v grehih xakopan, surov, svojeglaven, terdovraten, čmeren, siten, nexaupen. Kdor hoče grehe sveta nositi, mora biti krotak kakor jagnje.

§ 6.

Pregreški v spovednici.

Kakor si mora spovednik potrebne lastnosti pridobivati, ravno tako skerbno se mora tudi varovati pregreškov, v ktere večkrat xabredejo spovedniki. Le-ti pregreški so naslednji:

a) Necemerost, ktera le prerada xapelje spovednika, da v veliko število spovedancev nekako čast stavi in xato x njimi premehko ravna, ker jim preveč prixanaša.

b) Pristranost. Ako spovednik med spovedanci brez pravega vxroka xarloček dela, in imenitne raji spoveduje, kakor vboge, ali se le raji x nekterimi pobožnimi dušami peča, drugim pa ne da priložnosti k spovedi; ali se celo med spolom xarločuje in le moške ali le ženske rad spoveduje.

-77-

c) Boječnost pred ljudmi, ako si spovednik ne upa mogočnik ali imenitnik zavoljo njih krivic ali pregreh posvariti kakor kasluhijo, in jim po zgledu Janexa Kerstnika reči: „Ni ti pripušeno!“ — ako si ne upa dalje takim potrebne ožstre pokore naložiti in če je treba tudi odveze kaderxati. Besede, ktere je govoril Gospod Bog preroku Eeħ. kaderajo tudi spovednika: „Kadar hudobnemu porečem: vmerl boš, vmerl! pa mu ne ozmamiš ter ga ne opominjaš, da naj se iz svoje hude poti poverne in živi: bo hudobni sam v svojej hudobiji vmerl, toda njegovo kri bom jest tiral iz tvoje roke!“ (Eeħ. 3, 18).

d) Samopridnost, ako spovednik gleda na darila in prijaznost, in toraj prixanaša njim, od kterih dobiva spovednino ali za masē. Da bi tudi sen-ce samopridnosti v spovednikih ne bilo: naš obrednik ožstro prepoveduje od spovedi tudi radovoljnih darov jemati, rekoč: „Occasione confessionis excipienda vel iam exceptae quidquam etiam sponte oblatum accipere serie prohibemus.“ — Tudi ne sme spovednik od spovedanca, ki mu je masē za pokoro naložil, tiral, da bi jih njemu dal brati, ali da bi se v njegovej cerkvi ali samostanu brale. (Sr. Karol Boromej, Benedikt XIV.).

e) Neprevidnost ali celo grešno nagnjenje, ako se spovednik z ženskami v preveliko xaspljivost spusti, ki je njegovej kreposti ali vsaj njeg. dobremu imenu nevarna. Spovednik naj xlasti nad seboj čuje, kadar spoveduje mlade, hudobne, xapeljive svetohlinke, tako imenovane pobožne duše; varuje naj se tu vse lahko-mišljenosti v govorjenju in obnašanju. Naj se tedaj preblixo omrečja ne nasla-nja, naj ne gleda v obraze, naj bo xlasti previden pri izpraševanju, naj se ogiblje nepotrebneega pogovarjanja ali tudi premehkega govorjenja.

f) Svojeglavnost. Ako spovednik z izgovorom, da je samo Bogu za svoja dja-nja v spovednici odgovoren, po svojej termi ravna, ali morebiti po svojih pre-nagljenih sklepih, ne pa po xapovedi Evangelija, ljuberni in pameti — se stori krivega svojeglavnosti pri spovedovanju.

g) Lahkomišljenost, ako si spovednik ne vxame časa vsakemu povedati, kar mu je treba, ali če vsakega brez razločka odveče. Pa ravno tako napačna je

preojzstnost v spovednici, ako namreč spovednik prehudo sodi, pretékko potko-
ro naklada, ali xadržuje odvezo brez pravičnega vroka.

§. 7.

Potrebnost spovedne pravice.

Zunaj xgoraj imenovanih lastnost je treba spovedniku tudi še spovedne
oblasti; k tej pa ni xadosti notranje ali božje pooblastilo, ki se sprejme v ma-
šnikovem posvecenju, ampak potrebno je tudi še vnanje ali cerkveno po-
oblastilo, katero se podeli ¹⁾ s poterjenjem in ²⁾ spovedno pravico.

1. Poterjenje (approbatio) je očitno spričevanje škofovo ali njegovega namest-
nika, da je kakš mašnik, kar xadava njegovo učenost in nesvarljivo življe-
nje, pripraven za spovedovanje. To poterjenje je po nauku Frid. zbora neo-
gibno potrebno k veljavnej delitvi xakr. sv. pokore. Poterditi pa smejo škofje
le take, ktere po ixpraševanju, ako se jim potrebno xdi, ali brez ixpraševanja pri-
pravne najdejo; sčle poterjenim se sme privoliti spovedna pravica.

2. Spovedna pravica (iurisdictionis in foro interno seu conscientiae) pa je oblast
druge v xadevah njih vesti kakor podložne soditi ali: vnanje pooblastenje
duhovske gosposke spovedno oblast v xakr. mašnikovega posv. prejeta pri po-
sebnih osebah v djanju spolnovati.

Dandanašnji škofje poterjenje in spovedno pravico x enim pišmom da-
jo, dasiravno se mora poterjenje ločiti od spovedne pravice. To razločevanje
pa je imenitno samo za tiste škofije, v kterih škofje samostalnim duhov-
nom ali drugim mašnikom, kterim so podelili spovedno pravico, razun te-
ga pooblastenje dajo, spovedno pravico priprustiti tudi drugim mašnikom,
kteri so dobili poterjenje od svojih škofov kakor: mašnikom iz ptuje škofi-
je, na božjih potih ali tudi v samostanih.

Spovedna pravica je redovna in prepuščena. Redovna (ordinaria) je ti-
sta spovedna pravica, ki se ne podeli posebej, ampak ki je sprejetej duhov-
skej službi lastna. Tako imajo papež redovno spovedno pravico čex ves
svet, ker so pastir vseh vernih; škof in njih veliki namestniki čex vsi ško-

fijo; samostalni duh. pastir čex vso duhovnijo; višji cerkvenih redov čex svoje podložne. — Preprišana (delegata) spovedna pravica se pa imenuje lista, ki jo prejme mašnik, kteri nima spovedne pravice zaradi svoje službe, od njega, ki ima redovno spovedno pravico. Tako imajo vsi duhovni pomočniki; korarji, redovniki, ki nimajo posebne samostalne duhovnije, imajo pa oblast spovedovati, pripušeno spovedno pravico.

Kdor ima redovno spovedno pravico jo sme drugim prepustiti; župnik pa sme po Trid. zboru spovedno pravico prepustiti le tistim, ki so od škofa poterjenje prejeli, kakor je v Rimu navada. Kjer pa škofje s poterjenjem vred tudi spov. pravico za vso škofijo dajo, nima župnik ničveč pripušati. Kdor ima pripušeno pravico, je ne more drugim pripušati, ako nima posebne pooblastenja. — Da je kraven notranje mašnikove oblasti k veljavnej podelitvi kakr. sv. pokore tudi se posebnega vnaneja oblasti ali spovedne pravice treba, se vidi iz natore spovedne oblasti in iz stanovitne vaje in uka sv. cerkve :

a) Spovedna oblast je po svojej natori sodna oblast; k veljavnosti kakke sodbe pa ni dovolj sodnikova zmožnost sodbe sklepati, ampak on mora tudi vnano pravico imeti čex tistega, kterega sodi, ali: sojenec mora njegovej sodnej oblasti izroččen in njemu podložen biti. Ravno to velja tudi od sodbe pri spovedi. Ni zadosti, da prejme mašnik v kakr. mašnikovega posvečevanja notranjo ali božjo oblast grehe odpušati ali zadrževati, ampak njemu se mora tudi se izročiti posebna pravica do tistih, pri kterih hoče to oblast spolnovati.

b) Tudi je kat. cerkev vselej razloček delala med notranjo in vnano oblastjo (potestas ordinis & iurisdictionis). Le prve kršćanske čase se je božja in cerkvena oblast ob enem dajala s posvečenjem vred tistim mašnikom, ki so bili posvečeni za posebne cerkve.

c) Trid. zbor poprime poprime razumno in uči: „Quoniam natura et ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur,

persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, et verissimum esse synodus haec confirmat: nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum fert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem (sess. 14. c. 7.). — Brex spovedne pravice podeljena odvexa je tedaj neveljavna, vendax pa sv. cerkev nekerikrat spovedno pravico nadomestiye tako, da mašnik grešnika veljavno odveže, akoravno nima spovedne pravice. Takš prigodek bi bil:

a) Ako je kdo v smertnej nevarnosti, ali se mora v smertno nevarnost podati n. pr. v boj ali na nevarno morje, pa ni dobiti mašnika, ki bi imel spovedno pravico.

b) Ako ljudje sploh mislijo, da ima mašnik spovedno pravico, pa je ta spov. pravica le videxna (in errore communi cum titulo colorato) n. pr. ako je bila mašniku podeljena duhovnija ali duhovska služba, s katero je sklenjena spovedna pravica, pa je bila ta podelitev xavoljo skrivne pregrehe neveljavna, ali ako je mašnik poprej imel spov. pravico, pa mu je potekla in se ni prejel podaljšanja od škofa.

c) Ako mašnik se videxne spov. pravice nima, pa ga ljudje sploh imajo za pooblastenega spovednika (in errore sine titulo colorato). Ako je mašnik v spovednici, niso spokorniki dolžni popraševati, če ima ta mašnik spov. pravico, in ne moremo misliti, da bi sv. cerkev hotela pogubo toliko duš, xavoljo xadolženja enega samega, kateri lahko odverne to pogubo x nadomestovanjem spov. pravice. Ako pa le nekteri če tadi ix nexadolžene nevednosti spoved opravijo pri nepooblastenem mašniku, spovedne pravice sv. cerkev ne nadomestiye. Vselej se pa mašnik, kateri zunaj smertne nevarnosti brex spovedne pravice odvexuje, zelo pregreši, ker prelomi imenitno xapoved sv. cerkve, naj xč to stori ix vnemarnosti ali nevednosti. Tèrni pa niso dolžni ponavljati spovedi, ki so jo opravili veljavno, ker to, da se pozneji xmotu spozna, ne more storiti, da bi bilo neveljavno, kar je poprej veljavno.

Prikrajševanje spovedne pravice.

Kdor spovedno pravico pripuša, ima gotovo tudi oblast, jo prikrajševati. To se tudi zgodi in sicer navadno zastran kraja, časa, oseb in grehov.

a) Zastran kraja je spovedna pravica prikrajšana, ~~kar~~ je le na eno škofijo veljavna in toraj mašnik v ptujej škofiji ne more veljavno (valide), v ptujej duhovniji ravno tiste škofije pa brez privoljenja samostalnega duh. pastirja ne more pripušeno (licite) spovedovati. Ako tedaj mašnik v ptujej duhovniji ravno tiste škofije koga spoveduje n. pr. na smertnej postelji, naj to oznani dotičnemu duh. pastirju; na meji raznih škofij si smejo sosedni mašniki v spovednici pomagati, ker je ta vaja škofom znana in z njih molčanjem potrjena. To vajo je tudi poterdil Klement X. l. 1670.

b) Zastran časa, ker vsaka spovedna pravica terpi do tistega časa do katerega je dana, toraj redovna spov. oblast, ktera je sklenjena z duhovsko službo, traja tako dolgo, dokler ima duhoven dotično službo, pripušena pa le do tiste dobe, ktero je pooblastivec določil, pri nas navadno od 1-3 let. Pripušena spov. oblast se nekterim mašnikom podeli za čas njih bivanja v škofiji, nekterim pa tudi do smerti, kakor je raznim okolishnam primerno; spov. pravica ne neha s smertjo papeža, škofa ali škofovega namestnika, sme se pa preklicati; ako škof podeli spov. pravico s pristavkom „ad beneplacitum nostrum“, neha z njegovo smertjo. Sploh naj gleda vsaka spovednik na dan, do katerega terpi njegova spov. pravica, da si jo pridobi z novega o pravem času. Duhovni pomočniki pošiljajo listnino svoje spov. pravice že v postu do svojega dekana s prošnjo, da jim dobi pri škofijstvu njeno podaljšanje.

c) Zastran oseb, ker ne more vsak spovednik vseh oseb spovedovati: a) Tudi papeževih pisem (Greg. XV. inscrutabile; Innoc. XIII. apostolici; Benedikt XIII. pastoralis) ne sme noben mašnik nun ali redovnic spovedovati, če nima od škofa posebnega pooblastenja za njih samostan; spovednikova služba za nune traja navadoma le tri leta in dva ali trikrat v letu se mora nunam tudi še nenavaden spovednik ponuditi (Frid. zbor seja 25, zak. 10. od redov). Kdor

hoče redovnike v samostanu spovedovati, mora imeti pripušeno oblast od samostanskega prednika. — 3). Vóled pisma p. Benedikta XIV. (1. ročn. 1741. l.) neha spov. pravica mašnikova še celo v svetem letu, če so tiste osebe, ki se s njim kopor 6. božjo kap. pregrešile, spovedovali; in njim, kateri temu povelju nasproti ravna, je kaznoga kazen velikega izobčenja. Ako se je pa so grešna oseba že pri kakem drugem spovedniku veljavno spovedala nečistega greha, jo sme sogrešni spovednik v naslednjej spovedi od drugih grehov odvežati. Poslavno pa to papeževo pismo le gerdi in nesramni greh kopor 6. božjo kap. kadeva, je vendar svetovati in je primerno namenu tega pisma, da spovednik nobene sogrešne osebe v kterejkoli pregrehi ne odveže, ampak jo k drugemu spovedniku pošlje, da se namen zakr. sv. pokore ne kadežuje.

2) Noben mašnik nesme nekatolicana, kateri se verne v katoliško cerkev, brez posebnega pooblastenja spovedati in odvežati, ker tak spovedanec potrebuje odveze od zavednega krivoverstva (*haeresis formalis*), za kar imajo samo škofje pooblastenje od rimskega papeža. —

d) Zastran grehov se prikrajšuje spov. pravica tako, da ne more vsak spovednik, ali ne vsak čas od vseh grehov veljavno odvežati, in odtod izhajajo vderžani grehi (*casus reservati*).

S. 9.

Vderžanje.

Vderžanje je tak greh ali taka cerkvena kazen, od katerega ali od ktere more zunaj smertne nevarnosti odvežati le tisti, kateri je spovedno pravico prikrajšal, ali pa mašnik, ki je za to posebej pooblasten.

Katoliška cerkev je vselej pravico od velikih grehov t. j. grozovitih pregreh odvežati navadnemu spovedniku kratila in izročevala posebnej višej sodni. To pa zato, da bi spokornik a) bolj spoznal velikost in hudobijo vderžanega greha in se ga tedaj v prihodnje toliko skerbneje varoval in toliko spokornejšega duha v sebi xbuval. In b) da bi v nevarnejšej dušnej boleznii imel modrejšega zdravnika. Cerkev je to naravnost razločila rekoč: „Magnopere

ad Christiani populi disciplinam pertinere sanctissimis patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis dumtaxat sacerdotibus absolverentur." (Trid. XIV., can. 11., c. 7.)

Pravna oblast vderžanja se opira na spovedno pravico, ktera je potrebna k veljavnej odvexi od grehov in cerkvenih kazni. Ako namreč dotična duh. gosposka komu spov. pravico izroči, podložne odkáže in ob enem nektere pregrehe ali kazni, ki so na posebne grehe postavljene, izvzame: nima tako postavljeni sodnik kastran teh pregreh in kazni nobene oblasti; ampak to oblast ima le tisti vikši ali pa ta, ki ga je vikši zato pooblastil; ali z drugimi besedami: ti grehi in te kazni so vderžani.

Pravico vderžanja imajo tedaj papež za vso cerkev, škofje za škofijo svojo in predniki cerkvenih redov za svoje podložne. Kato razločujemo papeževo, škofovo in samostansko vderžanje. Župniki nimajo pravice vderžanja, ker se ne štejejo k vikšim mašnikom, kterim je cerkev to oblast prisodila.

§. 10.

Papeževi vderžani grehi.

Papeževi vderžani grehi so taki grehi, kteri so z izobčenjem sklenjeni; od teh grehov ne more spokornik odvexe dobiti, dokler ni odvexan od izobčenja. Število papeževih vderžanih grehov se nahaja v cerkv. zakoniku in v papeževih pismih; sploh velja le tisto pap. vderžanje, ktero je v škofiji oklicano.

Najnavadnejši pap. vderžani grehi so ti-le:

1. Odvexovanje sogrešne osebe v gerdem in neuravnem grehu zoper 6. božjo zapoved. Spovednik nima oblasti spovedovati ali se celo odvexovati osebe, sktero se je zoper 6. b. zapoved pregrešil. Kdor pa vendar v svojej predexanosti tako osebo odveže, stori božji rop, ker neveljavno odveže, in si nakoplje izobčenje, ki je vderžano papežu. Tudi v smertnej nevarnosti ne sme spovednik imenovanega sogrešnika odvexati, ako je mogoče dobiti drugega mašnika, če tudi nima spovedne pravice. Imel bi le spovedovati in odvexati, ko bi ne bilo mogoče brezgladovanja in pohujševanja poklicati drugega mašnika, ali on je dolžan

to nevarnost odvrniti; ko bi nalaš ne hotel od doma iti in bi tako kriv bil, da bi se ne mogel drug mašnik poklicati, bi bila odvera sicer veljavna, on bi bil pa vendar izobčen (Bened. XIV. sacr. poenit. 1747.; apostolski muneris 1745. synodus dioecisana liber 7. c. XIV.). To vderžanje je oklicano v vsakej spovednej pravici.

2. Kriva tožba koper spovednika navoljo napeljevanja k nečistosti v spovedovanju — ako bi namreč kakšna oseba po krivem tožila, da je bila pri spovedi k nečistosti napeljevana: bi bila ta kriva tožba papežev vderžan greh, in to se mora takej osebi, ki spovednika v tej zadevi toži, tudi povedati, posebno ako je njena poštenost dvomljiva (Bened. XIV. 1741. sacr. poenit.).

3. Zavedno in vnanje nejeverstvo, raskolništvo in odstop od vere (Greg. VII. constitutio consueverunt 1583.). Odvera od znanega krivoverstva tedaj, od raskolništva, od odstopa od prave vere je papežu vderžana. Vendar imajo navado tudi škofje po svojih 5letnih pooblastilih od papeža oblast od teh grehov odvexati, toraj naj se spovednik v takih prigradkih obrne do svojega škofa.

4. Skrivne družbe, katerih namen je razdjanje katoliške cerkve in vseh prestolov in ki se njih deležniki s prisego zavarujejo k vednemu molčanju. (Clem. XII. de eminenti 1783.; Bened. XIV. constitutio probitas Romanorum 1752.; Leo XII. 1826.; Greg. XVI. ^{1832.} Pius IX. 1845.).

5. Posebno in krivično bijenje duhovnov.

6. Homljenje in obropanje cerkva, ako je hudodelnik očitno znan.

7. Svetkupstvo, resnično in kaupljivo (realis & confidentialis Pii V. intolerabilis 1569.).

8. Dvoboj, tudi ne slovesen, pa tudi pripomaganje in navlašno gledanje. Kdor v dvoboju, če tudi skesan vmerje, se mora brez cerkvenih šeg pokopati. (Conc. Trid. sess. 25. c. 19. de reformatione, Bened. XIV. constit. detestabilem 1757.).

9. Kupčevanje z mašami, če kdo maše nabira in jih potem bolji kup odaja; neduhovni si nakopujejo izobčenje, duhovni pa odstavljenje, od ktere ga le papež odvexuje. (Bened. XIV. constit. quanta cura, pro eximia 1741.).

10. Prestop nunskega kapora, izgovarjaje se s privoljenjem v nesilnih prigodkih. (Greg. XIII. constit. ubi gratiae.)

11. Branje prepovedanih knjig (Bulla coenae).

12. Odvexovanje od grehov, ki se nahajajo v pismu, in coena Domini, in od grehov, ki so škofu vderžani, izgovarjaje se s posebnimi pravicami, (Decr. sacrae Congregationis episc. et regularium a Clem. VIII. approbatum) in pa odvexovanje in spreminjanje papežu vderžanih obljub, izgovarjaje se s milostimi Siksta IV. (Extra etsi dominici gregis).

Avstrijski škofje imajo po 5letnih pooblastilih oblast od skrivnih papežu vderžanih grehov (primeri Frid. zbor s. 24. p. 6. od poprave) odvexovati; zato naj se spovedniki v dotičnih prigodkih do njih obernajo. Če je izobčenju očitno znano, se mora tudi in sicer pred spovedjo očitno odpraviti, po slovilu, ki je napisano v obredniku.)

§. 11.

Škofom vderžani grehi.

Škofom vderžani grehi so v raznih škofijah različni. V ljubljanskej škofiji so škofu vderžani ti-le grehi:

1) Incendium deliberate attentatum. 2) Procuratio abortus foetus animati aut inanimati. 3) Machinatio aut coniuratio contra religionem, contra terrae principem et rempublicam; quoad primum & secundum casum admodum rev. dom. decanis facultas absolvendi hucusque concessa ita confirmatur, ut eam subdelegare nequeant.

Vsaakega spovednika vekš vderžanje tiste škofije, v kateri spoveduje; toraj mora, ako pride v drugo škofijo in tam spov. pravico dobi, porvediti, kateri grehi so v novi škofiji vderžani. Zato bi bilo dobro, ko bi bilo vderžanje v spovednici v latinščini nabito.

§. 12.

Lamostansko vderžanje.

Oblast grehe in kazni vderžati je Klemenš VIII. (s pismom sanct. dom.) re-

General Provincial
 dojniškim prednikom stionil na 11 grehov, in le velikim in pokrajnim zborom
 je dovoljeno to vderžanje po potrebi še pomnožiti ali za ves red ali samo za
 pokrajino. Enako oblast čeh svoje podložne imajo tudi predniki, katerim je tako
 rekoč izročena škofja oblast. V cerkvenih redih, v katerih se redovniki iz samo-
 stana v samostan prestavljajo, samostanski predniki nimajo te oblasti; v redih
 pa, v katerih se redovniki ne prestavljajo v druge samostane, imajo to oblast
 prvi predniki (opati, proisti); sicer pa ni treba, da bi si predniki cerkvenih redov-
 morali vseh 11 grehov vderžati. Tedaj je v raznih samostanih razna navada.
 Navadni spovedniki v samostanu se tako vedo, katere grehe svojih podložnih
 so si predniki vderžali; nenavaden spovednik naj popraša škofa ali samo-
 stanskega prednika. Zunaj samostana pa sme vsak spovednik redovnike, kte-
 re sila prišene, spovedati, od samostanskih vderžanih grehov odvezati. (Ben. XIV. 1742)

§ 13.

Razsojevanje vderžanih grehov.

K vderžanju je to-le potrebno:

1. Greh mora biti smerten greh; ^{moralni hrešč po pravici} da je toraj greh vderžan ni xadosti, da je sam
 na sebi velik, ampak mora tudi po notranjem djanju velik, t. j. s popolnim spozna-
 njem in iz hudobnega namena storjen biti. Ako je tedaj greh le odpustljiv, ker je reč
 sama na sebi majhna, ali ker primanjkuje pravega spoznanja in privoljenja: za spo-
 vednika v tem prigodku ni vderžanja.

2. Greh mora biti notranji in vnanji ob enem t. j. notranji greh se mora ob enem x
 besedo ali x djanjem razodevati. Samo vnanji greh ni dovolj k vderžanju, ker samo
 vnanye hudobije, kakor djanj norcev, vderžanje ne zadeva. Samo notranji greh tudi
 ni dovolj k vderžanju, ker tako vderžanje bi delalo samo dvome in težave spovedniku
 in spovedancu. Vnanji greh mora v resnici notranji greh razodevati, in k vderžanju
 ni xadosti, da je x vnanim grehom združen notranji greh druge verstě. Kdor tedaj
 n. p. krivoverno govori, da bi druge pohujšal, v srcu pa pravo ohranil, ga ne xadene
 vderžana cerkvena kazen, ki je postavljena na krivoverstvo, ker je vnanji greh si-
 cer združen x notranjim smertnim grehom, namreč x groznim pohujšanjem, pa ne

x grehom enake verste.

3. Greh in vderžanje oboje mora gotovo biti. Ker je namuč vderžanje spovedniku in spokorniku težavno in nadležno, se mora po znanem pravniškem pravilu; odiosa restringenda "najtesneje razlagati; toraj ni vderžanja, dokler je djanje dvomljivo (in dubio facti) t. j. dokler ni gotovo, da je storjeni greh po še veljavnej postavi zares vderžan, tako n. pr. odgnanje človeškega sadu ni vderžano, dokler ni gotovo, da je bil človeški sad xavoljo povžite pijace odgnan, ali da je bilo djanje, s katerim je bil sad odgnan, smerten greh. To se pa tako ve, da mora dvomljenje o djanju iz natančnega premišljevanja izhajati, in da se mora dvomljenje o postavi pri učeni nahajati. Sicer bi za nevedne spovednike skoraj ne bilo več vderžanja, kar bi po nauku Trid. zboru nasprotovalo. Po temtakaem sme vsak spovednik v takej negotovosti od vderžanega greha odvezati. Ako se pa po prejetej sv. odvexi dvom odpravi in ixve, da je bil greh gotovo storjen in je gotovo vderžan, je spokornik dolžan xavoljo popolne sprovedi takega greha se še enkrat sprovedati, in sicer naravnemu spovedniku, ker je vderžanje minilo x odvexo, ki je bila v poprečnej sprovedi naravnost podeljena. Naravnost odpravljanje vderžanja se ne prične več brez novega xadolženja.

4. Vderžani greh mora biti po svojem popolnoma storjen in dognan, in še celo, ako si je spovednik x samo poskušanje vderžal, mora to poskušanje dognano biti. Greh je pa lahko v 4 dogodkih dognan ali nedognan:

a) greh je dognan, kar tiče grešnika; nedognan pa, kar tiče namenjeni dogodek, tako n. p. ako je ženska povžila splavilo, ki človeški sad gotovo odžene, to odgnanje pa se ni odstopilo, dasiravno se bo xgodilo nedvomljivo. Tukaj je greh storjen, kar tiče delavno osebo, ker ni treba drugega djanja, da se namen doseže; greh pa se ni dognan, kar tiče dogodek.

b) djanje je dognano, kar tiče dogodek; nedognano pa, kar tiče račtnika; n. p. xdravnik da ženski xdravilo, ki samo na sebi ne more odpraviti maternega sadu, sad se pa vendar odžene, ker druga bolexen pristopi ali ker xdravnik nerodno oxdravlja.

c) djanje je nedognano kar tiče kačetnika in dogodek n. pr. hudobneš strelja v duhovna, pa puški na prosnici pogori ali ga pa ne kadene.

d) greh je dognan v kačetku in dogodku, n. pr. ženska povzije splavilo, ki te = lesni sad gotovo odpravi in sad se je tudi ^{zares} (gotovo) odpravil. V tem poslednjem pomenu mora toraj greh storjen biti, da je vderžan, če ni zapovednik pri posamnem vderžanju naravnost kaj nasprotnega zapovedal.

5. Vderžanje obsega le sploh tisti greh, ki ga besede v postavi naxnanjajo, in zato se vderžanje tudi navoljo enakega vrroka ne sme raztegovati od prigodka na prigodek, kateri ni v postavi naravnost zapoveden, če ne razodeva postava takega raztegovanja. Vderžanje se namreč ne opira na nagib, ampak na voljo zapovednikovo. Kjer tedaj postava govori od pravih inverševavcev takega djanja, vderžanje le nje kadene, ne pa zapovedovavcev in svetovavcev, ker zapovedovati in svetovati se ne pravi inverševati. — Druga je, če postava pomagavce naravnost imenuje, kakor v dvoboju, ali kjer je pregreha naxnanjena z besedo, ki obsega različne (besednike) deležnike, kakor „procurantes“ ne naxnanja samo tistega, kateri greh osebno stori, ampak tudi vse, kateri se greha tudi vdeležijo s poveljem, svetom, privoljenjem itd. Če je pomaganje samo na sebi brez ozira na dogodek vderžano ali ne, se vidi iz besedi v postavi in iz svetle razlage dotične volje cerkvenega zapovedila.

Pri presojevanju vderžanih grehov je tudi še pomniti, da k vderžanju ni treba, da bi grešnik za vderžanje vedel, ker je vderžanje v tem, da podložni spovednik nima pravice ali oblasti razstran tega greha (ali te cerkvene kazni); nevednost grešnikova o tem vderžanju pa spovedniku ne more dati pravice odvexati od takega greha ali od take cerkvene kazni; druga pa je, kar tiče vednost v oxiru cerkvene kazni, ker so cerkvene kazni le na terdovratno grešenje postavljene in toraj le tistega kadenejo, kateri greh stori, a koravno ve, da mu je ta greh pod cerkveno kaznijo prepovedan. Potrebno je toraj tudi bistveno, da grešnika kazen kadene, da ve grešnik za to kazen; dokler pa ni kazni za grešnika, tudi ni vderžanja

za spovednika. Kadarkoli je tedaj vderžanje naravnost združeno s cerkveno kaznijo, vderžanje le nastopi, ako je kazen nastopila; to velja o vseh paprkih vderžanih grehov, kteri so (vderžani) združeni s vderžano kaznijo. Od teh grehov sme vsak spovednik odvehati, ako grešnika ni zadela na greh postavljena cerkvena kazen. Če je pa greh naravnost vderžan, nastopi vderžanje, da je le greh storjen, in to je vse eno, ali je grešnika tudi na ta greh postavljena kazen ali ne. To poslednje velja od grehov, ki so škofu vderžani in odtod pravilo: „casus episcopales reservantur propter peccatum“; uno pa velja skoraj brez izjeme od paprkih vderžanj in odtod pravilo: „casus papales reservantur propter censuram“. Le kriva tožba koper spovednika navoljo kapeljavanja in jemanje imenitnih darov od redovnikov je paprko vderžanje samo navoljo grehov. Ta pravila so imenitna za vajo, ker se v sled njih pap. vderžanje le malokedaj primeri. Vroki pa navoljo kterih cerkvena kazen grešnika ne zadene in toraj tudi ne nastopi vderžanje so ti-le:

a) Nevednost za stran cerkvene kazni; zato sme navadni spovednik grešnike, kteri imajo v tovaršiji krivoverne pogovore o cerkvenih sčgah in napravah sploh (ako so sicer za odveto pripravljeni) odvehati, ker ne vedo za cerkveno kazen, ki je postavljena na zavedno vnaje, dasiravno skrivno krivoverstvo.

b) Če kar stori, da greh ni smerten greh.

c) Nedoveršenost hudobnega djanja, če ni še na samo poskušanje kazen postavljena. Incend. delict. attentatum

d) Velik, po krivici napravljen strah (n. p. pomočnik pri dvoboju).

e) Premladost (pri dekličih 12, pri fantičih 14 let).

Poslednjič more cerkveni prednik le svoje podložne kaznovati; zatoraj popotnika, ki se pregreši s djanjem, na katero je v škofiji, skoz katero popotuje, kazen postavljena, ne zadene ta kazen, pa tudi ne vderžanje; sme ga toraj odvehati vsak spovednik.

= §. 14. =

Odvexovanje od vderžanih grehov.

Od vderžanih grehov se odvexuje naravnost in nenaravnost. Oblast od

vderx. grehov naravnost odvekovati se opira na redovno pravico, ali na pooblastenje, ali na posebne pravice. ^{Če pa od doli v vs. leži oblast duhovnega} Vred redovne pravice odvekuje od vderx. grehov

a) tisti, kteremu je kaxen ali greh vderxan, potem njegov namestnik, nastopnik in njegov prednik v tej zadevi. ^{odvekovati od vsch. grehov tudi škof in}

b) Vsak mašnik v smertnej nevarnosti, kakor uči Trid. xbor: *Verumtamen pi admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis: atque ideo omnes sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possunt (sess. 14. c. 7.)*; bodisi tedaj nevarna bolezen, mrtvoud, težki porod, hudo ranjenje, bližnji boj, vihar na morju vxxok smertne nevarnosti: v takem prigodku neha vsako vderxanje. V takej sili sme toraj vsak mašnik, ko bi bil tudi izobčen in nepotujen od vsch. kaxni in grehov odvevati. Ako ima pa bolnik nad seboj vderxano kaxen, je vendar dolžan, dasiravno v smertnej nevarnosti po navadnem spovedniku odvevan, kakor hitro more podati se k vikšemu, ki si je kaxen vderxal, ali k njegovemu pooblastencu. Po sedanjaj navadi pa v takem prigodku spovednik odveva da in potem piše do cerkvenega prednika za potrebno pooblastenje, in spokornik se mu mora na to še enkrat spovedati odvevanih grehov, kax lahko stori brez kake nevarnosti ali sramote. — Spovednik mora grešniku to cerkveno postavo, da je dolžan dotičnega greha spovedati se vikšemu, ki si je kaxen vderxal, naravnost oxxaniti, in grešnik mora obljubiti, da bo spolnil to cerkveno postavo. Ako grešnik potem noče k vikšemu iti, x novega pade v ravno tišto kaxen, in tudi to mora spovednik povedati; nikoli pa, tudi v smertnej nevarnosti, nima navadni spovednik oblasti odvekovati od vderxanih odstav (*suspensiones*), naj xč kadene ta kaxen oblast posvečevanja, ali duhovsko službo, ali duhovnijo. ⊥

c) Od grehov, ki so škofu vderxani, vsak spovednik v ptujej škofiji, v kterlj ni tega vderxanja, sme odvevati; kakaj vsak škof more le spovednikom, ki so njemu podložni, okrajšati spovedno pravico, in po splošnej navadi ima vsak spovednik spor. pravico tudi za ptuje, kteri pridejo k njemu k spovedi;

da bi se vrnili sodbi svojega višega, ali da bi lažje dobili odvezo. Ime se pa odveza podeliti njemu, kateri pride v ptujo škofijo iz pripuščenega na-
mena n. pr. xavoljo svojih opravil, ali xavoljo odpustkov, ali da bi se spo-
vedal nekdanemu ali skušenemu spovedniku; druga pa je kar tiče vder-
žane cerkvene kazni. Spovednik v ptujej škofiji ne more grešnika odve-
zati od kazni, katere so vderžane v spokornikovej škofiji, ker nima za to
posebnega pooblastila; nasproti pa ptujca ne more kadeti kazen in toraj
tudi ne njeno vderžanje, ki velja za drugo kakorptujčovo škofijo, ker se
kazni le podložnim smejo nakladati in v tem prigodku bi ga smel vsak
spovednik odvezati.

2. Usled pooblastenja odvezujejo škofje v svojih škofijah od vseh skrivnih
grehov, kateri so bili v Frid. xboru papežu vderžani (seja 24. p. 6. od poplave).
Spetletnimi pravicami dobivajo škofje tudi oblast odvezovati od vseh
vderžanih grehov, ki so xapopadeni v pismu, in coena Domini, pa le v tistih
krajih, kjer se krivoverstva ne kaznujejo, xunaj vderžanih grehov v pismu
„Bened. XIV. sacram. poenitentiae“ (sklep višjega xбора za presojevanje za-
voljo vere 27. rožn. 1866). Ker je ta oblast samo za sodbo vesti podeljena, se mo-
re odveza le v kakr. sv. pokore podeliti, dasiravno se dobiva tudi pooblaste-
nje za odvezo xunaj kakr. sv. pokore. — Ravno tako imajo škofje pripušeno
oblast od vseh papežu vderžanih tudi očitnih grehov odvezovati za take,
ki ne morejo v Rim priti, da bi tam odvezo prejeli, kakor: ženske, starčki,
bolniki, vbožni. V takih primerljajih pišejo spovedniki do rimskega spo-
vedništva in sicer po škofijstvu, da prejmejo po njem potrebno pooblastenje
za odvezo, kar se pa pri obilnih pravicah, ki so zdaj škofom podeljene, ma-
lokedaj xgodi.

3. Enako pooblastenje kakor škofje imajo po cerkvenih postavah in po-
sebnih pravicah tudi pokrajni predniki in drugi višji cerkvenih redov
xastrian svojih redovnikov, in redovni duhovni v oxiru neredovnikov, ven-
dar so ti poslednja stoletja veliko pravic xgubili. Da ima pa posamni

redovni mašnik to oblast, mora imeti poterjenje od svojega škofa in to pooblastenje kastran papeževih vderžanj posebej od svojega višjega prejeti; od škofjih vderžanj pa spovedniki izmed redovnih duhovnov ravno tako ne morejo odvexovati, kakor tudi spovedniki izmed neredovnega duhovstva, ker tem ni radosti škof. poterjenja, ampak je še treba posebnega pooblastenja. Tudi je še pomniti, da kdor ima pooblastenje odvexovati od vderžanih grehov in karni, nima še pooblastenja odvexovati od nepravilnosti (*irregularitas*). — Posebno pooblastenje za papeževa vderžanja se daje včasih tudi navadnim spovednikom in sicer v sv. letu, sicer pa dobijo navadni spovedniki to pooblastenje le na prošnjo za posamezne prigodke, ravno to velja tudi od škof. vderžanj. V naši škofiji imajo dekani pripušeno oblast od I. in II. škof. vderžanja odvexovati.

Posebno slovilo za odvexovanje vderžanih grehov in karni v raket. sv. pokore ni zapovedano: moli se tedaj navadno slovilo. Tujaj raket. sv. pokore naj se ravna duhoven po obredniku. Pred odvexo od cerkvene karni mora grešnik, ako je le mogoče stojeno škodo popraviti in pri posebnih velikih grehih prišeci, da takega greha ne bo več storil. (cf. s. Alph. Lig. theolog. mor. lib. 7. numerus 127-132).

Nenaravnost se odvexuje od vderžanih grehov tako, da odvexa le nevderžane grehe naravnost radava in oni grehi se odpuste, ker bi sicer tudi ti ne bili odpušeni. Tako se od vderžanega greha nenaravnost odvexa, kdor se v svojej dobrej misli navadnemu spovedniku tudi vderžanega greha spove, spovednik pa se vderžanja ne spomni in spokorniku odvexo podeli. Ravno tako je veljavno odvexan, kdor se navadnemu spovedniku spove, pa brez lastnega radolženja vderžanje porabi. V teh prigodkih se po naravnostnj odvexi od nevderžanih grehov obenem vderžani grehi nenaravnost odpuste; ta nenaravnostna odvexa se pa še lahko primeri pri drugih okolišinah, kadar je namreč za grešnika velika sila prejeti raket. sv. pokore, pa mu ni mogoče k višjemu iti in tudi spovednik ne more po-

dokonita (absoluta) - 27 -
blastila od vikšega dobiti: ali ravoljo pomanjkanja časa ali ravoljo drugih
kader. Taka sila bi bila n. p. pohujšanje, izguba dobrega imena, ki preti ra-
voljo opuščenja sv. Obhajila, darovanja sv. maše in enakih prilog. Tukaj
si mora spovednik misliti, da ima od vikšega molče dano pooblastilo, ker je
cerkev vderžanje vkarala v spodbudo vernim, ne pa v pogubo; ratoraj x na-
ravnostno odvezo od nevderžanih grehov tudi nenaravnost odveče od vderžanih
grehov. — Kar velja od nenaravnostne odveze od vderžanih grehov, pa ne ve-
lja tudi od vderžanih kazni. Kdor je bil nenaravnost od vderžanega greha
odvezan, se mora potem, ko kaderček neha, vikšemu, ali xataka vderžanja
posebej pooblastenemu spovedniku tistega greha, ravoljo kterega si je nako-
pal kazni, spovedati, da naravnost dobi odvezo od cerkvenih kazni.

Vikšji more od vderžane kazni odvežati tudi brez odpuščenja grehov in ena-
ko oblast prepustiti tudi mašniku, kterega pooblasti xavderžanja. Sploh se
tukaj vse opira na namen vikših, zato so tudi posamni škofje naravnost
izrekli kako je v njih škofijah ravnati v takih prilogkih.

Od nevderžanih kazni sme vsak mašnik, kteri ima navadno spovedno
pravico, xasodbo vesti odvežati, ne pa od osebno naloženih kazni (censurae
latae ab homine). Ako se tedaj primeri, da je spokornik xavderžanim grehom
obtežen mu mora spovednik:

- a) namnati, da on nima oblasti od tega greha odvežati, ampak da so si pa-
pež ali škof sami ta greh vderžali.
- b) Od tod naj spovednik priložnost vrame grešniku veliko hudobijo in xadol-
ženje njegovega greha pred oči postaviti, vendar s previdnostjo in x ozirom na
njegovo lastnijo, da ga morebiti, ker se svojega greha lahko zelo kesa, ne pri-
pravi v obupnost.
- γ) Potem naj mu pove, kako more odpuščenje in odvezo od tega greha dobiti,
da mu je namreč - kakoršen je x greh - ali k papežu ali k škofu samemu
ali k pooblastenemu spovedniku iti.

δ) Ako grešnik želi, da spovednik sam papeža ali škofa pooblastenja prosi,

naj mu za prihodnjo spoved tak čas odloči, v katerem upa, da se bo grešnik za odvzeto vredno pripravil, on pa dobil prošeno pooblastilo.

ε) Potem naj se v posebnem pismu, ktero se mora — ako je do škofa — do škofa samega (ne pa do škofijske pisarnice) narediti, prigodbo vderžanega greha po bistvu kratko razloži, vselej pa tako, da grešnika ne imenuje. Pooblastilo za odvzeto naj prosi po tem-le zgledku: „R. ac illustrissime Domine, Cuius vel Cuius incidit in casum in nostra diocesi reservatum... (una vel altera, ter, quater) vice. At cum peccati commissi vere eum vel eam poeniteat, humiliter petit absolutionem. Prescriptum benignissime dirigatur ad me confessarium infra scriptum humillimum servum.“

ζ) Kadar dobi odpis na svojo prošnjo, naj stori natanjko po povelju, pismo pa naj sožge. —

Contra sollicitantes (Bened. XIV. sacr. poenit.):

I. Ordinarii inquirent diligenter.... contra omnes et singulos sacerdotes., „qui aliquem poenitentem, quaecunque persona illa sit, vel in actu sacramentalis confessionis, vel ante vel immediate post confessionem, vel occasione aut praetextu confessionis, vel etiam extra occasionem confessionis in confessionali, sive in alio loco ad confessiones audiendas destinato aut electo, simulatione audiendi ibidem confessionem, ad inhonesta et turpia sollicitare vel provocare, sive verbis, sive signis, sive nutibus, sive tactu, sive per scripturam aut tunc, aut post legendam tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones, vel tractatus temerario ausu habuerint.“

II. Meminerint praeterea omnes et singulos sacerdotes ad confessiones audiendas constituti, teneri se ac obligari, suos poenitentes, quos noverint fuisse ab aliis ut supra sollicitatos, sedulo monere iuxta occurrentium casuum circumstantias de obligatione denuntiandi locorum, ordinariis personam, quae sollicitationem commiserit, „etiamsi sacerdos sit, qui iurisdictione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut sollicitatio inter confessarium et poenitentem mutua fuerit, sive sollicitationi poenitens consenserit, sive

consensum minime praestiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem iam effluxerit, aut sollicitatio a Confessario non pro seipso, sed pro alia persona peracta fuerit."

III. Caveant insuper diligenter confessarii, ne poenitentes, quos noverint iam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius denuntiationem praedictam ad effectum perducen-tes delinquentem indicaverint competenti iudici, vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spondeant ac promittant.

Praxis confessarii circa personas sollicitatas.

I. In primis confessarius legem de obligatione denuntiandi confessarium sollicitationis reum, non ob frequentiam, sed ob enormitatem criminis latam, accurate observet, sanamque constitutionum Apostolicarum interpretationem et eam applicandi methodum apud probatos theologiae moralis doctores e. gr. apud s. Alphonsum et alios, discat, ne aut nimis laxus sit in hac materia, aut, quod accidere potest, sollicitationem nimium extendat.

II. Quod iam attinet ad denuntiationem sollicitantis a persona sollicitata faciendam: in universum hae regulae a confessariis observandae sunt:

a) Si dubitatur, an factum vel dictum confessarii fuerit vera sollicitatio, poenitens ad denuntiationem non est obligandus, nisi primo accedant indicia vehementia de sollicitatione, vel secundo verba de se prae se ferant sollicitationem, et solum dubitatur, an confessarius ad malum finem ea protulerit.

b) Confessarius priusquam personam sollicitatam ad denuntiationem, quae est conditio absolutionis, obliget, serio perpendere debet, an haec persona, cuiuscunque illa sexus sit, fidem mereat: quia si gravis, iusta et magnopere verisimilis suspicio adsit, pluribus indiciis firmata, eam odio ductam aliquem presbyterum calumniari velle, non ad denuntiationem obliganda, sed potius de malitia sua monenda foret. Semper autem persona sollicitata de maximo crimine soli summo Pontifici reservato edocenda erit, quod per falsam denuntiationem committeret.

c) Abstineant proors confessarii a nomine sollicitantis inquirendo, etiam si de circumstantiis poenitentem interrogare teneantur.

d) Quodsi confessarius poenitentem certe sciat ab aliis sollicitatam, eam sedulo monere tenetur de obligatione denuntiandi, etiam si praevideat certo, sollicitatam non esse denuntiaturam. Modum denuntiationis circumstantiis personae, loci et temporis magis accomodatum indicet. Amort sequentes dat regulas:

1. Quando Episcopus vel Vicarius generalis est in vicinia, ita ut a persona sollicitata facile adiri possit, tenetur denuntiare sollicitantem in persona propria, et dicere, quod N. N. Sacerdos (Beneficiarius, Parochus, Religiosus) eam sollicitaverit ad turpia in s. confessionis sacramento.
2. Si Ordinarius ob distantiam vel aliam causam (v. gr. morbum) convenienter adiri non possit, tenetur persona sollicitata sollicitantem denuntiare per Epistolam, adscripto suo et sollicitantis nomine, literae vero huiusmodi ea praecise cautela et securitate transmittendae sunt, ut nullum plane exstet perditionis periculum. ^{reformationis op.}
3. Si persona sollicitata nequidem possit denuntiare per Epistolam, tenetur adire decanum ruralem, vel confessarium, vel alium virum prudentem, qui eius nomine ad Ordinarium scribat. Quando facta fuerit eiusmodi denuntiatio, Ordinarius rescribet viro alicui ecclesiastico, in cuius prudentia confidit, ut excipiat testimonium sollicitatae sub iuramento, et iuratum testimonium, cum suo testimonio de honestate et idoneitate denuntiantis, ad Ordinarium remittat. Et hoc modo actus denuntiationis erit completus. Hic modus denuntiandi praescriptus fuit ex decreto S. Inquisitionis Romanae iussu Urbani VIII, ut refert Potestas n. 599. his verbis: „Quando poenitens persisteret in reluctance (denuntiandi), S. I. D. N. sibi satisfieri declarat, si Episcopus aut Inquisitor confessario committat potestatem excipiendi denuntiationem in scripto et cum iuramento, ut ea statim deferatur ad eum, a quo commissionem potestatis excepit.“ itaque solummodo quando adest casus necessitatis, confessarius e lege charitatis poenitentem instruat, ut sollicitantis nomen, conditionem et habitationem, vel ipse, vel si scribendi sit ignarus per alium

mandet chartae, quam obsignatam, vel saltem complicitam tradat confessario, qui deinceps poenitentis nomine et permissione totum casum sibi narratum conscribat, et unacum charta a poenitente tradita ad ordinarium transmittat. Si vero denuntiatio sollicitantis absque exquisitione nominis eius comparari nequeat, sicuti in periculo mortis accidit, ipse confessarius nomen sollicitantis in scriptura addat, semper tamen et personam sollicitatam nominans et memor secreti praeter denuntiationem ordinarii faciendam.

Denuntiatio ergo nunquam anonyma facienda est, et quidem semper ad Episcopum, vel ad Vicarium generalem personaliter, non ad officium Ordinariatus dirigenda est. —

e) Caveant diligenter confessarii, ne poenitentibus sollicitatis sacramentalem absolutionem impertiant, nisi prius, denuntiationem ad effectum perducentes, delinquentem indicaverint competenti iudici. Denuntiatio quippe est res valde ardua, neque confessarius promissionibus poenitentis nimis credulum se praebet. Regulariter sollicitatae absolvi non possunt, nisi facta denuntiatione: et si adsit impedimentum statim faciendi denuntiationem, saltem debent esse paratae ad quamprimum denuntiandum: alias peccant graviter et incurrunt in excommunicationem. Bene autem potest absolvi poenitens ante denuntiationem, si adsit iusta causa illam differendi, nempe si ministri tribunalis longe distent, vel si sit necessitas communicandi ad vitandum scandalum, vel ob ^{ssit} lucrandum iubilaeum, et potest credi personae, quod sit denuntiatura. Quod si poenitens non sit persona fidelis et timorata, de qua credi possit, eam suae obligationi esse satisfacturam vel, etiamsi de firmo personae proposito illico denuntiandi iure dubitari non posset, at nullum grave inconveniens esset infreganda absolutione, utique denegando absolutionem ad denuntiationem quam primum faciendam stimulari oportet.

f) Si persona certe sollicitata denuntiationem recusaverit, causam inquirere confessarius atque, in quantum potest, auferre debet. Ad eximendum v. gr. denuntiantibus metum infamiae dicere potest: Mulier denuntians a iudice

ecclesiastico non accipitur ut complex, sed ut testis; nec tenetur manifestare suum consensum, imo de eo nec potest a iudice interrogari; quod si ipsa ex simplicitate illum consensum declaret, in actis non ponitur. Non est denuntianti infamiae periculum, quia, si confessarius denuntiatus ad minuendum suum delictum coram iudice ultro fateretur, se cum persona denuntiante actus inonestos habuisse, sed illa consentiente, iudex non dat fidem confessario; sed credit, id eum dicere ad iudicium evadendum, aut poenam minuendam. Ex alia parte mulier non tenetur suum manifestare consensum, nec de eo iudex curat. —

Si poenitens propter munera accepta et speranda ex gratitudine sive necessitate denuntiare non posse dicat, aut alias ad declinandam denuntiationem excusationes afferre nitatur, confessarius serio de gravitate sacrilegii et de ecclesiasticis legibus, ob praecavenda maxima scandala et damna latis, obedientiam exhibendi necessitate, de poena excommunicationis, quam persona sollicitata quamprimum (i.e. infra mensem) absque legitima causa non denuntians ipso facto incurrat, — doceat, moneat atque, quaecumque ad excusandas excusationes in peccatis proferre studuerit, non facile admittat. Nec propter emendationem confessarii personam sollicitatam ab onere denuntiationis eximat, moneat tamen, eam teneri etiam ad addendas circumstantias crimen sollicitantes attenuantes, ex. gr. si sollicitans emendatus fuerit et poenitentiam egerit. Si denique sollicitata falsa verecundia vel impia misericordia ducta, iustam causam non afferat, nolitque denuntiare sollicitantem, confessarius non absolvat eam, sed dimittat utpote indispositam.

Quodsi confessarius prudens videat, personam sollicitatam alioquin bene ad poenitentiae sacramentum dispositam iustam causam habere reluctandi, sc. propter periculum probabile gravis damni in bonis famae, fortunae aut corporis, vel ob panicum timorem aut magnam verecundiam nullo modo eo adduci posse, ut sollicitantem per se vel per confessarium denuntiet, tunc eam non quidem absolvat, sed alio commodo tempore ad se redire faciat, interea vero totum casum tecto poenitentis nomine et additis rationabilibus causis, quae

exemptionem eius ab obligatione denuntiationis suadeant, Episcopo exponat: qui deinceps, quid in Domino opportunum visum fuerit, declarabit, aut desuper pro rerum conditione dispensationem a S. Poenitentia expostulabit. Sancta enim Sedes aliquando facultatem confessorio concedere solet absolvendi pro ea vice poenitentem circa onus denuntiandi, praesertim si sollicitans emendatus iam fuerit et poenitentiam egerit. Imo tunc facta seria promissione de stando resolvendis, etiam in casu necessitatis statim absolvi poterit.

III. Poenae a Jure inflictae sunt: suspensio ab executione ordinis et privatio beneficiorum, at non incurruntur ante sententiam. Praeterea ex decreto Bened.

XIV. etiam inhabilitas perpetua ad missae celebrationem incurritur, et quidem non ante sententiam saltem declaratoriam criminis.

§. 15.

Spovedovanje.

1. Preden gre mašnik spovedovat, naj se vselej pripravi vsaj s kratko molitvijo, kadar pa vtegne ali kadar previdi hujše prigodke, naj tudi pridno premišljuje in naj prebira pripravne bukve, kakoršine so: Tom. Kempčan, *Hoja za Krist.*; — Francišek Sal. *Filoteja*; — Ludovik Granaški, *Vodilo grešnikov*; — Lavr. Scupuli, *Duhovna vojska*; — Frid. Baraga, *Žlata jabelka* "in *Nebeške rože*"; — Humbert, *Resnice sv. vere*; — Glomšek, *Življenja srečen pot* "in *Krščansko devišvo*". — Žlasti kar tiče odvezo, naj obudi spovednik namen, se vselej ravna-
ti po vrednosti ali nevrednosti spokornikove priprave.

2. Naj gre v spovednico v talarju, v koretlju, z višnjevo stolo in s pobešeni očmi. To pa, da spovednik sedi in sicer z duhovsko kapo na glavi (ako ravnano poslednje ni naravnost zapovedano) naznanja njegovo duhovsko oblast.

3. Naj blagoslovi spokornika rekoč: „Dominus sit in corde tuo et in labiis tuis, ut digne et competenter confitearis peccata tua in nomine P. et F. et Sp. S. Amen." Potem naj posluša njegovo spoved, pa tako, da mu ne gleda v oči. Žato in v xnamnje svoje molččnosti naj si obrax z ruto zakrije.

4. Naj posluša grešnika z vso potepeljivostjo in paznostjo, dokler svoje

spovedi ne opravi, in naj ga kar nič ne moti, če ne-grehe porabi in se ne more čisto spovedati. Vendar ima neprenehljivo poslušanje svoje izjeme in sicer:

a) Ako spokornik pripoveduje take reči, ki ne gredo v spoved n. pr. kako je z njegovim gospodarstvom, koliko je v hudej bolezni preterpel, kako hudobni so drugi ljudje. Takim sme spov. v besedo seči in reči: pusti to pusti, le svoje grehe povej.

b) Ako sumljivi (scrup.) hočejo kopet govoriti od velikih grehov, ki so se jih že natanko spovedali, ali od kakih okoliščin, ki greha ne xvikčujejo, ki so se že xunaj spovedi xakložili in so bili tudi že xadosti produčeni: take bo spovednik xvso ljubernijo xavernil, da mu teh reči ne smejo več xakkladati.

c) Ako se spokornik vderxanega greha spove, ga sme spovednik vstaviti in mu reči, da bi bilo xastonj njegovo spoved dalje poslušati, ker mu xavoljo vderxanega greha tudi drugih grehov ne more odvexati.

d) Ako se spovedniku doxdeva, da grešnik za spoved ni pripravljen, mu sme včasih že v xacetku reči, da naj drugikrat pride, ker se mu danes očitno vidi, da ni pripravljen in toraj tudi ne more odvexe prejeti.

e) Ako ima spokornik pri sebi spisano spoved ali če dolgo dela ali sicer daljšo spoved, s katero se prejšnje slabe spovedi opravljajo; ali če spovednik ni grešnika prav xakumel in je xato xakumljenje dovolj kratko vxprašanje in kratek odgovor; ali če spokornik preglasno ali pretiho govori—v vseh teh prigradkih sme poslušanje spovednikovo prenehati.

5. Kadar se spokornik velikega greha spoveduje, naj se varuje spovednik z majanjem, gibanjem, ostrejšim pogledom, xdiho vanjem svojo nevoľjo, svoj stid ali svojo xavremo xakodevati, da spokornika in okoli stojčih ne ostrasi in jexika ne xaveže. Zatorej^{naj} tudi spovednik po končanej spovedi vselej ne govori precej od velikih pregreh, ampak naj xacne z manjšim grehom in naj prestopa polagoma na več grehe. Ako je pa grešnik pri vsem tem oplasčen, naj ga spovednik z vso krotkostjo in prijaknostjo spodbada k xaupanju

in odkritoserčnosti rekoč: nič se ne boj, le povej kar imaš na sercu, angelji v nebesih se vesele grešnika, kateri se spokori. Sv. Bonaventura pravi: „*Sacerdos non debet horrere poenitentis peccata, quantumque enormia, turpia, inaudita, aut enim fuit, vel est, vel erit, aut saltem esse potuit in simili peccato vel maioribus.*”

6. Naj pazi na besede, ki so v tistem kraju navadne, posebno na te, s katerimi se grehi prikrivajo, naj si zapomni pregrehe, ravoljo katerih bo moral posebej popraševati in podučevati, in naj dobro prevdarja, kateri je njegov poglavitni greh.

7. Ako je kaj preslišal, ali je bil, kar se lahko primeri, med spovedovanjem razmišljen, tako da od spovedi le malo ali celo nič ne ve: naj prijazno popraša spokornika, kaj je s tim ali enim grehom še povedal; znanim spovedancem pa sme tudi ponovljenje spovedi za hvalečavno pokoro naložiti.

8. Naj v spovednici vselej tako govori, da ga sliši samo tisti, kateri se ravno spoveduje, ne pa tudi okoli stoječi.

9. Spokornik se spusti s tim, da se mu spovednik priklone in reče: „Hvaljen bodi Jexus Kristus!” ali pa: „Poždi v miru!”

S. 16.

Potrebnost popolne spovedi.

Da more spovednik svojo dolžnost do spokornika zvesto spolniti, ga namreč po njegovej posebnej potrebi podučiti, mu pripravne pripomočke za poplavljanje nasvetovati, primerjeno pokoro naložiti in odvero dati ali odreči: mu mora tudi spokornik svoj vestni stan popolnoma razodeti in se toraj vseh svojih, vsaj smertnih grehov obtožiti in pa tistih okolišin, ktere greh v drugačni spremene. Ravno to zahteva tudi Trid. zbor (seja 14. p. 7.) rekoč: „*Si quis dixerit in sacr. poenitentiae ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure divino, confiteri omnia et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita et diligenti praemeditatione habeatur, etiam*

occulta et quae sunt contra duo ultima decalogi praecepta et circumstantias, quae peccati speciem mutant - a. s. "

Ko bi tedaj spovednik take pop. spovedi, ki jo hoče grešnik opraviti, ne poslušal, ali je ne tirjal, ko je grešnik ne opravi: bi ne bil xvest delivec božjih skrivnosti, ampak v prvem slučaju strašen pohujšeljivec, vselej pa, kadar bi podelil odveto, grozen božji ropnik.

Ista pa dva izjemka, xavoljo katerih se ne tirja pop. spoved v Trid. pomenu. Bistvena pogoja veljavne prejeme xakr. sv. pokore je namreč le-to, kar je vsa-kemu mogoče t. j. resnična volja ali želja se čisto spovedati = notranja popolnost (integr. formalis). Tnanja ali tvarinska popolnost v spovedovanju pa ni vselej mogočiva in se zato tudi ne more vselej tirjati, to pa xavoljo natornih ali pa nravnih xaderžkov. a) Natorni xaderžki, xavoljo katerih se ne more tvarinsko popolna spoved opraviti so med drugimi: mutost, bledenje, slabi spomini, požar, kuga, mervud, ali: Kadar bolniku besedo xapre, kadar xč vmira, kadar gredo vojaki v boj, kadar se xarbi je ladija, sploh: kadar nastopi imenitna vnanja nevarnost. - b) Nravni xaderžki, xavoljo katerih je tvarinsko popolna sp. nemogočiva so tedaj, kadar bi se xavoljo nje prelomila druga imenitništa xapoved. Tako n. p. xavoljo skrbi xa svoje poštenje nobeden ni dolžan po tolmaču ali v pričo drugih spovedovati se; ali kadar je bolnik bolnik tako slab, da govoriti ne sme, ako si hoče xivljenje podaljšati, tudi mašnik ne sme od njega tvarinsko popolno spoved tirjati. Vseh teh prigostkih bodi spovednik xadovoljen x nepopolno spovedjo in se celo s samimi xnamnji kesanja in x željo se spovedati, kakor velewa rimski obrednik rekoč: „Quodsi inter confitendum vel etiam antequam incipiat confiteri, vox et loquela aegrum deficient, nutibus & signis conetur, quoad fieri poterit, peccata poenitentis cognoscere, quibus utcumque vel in genere vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est." Vendar odjenjanje od popolnosti v spovedovanju velja le tako dolgo, dokler terpi ta nemogočivost; kakor hitro xatoraj neha ta xaderžek, nastopi xopet dolžnost

dostaviti vse, kar je bilo poprej kavaljo sile opuščenega.

K tema izjemkoma se pa ne smejo prištevati ti-le primeriljeji: a) če spovednik spokornika od drugod pozna in tedaj že ve, kaj se mu hoče spovedati, ker mu je že zunaj spovedi vse razodel. Taka vednost ni nikoli dosti gotova; potem je pop. spoved bistveno potrebna k veljavnej prejemi kakr. sv. pok. in natančnejše preiskovanje vestnega stanu spokorniku samemu neizrečeno koristno; poslednjič bi bilo tako ravnanje spovednikovo še pohujšljivo. — b) Tudi kavaljo preobilnosti spokornikov se ne sme spoved nepopolna pušati. P. Inoc. XI. je naravnost xavergel ta stavek: „Licet sacramentaliter absolvere dimidiata tantum confessos ratione magni concursus poenitentium, qualis e. g. potest contingere in die magnae alicuius festivitatis vel indulgentiae.“ — c) Tudi potrebna razodeva sogrešne osebe ne oprostuje od dolžnosti čisto se spovedati, le ^{no} njegova ime se ne sme razodevati in tudi ni treba je natančnejše popisovati, kakor to tirja lastnija dotičnega greha; xatoraj je v takem prigodku spokorniku svetovati, da naj opravi svojo spoved pri drugem mašniku. — d) Poslednjič tudi ni pripušeno po pisnu nepričujočemu spovedniku spovedati se in po tej poti dobivati odveke. P. Klem. VIII. (1602) je naravnost xavergel stavek: „Licet per litteras seu internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri et ab eodem absente absolutionem obtinere.“ Od malih (odpušljivih) grehov uči Trid. xbor to-le: „Venialia peccata, quibus Dei gratia non excludimur et in quae frequentius labimur, quamquam recte et utiliter in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam multisque aliis remediis expiari possunt.“ (seja 14. pog. 8). Malih grehov se tedaj nobeden ni dolžan spovedovati in njih odpušenje se more tudi po mnogih drugih spokornih delih doseči; vendar je prav in koristno se jih tudi pri spov. obtoževati, ker se njih odpušenje najbolje prejme v kakr. sv. pokore, ker so tudi mali grehi razhaljenje božje in toraj posveč. milost xmanjšujejo, k velikim grehom pot pripravljajo in ker je velikokrat težko razločiti, kateri grehi so

veliki, kateri pa majhni. Kakor bolnik vse tudi najmanjšo okolišino svoje bolezni zdravniku razodene kakor le more: tako je tudi spokorniku priporočati. Tudi če veljavno odverani grehi sesmejo in novega pri spovedi povedati, kar je navoljo večkratnega poníživanja pred mašnikom, navoljo ponavljanja kesanja in sklepa svoje življenje poboljšati in navoljo vednega podučevanja, spodbadanja ali tolačenja spovednikovega zelo koristno. Pa je tudi lahko škodljivo, ker se sramožljivost zmanjšuje ali sumljivost redi; poslednje se rado primeri pri takih spokornikih, kateri ponavljajo pred mnogimi spovedniki svoje spovedi. Sploh je toraj to svetovati le pred svojim stanovitnim spovednikom; v posebnem primerljeju pa tedaj, kadar spovednik, k kateremu spokornik ne hodi navadoma, to navoljo njegovega poboljšanja za dobro sporna.

Častan dvomljivih grehov veljajo le-ta pravila:

1. Kdor dvomi, če je ta ali oni veliki greh storil, se ga je le tedaj dolžan spovedati, kadar se njegov dvom na pametne razume opira; ne pa, kadar je njegov dvom le nikaven t. j. kadar nima trdnega razuma za misel, da bi bil ta greh storil, pa tudi z vsoto gotovostjo ne more reči, da bi ga ne bil tedaj storil, ker Trid. zb. le terjá, da se je treba spovedati tistih smertnih grehov, ki se jih spokornik po dobrem in skerbem izpraševanju spominja.

2. Kdor dvomi, če je gotovo storjen greh velik ali majhen, naj se spove tega greha, ker je v takem dvomu najbolj xvoliti to, kar je varniši in ker ima spovednik spokornika potolažiti, ker tudi mali grehi zdravila potrebujejo in se morajo popraviti tudi slabi nasledki malih grehov.

3. Kdor ima pameten dvom, če se je že storjenega velikega greha prav spovedal, je dolžan to pri spovedi povedati. Sumljivi naj svoje dvome xaničujejo in naj jih ničveč ne ponavljajo pri spovedi; lahkomisljeni pa naj se pripravljajo za dolgo spoved (Alph. Lig. 4. ap. trac. 16. num. 30-35).

§. 17.

Kaj je spovedniku storiti, ako se grešnik čisto in natanjsko ne spove? Ako se grešnik čisto in natanjsko ne spove, mora spovednik postkerbeti,

da se nepopolna spoved spopolni. Da bo pa v tem prigodku x grešnikom prav-
 ravnal mora pred vsem na vrrok te nepopolnosti ozir imeti. Ta vrrok pa mo-
 re biti: 1. Nevednost in topost spokornikova. Takega grešnika naj spovednik,
 kolikor vtegne, pri spovedi produči in x lahkim vprašanjem napeljuje, da se
 po svojej moči čisto spove in naj mu poslednjič naloži, da naj k njemu na
 dom pride, ali pa naj gre k domačim ali k drugim duhovnom, ki ga bodo obil-
 nejši produčili. — 2. Žanikernost v izpraševanju vesti. Pregrešnost te žaniker-
 nosti naj pokaxe spovednik spokorniku xlasti od te strani, da je xavoljo nje
 spoved ravno tako neveljavna in božjoropna, kakor ko bi bil nalaš velik
 greh kamolčal, in da ga spovednik ne more odvehati, ako mu svojih grehov
 prav natanjko in čisto ne pove. Vest si po kakem napeljevanju izpraševati
 se ne more grajati; sploh pa, xlasti otrokom, je odsvetovati, ako ni naprav-
 ljeno napeljevanje nalaš za otroke. Obtoženje mora priti iz ponižnega in
 skesanega serca, ne iz spomina. Žato tudi ni priporočevati, da bi spokor-
 niki grehe xapisovaliⁱⁿ x pisanja jih brali raxon xavoljo slabega spomi-
 na ali predolge spovedi. — 3. Boječnost in napačna sramožljivost sploh. S
 takim grešnikom mora spovednik posebno krotko in prijazno ravnati, ter
 mu med drugim pred oči staviti, da sedaj pri spovedi Bogu, angelju var-
 hu in spovedniku ne more večjega veselja storiti, kakor če prav odkritoserčno
 pove vse, kar mu vest očita. Potem: da se tudi vpručo vsega vidnega Boga ni
 sramoval grešiti in se ni bal vekomaj pogubljen biti; da je boljše namestni-
 ku božji skrivaj greh povedati, kakor v grehu nemirno živeti, nesrečno umre-
 ti in sodnji dan pred vsim svetom osramoten biti. — 4. Strah pred pokoro
 posebej, ki mu jo bo spovednik naložil, ki ga morebiti še odvehal ne bo. Ta-
 kemu naj spovednik obljubi, da mu bo (vsaj v primeri x nekdanjjo cerkv. pokor-
 ro) naložil manjšo pokoro, kakor si on misli; da hoče nekaj pokore sam pre-
 vzeti (Col. 1. 24), in naj ga opomni, da se mora vendar enkrat svojih grehov
 spovedati in x nje pokoro opravljati ali v tem ali pa v prihodnjem živ-
 ljenju; predstavi naj mu pred oči, da si x odkritoserčno spovedjo pridobi

mirno vest in napravi veselje Jexusu in vsem nebeščanom. — 5. Strah pred spovednikom. Takemu grešniku naj spovednik pove, da mu je le predobro znano, kako slab je vsak človek; da je že tako pripravljen vselej kadar gre v spovednico slišati najhujše pregrehe, da nikoli nikdar nič ne sme povedati iz spovedi; da mora grešnika, ki se odkritoserčno spove, spoštovati in se ga veseliti, ker ga potem sme odvezati in kakor otroka božj. očiščenega in posvečenega izpustiti. — 6. Nezaupnost ali se celo obupnost nad svojim popljšanjem. Tukaj mora spovednik z vso priserčnostjo in zaupnostjo govoriti o neskončnem kasluženju J. K., o usmiljenju božjem; o vsegamogočnosti milosti božje in to dokazovati v zgledih velikih spokornikov: Davida, Petra, Marije Magdalene, Marije Hort, Marije Egipč. itd. — 7. Premišljeno kamolčanje iz hudobne volje, ker se grešnik noče popljšati in ravno kato nič noče povedati pri spovedi, katero opravlja le iz navade ali drugih vzrokov. Tukaj mora spovednik pridno in krotko izpraševati, vselej pa hudovolj- nekū pregrešnost takega kamolčanja z vso resnobo pred oči postavljati in sicer če na vprašanja odkritoserčno ne odgovarja, precej v kačetu, če pa na vprašanja prav odgovarja, konec vse obravnave. Primeri se tudi, da kdo sploh pravi, da je grešnik ali pa da je vse grehe storil; prvega naj spovednik poduči, da je čista in natanjčna spoved k odpuščenju potrebna; drugega naj poprašuje po prav velikih sramotnih grehih, če je tudi te storil, in odvezo naj mu odreče, ako se svojih grehov posebej noče spovedati. K temu, da kdo reče grešnik sem, kakor smo vsi grešniki, ni treba ne spoznavanja ne katajevanja samega sebe, pa tudi ne k popljševanju svojega serca: toraj takemu ni treba dati odveze.

Takih velikih grehov, ki jih grešnik po pridnem izpraševanju vesti iz pozabljenosti ali nevednosti pri spovedi ne pove: se mora (dasiravno je poprešnja spoved veljavna) spokornik spovedati, kadarkoli se jih spomni ali spozna; vendar pa mu ni treba vseh že spovedanih grehov

ponavljati; tudi se jih sme pri drugem spovedniku spovedati. Frid. xbor pravi: „Reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum propheta dicimus: „ab occultis meis munda me.“ — Tudi se sme dolga spoved pri ravno tistem spovedniku na različnih ure ali tudi dneve razdeljevati in nadaljevati; nalaš in s premislitkom pa ene velike grehe temu, druge pa drugemu spovedniku praviti, je vselej neveljavno. ^{ker je kdo porabil sme vsakemu spovedniku pro}

Pomanjkljivosti, ktere delajo spoved neveljavno so tudi se te-le: a) pomanjkanje pravega namena prejeti kakr. sv. pokore b) potrebnega izpraševanja vesti c) ^{le naravno} resničnega kesanja d) ^{ne vern. kako bo - ni zadosti} terdne volje radostiti na storjene grehe e) spovedne pravice f) slovila na odvero. Če ima pa kdo pri spovedi resnično voljo radostiti, pa to radostenje pozneje opusti: navoljo tega poprešnja spoved ni neveljavna in zatoraj ni ponavljati.

§. 18.

Preiskovanje vestnega stanu spokornikovega x vpraševanjem.

Spovednik, ki je po Kristusu in njegovej cerkvi postavljen deliti kakr. sv. pokore, si mora prixadevati, da on in spok. vse storita, karkoli je k veljavnej podelitvi kakr. sv. pokore potrebno. ^{le dolžnost, ima tudi pravico} Atko je tedaj k temu vprašanja treba, je gotovo tudi vprašanje dolžnost. Rimski obr. veli: „Si poenitens numerum et speciem et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, cum sac. prudenter interroget.“ Ker Krist. in njeg. cerkev spovedniku to dolžnost nakladata, mu dajeta ob enem tudi pravico, ker bi sicer ne mogel svoje dolžnosti spolniti. Kakor skušnja uči, bi se odvernilo veliko neveljavnih spoved in bres števila grehov, ko bi vsi spovedniki skerbno izpraševali spokornike. Spovednik mora tedaj vediti I. Kdaj II. Kako ima izpraševati. — I. Kdaj? Spovednik ima izpraševati, kadar to xahtera namen sv. pokore, toraj posebej kadar je treba 1) da se dopolni nepopolna spoved 2) da more spovednik grešnika k poboljšanju in radostenju napeljevati in njegovo pripravnost na odvero prevdariti.

1. Vprašanja so potrebna, da se dopolni nepopolna spoved. — Včidel mora spovednik grešnikom taka vpraš. dati, da, ako nanje prav odgovarjajo, potem ne drugih vprašanj ni treba, kakor: kdaj si bil zadnjič pri spovedi, ali si bil pri sv. Obhajilu, si opravił pokoro, si oženjen, to in to si rekel, kaj hočeš s tim reči? Da se nepopolna spoved dopolni je treba vprašati:

a) po ločini ali posebnosti grehov, zlasti takih, kateri razodevajo več hudo-
bijo n. pr. ako se grešnik le sploh obtoži: sem bil nevest, bi bilo vprašati:
kako si bil nevest, ali si prelomil kako obljubo? ali si kaj ukradel, golju-
fal? ali si ptuje blago obderjal? ali če se obtoži, da se je koper b. božjo ka-
poved pregrešil, bi ga moral vprašati ali v mislih, željah, besedah, djanju,
ali sam s sabo ali x kakonsko, rodbinsko, posvečeno osebo?

b) po takih notranjih ali vnanjih okoliščinah, ktere xlobo grehov xvika-
jo ali xmanjšujejo kakor: ali je bil greh storjen iz nevednosti, prena-glosti
ali pa s premislekom, kakošne namene je grešnik imel pri grešnem početju,
ali so ga močne notranje skušnjave ali vnanje prilóžnosti napeljevale k grehu,
ali je morebiti prilóžnosti sam iskal ali pa neprevidoma va-nje xapleten bil,
ali mu je bilo lahko ali težko grešiti, kako škodljive nasledke je greh imel,
ali jih je previdel ali ne, ali je pohujšal tudi druge s svojim grehom in ali
je previdel to pohujšanje? Dasiravno namnanitev takih okolišin, ktere greh
samo xveksujejo, k veljavnosti spovedi ni neogibno potrebna, je vendar spo-
vednik kakor xdravnik dolžan po njih popraševati, da more grešniku po-
magati k poboljšanju. Treba je tudi včasih grešnika popraševati po takih
okoliščinah, ktere imajo veliko moč v njegovem vestnem stanu, kakor po opravi-
vilu, tovarših, skrivnem xnanju, bogastvu, uboštvu. Iz takih okolišin spo-
zna spovednik, kaj je treba nalóžiti grešniku v pokoro.

c) po številu velikih in tudi malih zlasti takih grehov, kateri posebno ra-
di k večim napeljujejo. Kadar grešnik neve števila natanko povedati se vpra-
ša: kolikokrat pri eni meri v dnevu, tednu, mescu je tak greh storil; vendar
je tukaj bolj gledati na notranjo, kakor na vnanjo popolnost v spovedova-

nju, tako da more spovednik presoditi, kako močno je že nagnjenje k dotičnemu grehu.

d) po takih grehih, v katere bi bil grešnik po njegovej spovedi sčoditi prav lahko padel, kateri so namreč s storjenimi grehi radi zvezani, ker so njih načetek ali nasledek. Tako je igra rada združena z jeko, kletvijo, opuščanjem svojih dolžnosti, prijateljstvom, nepravičnostjo, nečistostjo, pretepanjem; krajca z lažjo; jeka s kletvijo, razramovanjem, pretepanjem, neusmiljenjem proti živini; preseštvo s poprešnjimi razpertijami z rakonskimi; sramotnejši grehi kakor nečistost, tatvina in dr. se večkrat le na deleč naxnanijo, ker grešniki že tako pričakujejo, da jih bo spovednik ispraševal. — Lahko se primeri, da spdk iz grešnikove spovedi ne more sklepati na kak greh, ki pa ve po drugih ali iz lastne skušnje, da ga je grešnik storil. Za popolnost v spovedovanju mora spdk tudi tukaj skrbeti, pa z vso previdnostjo. Pred vsem mora dobro preudariti ali je spokornik res tista oseba, katero misli. Če jo res pozna in nespovedan greh samo iz spovedi drugih ve, sme popraševati le po tem, k čemur mu spoved grešnikova ali pa druge vnarje okolišine (n. pr. pri ženitvah in nevestah) brez katerega suma priliko dajo, da ne prelomi spovedne molččnosti. — Ako je spovednik nespovedani greh izvedel po drugih xunaj spovedi in je prepričan od resničnosti svoje izvesti, sme je sčitneje ispraševati, pa tudi tukaj od načetka bolj od deleč in malokedaj bi bilo svetovati, da bi povedal naravnost, po kom je greh izvedel. — Ako spovednik nespovedani greh iz lastne skušnje ve (n. pr. ako neomožena ženstva vidi, da se je pregrešila kopex b. božjo zapoved), sme spokornika naravnost — seveda z vso krotkostjo — po tem grehu poprašati, ali ga prav za prav opomniti; ako grešnik reče, da je kriv, naj ga vpraša, ali se je tega greha že pri drugem spovedniku spovedal in tudi ali je že vse opravil, kar mu je bilo pri spovedi naloženo. Ako to poteidi, naj ga potem pusti pri miru; ako se pa tega greha še ni spovedal, naj ga spodbada k odkritoserčnemu spoxnanju in k pravi spokornosti. Ako ga pa spovednik z vsim še tako modrim in skrbnim popraševanjem ne more

pripraviti k priznanju, da je greh storil: mora misliti, da se ali sam moti ali da mu ni bilo prav povedano ali da je spokornik v nepremagljivej nevednosti in mu po tem takem tudi odvece ne sme odreči.

e) Velikokrat je tudi treba popraševati po grehih opuščenja (omissionis) ali po kamudi dolžnosti svojega stanu, ker skušnja uči, da jih ljudje večkrat ne poznajo ali premalo cenijo. $\downarrow$

f) Po vestnem stanu, v katerem je grešnik storil kaj takega, kar samo na sebi ni greh, ali kar je sicer po besedi greh, pa spdk sme misliti, da spokornik tega greha ni storil. To se rado primeri pri otrocih in nevednih, kateri semtertje pravi greh nerodno imenujejo ali ravoljo napačne vesti kako djanje, ki samo na sebi ni greh, za greh imajo, ali so djanje izverševaje dvomili, če je to djanje grešno ali ne.

g) Najbolj pa mora spovednik gledati na to, da spozna poglavitno hudo nagnjenje v spokorniku, ker je ono korenina veliko ali vseh drugih grehov in dokler se to nagnjenje ne oslabi ali ne zatare, bo prižadevanje za popboljšanje le malo teknilo. To se pa se razodene, če spdk po napeljavi iz spovedanih grehov na njih račetek narahaj gre. Tako n. p. se najde, da kamernost, razkazljivost, prepir, kljubovanje, nepokoršina, needinost, nehvaležnost, hinavšina itd. ima večidel v napuhu svojo korenino; ravno tako da goljufije, krivice, krive prisege, neusmiljenje, preganjanje sploh izvirajo iz — lakomnosti; sovraštvo, zaničevanje, opravljanje, obrekovanje zdaj iz — napuha, zdaj iz — zavida. ^{nevedljivost} Ta in takšna koreninska huda nagnjenja niso vselej velike pregrehe, večidel imajo le podoben majhnih slabost in velikokrat jih grešnik v svojej spovedi celo v misel ne vrame; toda moder spdk, kateri pozna človeško naravo in ve, kako so posamezna človeška dela zvešana s hudim nagnjenjem, bo iz prikazni na vrhote sklepal in tako njih vire razodeval.

h) Poslednjič naj spdk grešnika, posebno nevednega in kateri nima tenke vesti, še popraša ali je morebiti hotel grešiti pa ni mogel, ali se je podal v nevarnost smerten greh storiti, ali je koga v greh napeljal, ali ima še kaj

povedati, ali je kdaj njegova vest lahka, ali ima resnično voljo povedati vse, kar bi mu še prišlo v spomin, ali je storil kdaj neveljavno spoved, ali bi opravič rad dolgo spoved? Takša vprašanja so klasti svetovati pri takem spokorniku, kateri je prvič pri tem spovedniku pri spovedi, kateri je xavoljo boječnosti ali sramožljivosti šele po krotkem in prijaznem ispraševanju razodel več grehov, katere je od kaččka namočal, ali če je od kadnje spovedi veliko časa preteklo in spovedanec nima nič povedati ali en sam smerten greh pove in se to vne-marno, ali če grehe po kakem spraševanju vesti tvarinsko pripoveduje. S takim vpraševanjem spdk lahko veliko dobrega stori, veliko neveljavnih spoved od-pravi, veliko grešnikom vest vprokži in jih veliko k pobožnemu življenju napelje.

2. Potrebna so vprašanja, da more prevdariti spdk spokornikovo pri-pravnost za odveto. Da bo vedel spdk x grešnikom prav ravnati in mu odveto ali dati ali odločiti ali odreči, mora runaj njegovega vestnega sta-nu tudi še spoznati resničnost njegovega kesanja in sklepa, ali verjetnost njegovega poboljšanja; katoraj si mora, ako mu to iz njegove spovedi še ni dosti znano, potrebno vednost pridobiti s pripravnim vpraševanjem. K temu namenu pa ni dovolj, da se grešnik le sploh vpraša, ali se kes-a in se hoče poboljšati, ampak treba je velikokrat njegovo poprešnje življe-nje preiskati in poprašati:

a) kdaj je kadnjič in kdaj prvič po kadnje spovedi kak greh storil; to je dobro znano, če greh ni bil večkrat storjen.

b) ali se je imel tudi pri kadnje spovedi tega greha povedati, in ali se ga je tudi res spovedal, koliko časa x v tem grehu živi, ali se ga je obto-žil precej pri pervej spovedi, pri ktorej ga je nad sabo imel, kolikokrat ga je x storil, da bo vedel spdk presoditi, ali je greh iz navade ali ne, kako močna je navada, in ali je upati, da se ga bo xnaprej ogibal.

c) ali ga se nehen spdk ni podučil, kako velik je ta greh, kake pomočke naj rabi k poboljšanju, ali se je spovedal tega greha xanim spdkom, ali so opravič - in je pri vsem tem podel -

ga je vsak spdk odvezal, kako si je doslej prixadeval za poboljšanje — da bo spdk spoznal, ali je greh povračljiv ali ne, in če je — ali je iz hudobije ali slabosti?

d) Kako dolgo je že, kar ni storil tega greha in iz katerih nagibov, ali iz ljubavi do Boga in iz dolžnosti, ali samo zato, ker ni imel priložnosti, ali ker se je bal slabih nasledkov, ali je morebiti še sam iskal priložnosti k grehu, ki je prenehala zaradi posebnih okoliščin.

e) ali je že spolnil ali vsaj načel spolnovati dolžnosti, ktere si je nakopal s storjenimi grehi n. pr. ali je popravil škodo, kateri sovraštvo; včasih je treba poprašati, ali je vedel spokornike te dolžnosti in kakaj jih še ni spolnil; do živega se še grešniku vprašanje: kaj boš tedaj storil? česa se boš ogibal, da se v greh ne poverneš? kako si sklep spolnoval?

f) kako so njegove sedanje okoliščine, ali je še v bližnji priložnosti, ali so njegove skušnjave še ravno take?

g) Kar poslednjič najtežje vprašanje v okviru kesanja in sklepa spokornikovega kadene, bo spdk najpoprej svoj namen dosegel, ako ga vpraša: kako misli in čutila ga obhajajo pred storjenim grehom in po storjenem grehu, kaj v sebi čuti, kadar se spomni storjenega greha, klasti kadar je pri službi božje, ali kadar ^{ga} strašne in žalostne prigodbe smerti na Boga živeje spominjajo. Včasih je svetovati, da spdk po izpraševanju reče spokorniku: moli se enkrat molitev po spovedi. Kar je grešnik poprej mrxalo ali vnemarno molil, bo molil sedaj znabiti s veliko žalostjo, ter sprejel s hvalečnim srcem spdkovo opominjanje in naloženo pokoro. Ako je spokornikova priprava samo dvomljiva se mu ne more odveza podeliti. +

II. Kako ima spdk popraševati, kar kadene ravnanja pri izpraševanju veljajo spdku ta-le (vprašanja) pravila:

a) Predvsem mora spdk namen izpraševanja vedno pred očmi imeti; namen izpraševanja pa je le ta, da se nepopolna spoved dopolni in da spdk dušni stan grešnikov tako spozna, da ga more prav podučiti; mu

primerno pokoro naložiti, in mu odvero dati ali odreči. Po tem takem naj se ogiblje spdk vseh vprašanj, ki le radovednost razodevajo n. pr. Kako je grešnik ime, kje prebiva itd. Popraševati pa spovedanca ali pri ali zunaj spovedi po sogrešnikovem imenu, stanovanju ali drugih okolišinah, ki razodevajo sogrešnika, in mu, ako ga noče izdati, odvero odrekovati: je v pismu Bened. XIV. (Apostolici ministerii 1749.) pod smertnim grehom in pod kaznijo naenkratne odstave od spovedovanja prepovedano. Ko bi pa spovedanec sam od sebe grešnika imenoval ali brez potrebe ^{svoje} (njegove) okolišine pravil, ga mora spdk opomniti, da tega nikoli več nesme storiti. — Stim vprašanjem pa po sogrešnikovih okolišinah se pa nesme nameniti vprašanje, ali x njim v ravno tisti hiši prebiva, kar je k spoznanju bližnje priložnosti vedeti treba, ali, v katerem kolenu je x njim v rodu, da se izve ločina (species) storjenega greha. Zato naj je svetovati, da spdk vrok svojega vprašanja nannani, kadar bi se kako vprašanje spovedancu ne-
potrebno rdelo. *blagaja pril. vnanu poki - če sta grešnika podena streho.*

b) Naj vprašuje krotko in prijazno, ne pa serdno, da se grešnik ne vstraši in grehov ne kataji; to naj si spdk dobro zapomni, kakaj če dolgo spoveduje in se spovedanci nerodno obnašajo, se lahko naveliča in tedaj tudi v jexi vprašuje. Posebno je treba krotkosti in pohlevnosti pri boječih, obupnikih in otrocih.

c) Vprašanja naj bodo kratka in razumljiva, če ne ljudje ne razumejo. Zato naj se je xderžati vseh nepotrebnih pristavkov, popisov, govorskih ravinkov, vseh preposnetih in presplošnih vprašanj; tako n. pr. namesto vprašanja do očeta ali matere: ali skerbis x dobro reje svojih otrok? je bolj vprašanje: ali pošiljaš svoje otroke v šolo, k kersānskemu nauku? ali gledaš na to, da molijo xjutraj in xvečer? ali imaš kakega pohujšljivega posla v hiši, ali jih v jexi strahuješ? —

d) Spdk naj praša v pravem redu t. j. s prvega bolj sploh in potem x ~~potem~~ šele posebej, naj prestopa od manjšega do večjega, od grešne priložnosti do grešnega djanja, od začetka do nadaljevanja, izverševanja in nasledkov storjenega greha. V posamnih prigodkih naj se xvesto derži tega reda xlasti pri nečistih grehih, pri katerih naj vpraša, ako je treba spoved x vprašanjem dopol-

nit, na nečiste misli, besede, prilichnosti, želje, veljenje in djanje. Tak red je potreben, da samoučljiv in boječ spokornik večje kaupanje dobi, da se nič potrebnega ne izпусти in da se v o pravem času od daljnegga spraševanja jenzati.

e) Spdk mora tudi varno in previdno vprašati, da z razklenljivimi (dissolut.) vprašanji ne xmoti sebe in spovedanca, da z nikovnimi vprašanji grešniku zvijač in xgovorov na jexik ne poklada, da vpraševaje po okolišinah, ktere greh xveksuje ali ga v drugačni spreminjajo, v spokorniku ne obudi grešne radovednosti in ga ne uči grehov, kteri mu se niso xnavi; ker je gotovo boljše, da ima spoved samo notranjo popolnost, kakor pa da bi spdk z neprevidnim vprašanjem spokorniku nove skušnjave delal in ga postavljaj v nevarnost smertnega greha. Take previdnosti je xlasti treba pri mladik osebah in se prav pri nečistih grehik; tukaj je treba tako vpraševati, da spovedanec sam priproveduje, kaj je storil, kaj se je potlej xgodilo, kdo je bil xraven; in tudi takeat, kadar se spokornik nečistega greha sam spove, sme spdk le toliko vprašati, kolikor je k namenu potrebno, xabiti mora vselej spodobno besede, da ne škoduje sebi ali spokorniku. Tomaš Akv. pravi: „Eiusmodi delectabilia, quanto magis in speciali considerantur, eo magis concupiscentiam movent, et ideo potest contingere, ut confessarius talia quaerens et sibi et confitenti noceat.“ In Karol Bar. uči: „In peccatis luxuriae summam animi sollertiam cum pari circumspectione verborum debet usurpare confessarius. Itaque cum in iis speciem peccati et circumstantias, quae multum praegravant illud, satis intellexerit, ulterius nihil studeat inquirere.“ (Instit. pastor. pars II. c. 12).

§. 20.

Dolichnosti spovednikove po spovedi.

Kadar je grešnik svojo spoved ali sam ali s pomočjo spovednikovo končal in se je spdk od njegovega vestnega stanu xadosti prepričal: mora tudi se o studnost in xlobo svojih grehov in njih xalostne nasledke ka sedanje in prihodnje xivljenje jasno spoznati in v svojem sercu terden sklep resničnega popoljšanja storiti. Ravno xato je treba, da ga spdk podučuje, opominja in svaxi,

ter v njem resnično kesanje in stanovitno popoljšanje obuja ali poterjuje. Rimski obred. pravi: „Demum audita confessione sacerdos perpendens peccatorum magnitudinem et multitudinem pro eorum gravitate ac poenitentis conditione opportunas correptiones ac monitiones prout opus esse viderit paterna charitate adhibebit et ad dolorem et contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam et melius instituendam inducet, remediaque peccatorum tradet“. Spovednik naj se tedaj ravna po tem:

a) Naj prevdari velikost in število spovedanih grehov, da more kakor sodnik pravično soditi, kakor xdravniki primerna xdravila svetovati, kakor učenik grešnika k spoznanju in obžalovanju storjenih grehov nagibovati, in kakor oče vbojemu grešniku po zgledu usmiljenega Samarijana rane x vso ljubeknijo xavkovati. Da pa spovedniku po dolgem spovedovanju ne xginja stud nad grehom in vnema x xveličanje neumerjajočih duš, ki so odkupljene x drago kervijo J. K.: naj tudi x naj spovednice pridno premišljuje hudobijo smertnega greha, nesrečo grešnikovo, imenitnost posv. milosti božje, dobroto odpustjenja grehov, dolžnosti spdkove, posamne grehe in čednosti, njih nevarnosti in pomočke.

b) Naj si prixadeva, da tudi grešnik samega sebe in svoje dolžnosti prav spozna, storjene grehe obžaluje, terdno sklenc svoje življenje popoljšati in se popri-me vseh pomočkov, ki so potrebni k ohranjenju milosti božje.

A. Marsikteri grešniki ne pozna sebe pa tudi ne svojih dolžnosti in živih v grehih, na ktere se ne misli. Spdk je dolžan mu pomagati k spoznanju samega sebe s tim, da mu pokaže njegovo poglavitno hudo nagrujenje, iz kterega ixvirajo njegovi grehi, da ga opominja njegovih dolžnost, da ga podučuje, ako živih v nevednosti, ako ima grešne reči za pripušene ali pripušene za grešne, ali male za smertne grehe in narobe. To podučevanje je potrebno:

α) Kadar nevednost xadeva pomoček, ki je k xveličanju neogibno potreben.

β) Kadar xmeta običnemu pridcu nasprotuje n. p. ko bi spokornika, ki sv. xakrament pogosto prejema, spovednikovo molčanje drugim v pohujšanje v kakih grehih poterjevalo. v. g. če bi ka kopravljivko prisilil vsakrat na teden k obhajilu - jaz jo morem poudariti - če ne prst - jo ne smem prstati x sv.

γ) Kadar spovedanec po kakaj reči vprašuje, ker to spričuje, da ima dvome, ker spovednik nesme resnice tajiti. *Sam storil obljubo vedne čistosti - pa sem se ovrnil in nisem nič posejale - Dovedati, da zapenem, ona ne sme pravit dostojno*

δ) Kadar je upati, da bo spovedanec, če ne poprej vsaj poxnejše, po nauku, ravnal.

ε) Kadar koli je nevednost ali xmotā premagljiva, toraj xadolxena, kar se lahko spoxna iz spokornikovih okolišin, in bi tedaj molčanje spdkov k grehom s premislitkom storjenim šele priliko dajalo, p. ko bi bil v bližnjem prilikosti. —

Žunaj teh dogodkov pa spdk ni dolžan spovedanca xavoljš njegovih dolžnost spominjati. — Ako xmotā ni xadolxena in tudi ni upati, da bi podučevanje ali opominjevanje kaj pomagalo, se mora poduč. se celo opustiti, ker je en sam greh s premislitkom storjen več, kakor vsi tvarinski grehi. *z. g. maj, negotil s surovo pr. zene - recit - prejel. ko njejo supererogac. - d. n. cen*

B. Spdk pa nima samo podučevati in opominjati, ampak tudi svariti, to je spovedancu gerdebijo in škodljivost storjenih grehov x vso resnobo xakaxovati, da se svojih grehov sramuje, da ga to navdaja s svetim strahom nikoli več se ne va-nje poverniti. Svarjenje pa bodi primerno:

a) Velikosti grehov. Spokorniki, ki so le majhne grehe storili ali pa tudi velike, pa le po samem, in sicer xavoljš neprevidene slabe prilikosti, ali xavoljš silne strasti, se ne smejo tako ožstro svariti, kakor tisti, ki so več časa neprenchoma v smertnih grehih živeli; unim so primerni nagibi ljubezni božje, tem — nagibi strahu božjega. Ako en nagib svojega namena ne doseže, naj spdk grešnika x novimi nagibi pretresa. Med xaznih smertnih grehov, ki se jih je grešnik spovedal, naj izbere dve ali tri najhuje pregrehe, ki imajo tudi najxalostnejše nasledke in naj mu postavi prav živo pred oči njih ostudnost in škodljivost, da ga osramoti in pretrese.

β) Posebniim xadevam spokornikovim. Otroke naj spdk drugače svari, kakor odraslene; mlade drugače kakor xakonske in stare; neomikane drugače, kakor omikane; imenitnim osebam naj sicer tudi pove resnico, ker Bog ne gleda na veljavo ljudi, pa vendar vselej x oxirom na njih stan, da jih ne odganja, temuč na Boga dobiva. „Staršega opominjaj kakor očeta, mlajšega kakor brate; stare xene kakor matere, mlade deklice kakor sestre v vsej čistosti.“ (I. Tim. 5, 1-2.)

y) Posebnim duhovnim potrebam spokornikov, Malaserčnih nesme spdk terdo svariti, da ne obupajo; stavi naj jim marveč pred oči usmiljenje božje in gotovo pomoč božjo, da jim serčnost dela. „Natertega tersta ne bo zlomil in tlečega prediva ne bo vgasnil“ (Izaja). Lahkomisljene in vnemarne naj pa iz grešnega spanja zbujajo s tim, da jim govori x vso resnobo od pravice božje in od poslednjih reči; razstran teh pravi sv. Pavel: „Ojstno jih posvari, da bodo zdravi v veri.“ Stakimi, ki razodevajo x namnje nenavadnega kesanja, naj ravna spdk kakor Kristus x Magdaleno, kakor oče x zgubljenim sinom, ter naj jih spodbada k hvalečnosti, da jim je Bog toliko in tako posebno milost skahal, k stanovitnej molitvi, da jim Bog pomaga v vojskovanju xoper grešno poželjivost, in k vsakdanjemu premišljevanju Kristusovega britkega trpljenja, kakor uči rimski katekiz. (II. 3. 51). Tistim pa, ki ne razodevajo žalosti xavoljo storjenih grehov. in xavoljo razkraljenja božjega, naj prigovarja tako, da x vso gorečnostjo molijo za milost skesanega serca in spokornega duha. Grešnike poslednjic, kateri grehe zagovarjajo ali xmanjšujejo, naj spdk podučuje in xavracuje s tim, da jim razkazuje kako žalostno je bilo njih življenje, ko so greh storili, in kako ostudne so pregrehe, ki so jih podjarmile, da se njih serce skesa in njih duh potare in da store terden sklep resničnega poboljšanja. Tako svarjenje je sila koristno, ker beseda spdkova globokeje v serce sega, kakor pridigarjeva. Zatoraj naj spdk nikar ne opušča potrebnega svarjenja xavoljo velikega števila spovedancev, ker je boljše jih malo in dobro spovedati, kakor veliko pa prehitro.

C. Po podučevanju, opominjanju ali svarjenju naj obuja spdk v spovedancih resnično kesanje ako previdi, da je treba. Kdor hoče kakr. sv. pokore vredno prejeti, mora sicer sam skrbeti za to, da ima vsaj nepopolno kesanje in terden sklep svoje življenje poboljšati. Tendar jih je pa veliko, ki pridejo k spovedi brez vsakega kesanja in mislijo, da je vse opravljeno, ako le spovedniku povejo svoje grehe. Če tedaj spdk iz spovedi ali iz vestnega stanu spokornikovega spozna, da mu manjka resničnega kesanja, mae mora kakor ucenik in zdravnika na pomoč priti in v njem obuditi stud nad storjenimi grehi in žalost xavoljo

razkraljenja božjega; v ta namen naj spdk grešniku živo pred oči stavi močne nagibe pravega kesanja. Taki nagibi so: Nesrečje, ki iz greha izvira; strah kavalje večnega pogubljenja in ostri sodbe božje; spomin božjih dobrot, ki grešnik vživa; ostudnost storjenega greha, ki podobno božjo oskrunja, tempelj bož. človeške duše v strašno prebivališče hudicevo spreminja in otroka božjega dela otroka jere božje; primerjanje poprešnjega srečnega stanu s sedanjim nesrečnim stanom; življenje, trpljenje in smert J. K.; zgledi pravice božje, kako oestro ona karku grešni ke in njih hudobije n. pr. Kajn, resoljni potop, Sodoma in Gomora, Onan, Absalon, Judex; zgledi pravičnih, kateri so najmanjši grehe bitko objokovali in kane oestro pokoro delali p. sv. Terenzija, sv. Stanislav Kostka, sv. Alojzij — vendar pa ni treba, da bi spdk pri vsakem spovedancu vse te nagibe rabil, ampak izbere naj izmed njih vselej tiste, ki imajo največ moč v dotičnega spovedanca, in beseda naj mu teče iz globočine njegovega serca, ne pa iz spomina, da bi v grešniku kesanje obudil.

D. Kesanega grešnika naj spdk tudi še podučuje in opominja, da naj svoje življenje poboljša in v dobrem raste. Alko je tedaj treba, naj mu pokazé, kako mora ravno on v svojih posebnih okoliščinah novega greha se obvarovati, v milosti božji se ohraniti in v čednostih rasti. Prihko k temu podučevanju in opominjanju mu daje posebna ^{vojna neust. listov} spoved spokornikova. Kar tiče splošne človeške slabosti in odpustljive grehe, lahko jemlje podučevanje iz premišljevanja po glavnih resnicah o grehu in kreposti, o pomočkih in nevarnostih; ali iz premišljevanja posebnih okoliščin kraja, časa, pravnika. (List. evang. življenje Svetnikov)

E. Spdk naj poslednjič spokornikom nasvetuje pomočke, ki grešno poželjivost zmanjšujejo in hudo nagnjenje kativajo. Sploh so ti-le:

a) Pomočki, s kterimi se milost b. dobi ali pomnoži: prejema sv. kate, molitev, pobožnosti.

b) Vaja v nasprotnih čednostih.

γ) Ogibovanje grešnih priložnost, kativanje grešnih korenin (lastne ljubexni, nerodnih strasti) in vnanih počutkov. Splošne in posebne pomočke koper huda

nagnjenjā uči pravna vednost; ni pa radosti, da jih spdk iz glave zna, ampak se mora tudi sam v njih vaditi, da jih more potem spokornikom razlagati in priporočevati, dasiravno jih ni treba vselej na pokoro nakladati. Da se spokornik v greh ne poverne, naj mu spdk priporoča klicanje sv. imen; kratke molitve k Jezu su Krizanemu, k Materi B., k angelju varhu, k svojemu pomočniku, spomin Boga vsega priučujočega; obujenje serčnega kesanja pri vsakem grehu; vsakdanje darovanje samega sebe; vsakdanje ponavljanje trdnega sklepa; vsakdanje spraševanje vesti in pogostno spoved; pa vse s previdnostjo, da se spokornik ne obteži in ne ostraši. Tše vaje pa, klasti izpraševanje vesti, terden sklep in molitev naj se obračajo na to, da se poglavitno hudo nagnjenje premaga ali gresna navada odpravi. Kar zadeva rast v dobrem in napeljevanje k kerš. popolnosti se to ne opravi k eno samo spovedjo, ampak treba je neprenehane vladije na dotičnega spovedanca.

F. Kolikor tesneje je spdk sam s Bogom sklenjen, kolikor več kesanje in ljubezen ima on sam v svojem sercu, kolikor raji se peča s molitvijo in premišljevanjem, toliko več moč bo imelo njegovo podučevanje in opominjanje v spovednici. Ako se primerijo težavni in kapleteni prigodki, ako spovedanec sam poprašuje ali svoje dvome razodeva, nesme spdk prenažno in po svojej glavi razsoditi, ampak naj vse dobro prevdari, naj svoje serce k Bogu povzdigne, ter naj razsodi po nauku sv. cerkve ali po splošnej misli cerkvenih učnikov. Kadar njegova razsodja ni dosti gotova, naj jo odloži na prihodnjo spoved in naj se medtem posvetuje s knjigami ali s modrimi duhovni, ali naj pošlje spokorniku samega k modrejšemu spovedniku. Če pa to ni mogoče, naj se Bogu priporoči in naj razsodi po svojej vesti tako, da bo mogel enkrat Bogu odgovor dati, in kakor se mu dozdeva, da bi bilo v večjo čast božjo in dušam v veličanje.

G. Kar zadeva vnanje lice spovednikovega podučevanja in opominjanja, bodi

a) krotko, prijazno, priderčno. Krotka beseda serca pridobiva, terda in grenka, črna in strastna jih pa odvrcaje; dasiravno je včasih ožstro svarjenje potrebno, morajo vendar spokorniki iz vsega govorjenja spovednikovega spoznati,

da ima & njimi usmiljenje in drugega ne želi, kakor le njih duše rešiti. „Ni treba zdravnika zdravim ampak bolnim“ (Mat. 9, 12). Vendar se je varovati vsega sladkega govorjenja, ker tako imenitno opravilo kakor je spovedovanje kakega primerno dostojnost in resnobo.

β) slavesno in prepričavno, da spovedancu seri v dno serca in ga & božjo pomočjo resnično spreobrne, spodbode, potrdi, potolaži.

γ) kratko in jedernato, takorekoč iz ust sv. pisma in očakov vzeto. Preobilno govorjenje slabi v spovedancu pobožna čutila, mu vtudi spomin in pripravi tudi okoliatoječe lahko v nevoljo. Kratko in krepko naj tedaj spovednik opominja grešnika in naj mu n. pr. reče: „Glej kako usmiljen je Bog; če toliko časa čaka tvoje pokore, sedaj je vendar enkrat re čas, da se v resnici spokoriš. Danes ko slišiš ta glas, ne kapri svojega serca, glej Jexus sam pravi: „Ako se ne bote spokorili; bote vsi pogubljeni.“ Te besede Jexusove si dobro zapomni in vsak dan na-nje misli.“

δ) Spovedanec naj se tudi prav ogovarja. Spovednik naj tedaj reče oženjenemu možu: „Keršanski oče“; mladini: „Keršanska duša, kerš. mladenec“, kerš. deklica; ali pa: „Kristijan mora tako storiti“; ali pa tudi: „mi smo Kristijani, mi smo tedaj dolžni.“ Sploh se starim reče „vi“, mladim „ti“, duhovnom „časti vredni gospod.“ — ✕

S. 21.

Spokorna dela.

Ko je spovednik prevdaxil vestni stan spokornikov ter mu dal potrebne nauke in opomine, mu naloži spokorna dela, ki so tretji bistveni del kak. sv. pokore. — Spokorna dela sploh imenujemo vsa notranja in vnauja djanja, s katerimi si spokorniki prixadeva svoje poboljšanje dogotoviti in vtriditi ter za storjene grehe božje pravici po Jexusu Kristusu radostiti.

Razločujemo pa spokorna dela po njih namenu (I.), viru (II.), lastniji (III.) in potrebnosti (IV.).

I. Po namenu so spokorna dela ^{medicinalia} boljšavna, to je taka, ko spokornikovo voljo dosega in jo tedaj ali od hudega odvrtačjuje ali v dobrem poterjuje, — in

karivna, to je taka, ki imajo na spokornika kaj neprijetnega, zopernega, težavnega v sebi. *miter vleče opravljat žalcega. Ki nerad molí - ja skopega se mora naložit v boge me. za mašo dat etc.*

Da morajo spokorna dela boljšavna in karivna biti uči pamet in sveta Cerkev. Grešnik ima namreč pri svojem pokorjenju dvojno dolžnost: svoje poboljšanje vtediti in božji pravici na storjene grehe zadostiti. To dvojno dolžnost bo pa le dopolnil, če so njegova spokorna dela boljšavna in karivna. Zato uči sv. tridentinski xbor (seja 14. pog. 8): „Debent ergo sacerdotes Domini, quanta^{rum} spiritus et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum et poenitentium facultate salutare et convenientes satisfactiones iniungere; ne forte, si peccatis conniveant et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quaedam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem prae oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novae vitae custodiam et infirmitatis medicamentum, sed et ad praeteritorum peccatorum vindictam et castigationem.“

II. Po viru so spokorna dela božja (a), cerkvena (b) in prostovoljna (c).

a) Božja spokorna dela imenujemo take nadloge, ktere Bog ali po natornem redu ali po drugih nennanih potih grešniku v radostenje pošilja ali dopuša. Taka spokorna dela so natorni neprijetni nasledki grehov kakor: bolezen, ubostvo, sramota, ali druge nenavadne nesreče. Da mora grešnik s voljnim prenašanjem takih nadlog na svoje grehe Bogu po Jezusu Kristusu zadostiti, uči naravnost sveti tridentinski xbor (seja 14. p. 9): „Docet praeterea synodus, tantam esse divinae munificentiae largitatem, ut non solum poenis sponte a nobis vindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximi amoris argumentum est, temporalibus flagellis a Deo inflictis, et a nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Jesum Christum satisfacere valeamus.“

b) Cerkvena spokorna dela imenujemo tista pokorila, ktera naklada cerkev po škofih ali sprovednikih spokornikom v radostenje. V prvih stoletjih je cerkev v radostenje na očitne pregrehe nakladala očitno pokoro, ki je bila velikokrat dolga

ave oporavne pokorne buke

in ostra, kakor nam spričujejo spokorna zakonila. Tako določuje n. pr. sveti Bazilij za tatvins eno leto, za rop tri leta, za nečistovanje in drugim spolom štiri leta, za neradovoljni uboj deset let, za krivo prisego enajst let, za prešestvo petnajst let, za kervosramstvo dvajset let, za radovoljni uboj dvajset let cerkvene pokore. Bila so pa cerkvena zakonila različna po različnosti krajev in spokornikovih kadev. Tudi so imeli škofje in njih namestniki oblast od ostrosti cerkvenih pokoril odjenjati, ali jih v druga spokorna dela, zlasti v molitev in milošinjo spremeniti. Pozneje je cerkev tudi sploh odjenjala od svoje ostrosti, in dandanašnji je nakladanje spokornih del po nauku svetega tridentinskega zbora spovednikovej razumnosti prepušeno. Natanjčno spolnovanje nekdanjih ostrih spokožih zakonil bi bilo današnjim spokornikom večidel pretežavno in za verne še celo potuhljljivo. Vendar naj posnema spovednik njih duha, da pri nakladanju spokornih del ne ravna samovoljno, ampak po gotovih pravilih, da ne naklada le lahke in kratke pokore, ampak polastniji grešnikov in grehov tudi ostro in dolgo, da se xaverniti spokornike, katerim je vsaka pokora pretežavna, in razlagati odpustke toliko in toliko let in dni.

c) Prostovoljna spokorna dela imenujemo tista pokorila, ktera si grešnik sam naklada, da in njimi božje pravici po Jexusu Kristusu xadostuje. Zastran teh spokornih del naj spovednik zlasti nevedne spokornike podučiti, kakošna pokorila naj si nakladajo, da ne bodo le karivna ampak tudi boljšavna.

III. Po lastniji so spokorna dela trojna: a) dela xatajevanja ali post; b) dela dobrotnosti do drugih ali milošina in c) dela poniževanja samega sebe ali molitev. Ta dela beradajo ali xatirajo trojna poglavitna huda nagnjenja, iz katerih vsi grehi izviraajo namreč: poželenje mesa (a), poželenje oči (b) in napuh xivljenja (c) (1. Jan. 2, 16). — a) Dela xatajevanja so: post v tesnem pomenu in vsako beradanje notranjih in vnanih počutkov, lastne ljubexni, vseh dušnih in telesnih nagnenj in želj kakor: ogibanje pripuščenega veselja, izgranja; puitergovanje v spanju, govorjenju, gledanju; prostovoljno prevzemanje težavnih del; prijaznost do neprijaznih; vnanija pokorila in dovoljenjem

spovednikovim. — b) Dela dobrotnosti do drugih so: vsa dela, s katerimi se razodeva ljubezen do bližnjega, ali telesna in duhovna dela kersanskega usmiljenja kakor: milošina v denarju, živežu, obleki, obiskovanju bolnikov, prošnja za uboge pri bogatejem, podučevanje nevednih. — c) Dela poniževanja so: služba božja sploh, vnajanje molitev, rožni venec, litanije, križev pot, češenje Matere Božje, obujanje dobrega namena, treh božjih čednost, popolnega kesanja, trdnega sklepa, premišljevanje, obiskovanje presvetega Rešnjega Telesa, ponavljanje kerstne obljube, duhovno branje, pobožna pričujočnost pri svetej Maši, poslušanje božje besede, pobožno poljubovanje svetega križa, spoved čez en teden ali mesec, duhovne vaje.

IV. Po potrebnosti so spokorna dela neodkladna in odkladna. Neodkladna imenujemo tista pokorila, ktera so k poboljšanju neogibno potrebna kakor: varovati se posebnega greha, ogibati se bližnje prilichnosti k grehu, popravljanje storjeno škodo. Odkladna pa imenujemo tista pokorila, katerih namen je xlasti xbrisovanje zasluženih kazen ali xadastilo v tesnem pomenu kakor: xadovoljni post, obilniša milošina, pogostnejša molitev in druga prostovoljna xatajevanja, ktera k poboljšanju niso neogibno potrebna.

§. 22.

Pravila za odmero spokornih del.

Da bodo spokorna dela za spokornike prav odbrana, morajo svojemu obojnemu namenu I. poboljšanju in II. xadostenju, pa III. tudi osebnj xmožnosti spokornikovej primerjene biti.

I. Da bodo spokorna dela svojemu prvemu namenu, poboljšanju, primerjene, naj se odbirajo taka, ki so poprešnjim spokornikovim grehom in xlasti njegovemu poglavitnemu nagnjenju nasprotna, ker je boljšanje grešnikovo ravno v tem, da svojim poprešnjim grehom nasprotno čednosti spolnuje. Žato opominja sveti Bazilij grešnika rekoč: „Si li preklinjal? Blagoslovljaj! Si li prekanil bližnjega v kupčiji? Poverni! Si se li vpijanil? Posti se! Si li prederxno in ošabno ravnal? Ponižaj se! Si li xavidoval? Moli!“ (Ps. 32). In sv. Gregorij

pisé (hom. 32. v evang.) : „Kakor se v xdraviji gorko oxdravlja & merxlim in merxlo & gorkim : tako je naš Gospod grehom nasprotna xdravila postavil, in je tedaj nečistim xapovedal xderxnost, skopim radodarnost, jexljivim krotkost, prevzetnim ponižnost.“ Enako velava tudi rimski obrednik: „Curet sacerdos, quantum fieri potest, ut contrarias peccatis poenitentias iniungat, veluti avaris elemosynas, libidinosi ieiunia vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis officia, ^{et} dissidiosis devotionis studia, rarius autem vel serius confitentibus vel in peccata facile recidentibus utilissimum erit consulere, ut saepe, puta, semel in mense vel certis diebus solemnibus confiteantur, et si expediat, communicent.“

Po tem takem se

a) Napuhnjnemu naklada: prošnjá nexamere, ogibanje prilixovalcev, obiskanje bolnikov, spomin svoje nevrednosti pred Bogom, svojih posebnih slabost in pregreh; premišljevanje besed sv. pisma: „Kaj imaš, kar bi ne bil prejel? Ako si pa prejel, kaj se hvališ, kakor da bi ne bil prejel?“ (1. Kor. 4, 7). — „Vsak, kteri se pa povišuje bo ponižan; kteri se pa ponižuje bo povišan.“ (Luk. 18, 14). — „Bog se napuhnjnim vstavlja, ponižnim pa daje milost“ (1. Pet. 5, 5). Naklada se napuhnjnim dalje: hvala dobrih lastnost svojega bližnjega; prijazna obnaša do nižjih, vlasti tistih, ktere so razxalili poprej s svojo prevzetnostjo; ogibanje vse hvale pri dobrih djanjih i. t. d.

b) Lakomnemu: povernitev vsega, kar si je pridobil po krivici; premišljevanje Jexusovega uboštva na križu; spomin besedi svetega pisma: „Kaj bo človeku pomagalo, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mark. 8, 36). — „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo“ (Mat. 5, 3). Naklada se lakomnemu dalje: milošina in druga dela dobrotljivosti n. p. da domače siromake sam od sebe poiše in jim pomaga, da prevzame skrb za sirote, da nakloni dobicek ubogemu sosedu; da posodi potrebnemu brex obresti; da poslom da boljo hrano in obilniš plačilo i. t. d.

c) Nečistemu: beg pred bližnjo prilixnostjo; post; stanovitna delavnost; molitev; vlasti v skušnjavah; spomin vsega pričujočega Boga, ki nas je kupil za

tako drago ceno; serčno vstavljanje prvemu kačetu mesene požljivosti; krotenje svoje domišljije; pobožnost do svetega, Rešnega Telesa; čiščenje svetnikov, ki so nam v izgled deviške čistosti postavljeni; pogostna prejema svetih sakramentov; povernitev storjene škode; premišljevanje, kako nečisti ravna kopeu vrednost človekovo in kristijanovo, ker živini enako le gerdej požljivosti streše, koliko žalosti in nesreče sebi in drugim nakopava, kako grenka mu bo smert in strašna sodba, ko bo Bog kapeljane duše od njega tirjal; spomin besed svetega pisma: „To je volja božja, vašo posvečenje, da se xderžite nečistovanja, da vsake vas ve svoje telo ohraniti v svetosti in časti, ne po ~~gnanju~~ požljenja, kakor ne-verniki, kateri Boga ne poznajo.“ (1. Tesal. 4, 3-5). — „Ali ne veste, da so vašo telesa udje Kristusovi? Ali bom tedaj vzel ude Kristusove in jih bom storil kurbine ude?“ (1. Kor. 6, 15). — „Ali ne veste, da ste tempelj božji, in da Duh božji v vas prebiva? Ako pa kdo tempelj božji oskruni, ga bo Bog končal.“ (1. Kor. 3, 16-17). „Nikar se ne motite! Nečistniki ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (1. Kor. 6, 9-10). „Presestnike bo Bog sodil.“ (1. Kor. 13, 4). — ^{Kristniki bodo v jepljenem ognju goreli —} ^{Kakor njim, ki so čistega srca, ker oni trdijo}

d) Nevošljivemu: premišljevanje, kako nes pametno in hudobno je zavidanje, ki se nahaja le pri malopridnih ljudih; zatiranje prvega oglašovanja zavidnosti; razodevanje posebne dobrotnosti do teh, katerim je zavidoval; izgovarjanje njih slabosti; razglasevanje njih dobrih lastnosti; molitev za tiste, katerim je bil nevošljiv; obujanje božjih čednost. ^{obrekovanje se mora napred prekli-} ^{Kajni: ehti, prekli se odveja da. Tre bože e-} ^{nosti.}

e) Požrešnemu: premišljevanje, kako se križuje pod živino, kaj pravljia xdraye in premoženje; krivico dela svojej družini; kanemarja svoje dolžnosti; si nakopava oestro sodbo božjo, ker pijanci ne bodo posedli nebeskega kraljestva (1. Kor. 6, 10); spomin Jerusovega terpljenja, katerega so napajali s kólčem in kisom; ogibanje kapeljivih tovaršij in prilžnosti k nemernosti; post, ki je primerjen njegovim opraviom; stanovitna pridnost; molitev za milost resničnega poboljšanja.

f) Ježljivemu: panavljanje vsako jutro terdnega sklepa jexo v sebi zatirati; xlasti prisercna molitev za krotkost, kadar ima priti v take okolišine, ki v jexo napeljujejo. Naklada naj se ježljivemu, da naj v jexi nikoli nič naglo ne

piše (hom. 32. v evang.): „Kakor se v xdraviji gorko okdravlja & merxlim in merilo & gorkim: tako je naš Gospod grehom nasprotna xdravila postavil, in je tedaj nečistim xapovedal xderxnost, skopim radodarnost, jexljivim krotkost, prevzetnim ponižnost.“ Enako velewa tudi rimski obrednik: „Curet sacerdos, quantum fieri potest, ut contrarias peccatis poenitentias iniungat, veluti avaris elemosynas, libidinosi ieiunia vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis officia, ^{et} ~~dividiosis~~ devotionis studia, rarius autem vel serius confitentibus vel in peccata facile recidentibus utilissimum erit consulere, ut saepe, puta, semel in mense vel certis diebus solemnibus confiteantur, et si expediat, communicent.“

Po tem takem se

a) Napuhnjnemu naklada: prošnja nekamere, ogibanje prilixovalcev, obiskanje bolnikov, spomin svoje nevrednosti pred Bogom, svojih posebnih slabost in pregreh; premišljevanje besed sv. pisma: „Kaj imaš, kar bi ne bil prejel? Ako si pa prejel, kaj se hvališ, kakor da bi ne bil prejel?“ (1. Kor. 4, 7). — „Vsak, kteri se pa povišuje bo ponižan; kteri se pa ponižuje bo povišan.“ (Luk. 18, 14). — „Bog se napuhnjnim vstavlja, ponižnim pa daje milost“ (1. Pet. 5, 5). Naklada se napuhnjnim dalje: hvala dobrih lastnost svojega bližnjega; prijazna obnaša do nižjih, alasti tistih, ktere so razxalili poprej s svojo prevzetnostjo; ogibanje vse hvale pri dobrih djanjih i. t. d.

b) Lakomnemu: povernitev vsega, kar si je pridobil po krivici; premišljevanje Jexusovega uboštva na križu; spomin besedi svetega pisma: „Kaj bo človeku pomagalo, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mark. 8, 36). — „Blagor ubogim v duhu, ker njih je nebeško kraljestvo“ (Mat. 5, 3). Naklada se lakomnemu dalje: milošina in druga dela dobrotljivosti n. p. da domače siromake sam od sebe poiše in jim pomaga; da prevzame skerb za sirote; da nakloni dobiček ubogemu sosedu; da posodi potrebnemu brez obresti; da poslom da boljše hrano in obilniše plačilo i. t. d.

c) Nečistemu: beg pred bližnjo prilostnostjo; post; stanovitna delavnost; molitev; alasti v skušnjavah; spomin vsega pričujočega Boga, ki nas je kupil za

tako drago ceno; serčno vstavljanje prvemu kačetu mesene požljivosti; krotenje svoje domišljije; pobožnost do svetega Božjega Telesa; čiščenje svetnikov, ki so nam v izgled deviške čistosti postavljeni; pogostna prejema svetih sakramentov; povernitev storjene škode; premišljevanje, kako nečisti ravna kopcu vrednost človekovo in kristijanovo, ker živini enako le gerdej požljivosti streže, koliko žalosti in nesreče sebi in drugim nakopava, kako grenka mu bo smert in strašna sodba, ko bo Bog kapeljane duše od njega tirjal; spomin besed svetega pisma: „To je volja božja, vaše posvečenje, da se kderkile nečistovanja, da vsake vas ve svoje telo ohraniti v svetosti in časti, ne po ~~gnanju~~ ^{poznanju} požljenja, kakor ne-verniki, kateri Boga ne poznajo.“ (1. Tesal. 4, 3-5). — „Ali ne veste, da so vaša telesa udje Kristusovi? Ali bom tedaj vzela ude Kristusove in jih bom storil kurbine ude?“ (1. Kor. 6, 15). — „Ali ne veste, da ste templji božji, in da Duh božji v vas prebiva? Ako pa kdo templj božji oskruni, ga bo Bog končal.“ (1. Kor. 3, 16-17). „Nikar se ne motite! Nečistniki ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (1. Kor. 6, 9-10). „Prečistnike bo Bog sodil.“ (Hebr. 13, 4). — ^{Nečistniki bodo sjepljeni ognju gorli-}

d) Nevošljivemu: premišljevanje, kako nes pametno in hudobno je zavidanje, ki se nahaja le pri malopridnih ljudeh; zatiranje prvega oglašovanja zavidnosti; razodevanje posebne dobrotnosti do teh, katerim je zavidoval; izgovarjanje njih slabosti; razglasevanje njih dobrih lastnosti; molitev za tiste, katerim je bil nevošljiv; obujanje božjih čednost. ^{obrekovanje se mora popred prekli-} ^{Kajni vati, prekli se odveja da. Tre božje c-} ^{nosti.}

e) Požrešnemu: premišljevanje, kako se knižuje pod živino; napravljaja xdravje in premoženje; krivico dela svojej družini; zanemarja svoje dolžnosti; si nakopava oestro sodbo božjo, ker pijanci ne bodo posedli nebeskega kraljestva (1. Kor. 6, 10); spomin Jerusovega terpljenja, katerega so napajali s kolčem in kisom; ogibanje zapeljivih tovaršij in priložnosti k nezmernosti; post, ki je primerjen njegovim opravihom; stanovitna pridnost; molitev za milost resničnega poboljšanja.

f) Jezljivemu: ponavljanje vsako jutro trdnega sklepa jexo v sebi zatirati; xlasti priserčna molitev za krotkost, kadar ima priti v take okolišine, ki v jexo napeljujejo. Naklada naj se jezljivemu, da naj v jeki nikoli nič naglo ne

govori ali ne dela, xlasti ne karnu; da naj v jexi storjeno krivico precej popravi; da naj ima vedno pred očmi izgled Jexusov, ki je bil krotek in ix serca ponižen.

g) Lenemu v službi božj: obilnejša molitev, pridnejše obiskovanje službe b.; pogostnejša prejema sv. sakramentov; večkratno branje pobožnih knjig; premišljevanje, s koliko gorečnostjo je molil Jexus, apostelnj in vsi, kteri sedaj živajo večno xveličanje. — Da se povernitev v greh ne ^{navlja} poverni, se nakladajo tudi pogojna pokorila, pa s previdnostjo, da se terdni sklep poboljšanja v spokorniku ne omaje. Tako se pijancu odloči čas in mera v pitju in se mu reče: več nobenkrat nesmeš piti; ako več piješ, daj vsakikrat en goldinar milošine. Ni pa treba vsakemu grehu posebej nasprotnih pokoril nakladati; radosti je, da se ima oxir na poglavitno hudo nagnjenje, ker, če je to xaterto, je pot xadelana tudi vsem drugim grehom, kteri ix njega izvirajo.

II. Da bodo spokorna dela svojemu drugemu namenu, radostenju, primerjena, naj se nakladajo toliko ostreja pokorila, kolikor več so pregrehe, ker se x ostrejš pokoro več xasluženih kazen xbrise in v spokorniku veči stud nad grehom obudi. Žato sv. tridentinski xbor spovednike, da naj se ne vdeležujejo tujih grehov s tim, da bi x grešniki premehko ravnali in nakladali x prav velike grehe prav majhno pokoro. (14. seja, 3. p.).

Velikost grehov pa se meri po njih plemenu in okolišinah: po spoxnanju, prostosti in namenu grešnikovem, po številu in navadi in po daljšem ali krajšem času, ki ga je grešnik v grehu preživl.

Kako ožtra pa morajo pokorila x sleherne pregrehe biti, se sploh ne da določiti, ker se xloba grehov večidel razsojuje po notranjem stanu grešnikovem, kteri je pa pri vsakem lahko drugačen. Sploh se more dati samo to pravilo, da naj se nakladajo na več grehe več, na manj pa manj, vselej pa taka pokorila, ki v spokorniku takodno sovraštvo do greha obude, da se ga bode stanovitno ogibal in svoje življenje resnično poboljšal. Ravno xavolje tega se je pa tudi preostrosti pri nakladanju spokornih del varovati, da grešnik ne obupa in pokore popolnoma ne opusti. Manjša pokora se tedaj

naklada xavoljo telesne ali dušne slabosti, xavoljo nenavadnega kesanja, xavoljo posebne vneme v poboljšanju, xavoljo sv. leta ali sploh xavoljo odpuštkov, ki jih ima spokornik dobiti. Dobro bi bilo, ko bi spdk xlasti slabotnega spokornika opomnil ožstre pokore, katero je prav na prav kaslužil. Tudi mu sme spovednik ožstrejjo pokoro nasvetovati, ga spodbadati k voljnemu prenašanju od Boga poslanega terpljenja in k stanovitnemu pokorjenju, da več časnik ka-zen xbrise, več kasluženja pridobi, novih milost prejme in se obvaruje povernitve v poprešnje grehe.

III. Pri odmeri spokornih del se mora tudi ozi imeti na spokornikovo xmožnost, ker se od nikogar ne more tirjati, kar mu ni mogoče, in se xatoraj tudi grešniku ne morejo nakladati pokorila, ktera presegaajo njegovo xmožnost. Ravno to uči sv. tuid. xbor (seja 14. p. 8.), in rimski obrednik pravi: „Salutarem ac convenientem satisfactionem iniungat, habita ratione status, conditionis, sexus et aetatis, et etiam dispositionis poenitentium.“

Žmožnost grešnikova pa se razsojuje po njegovem notranjem stanu in po njegovih vnanih xadevah. Žato je pri presojevanju spokornikove xmožnosti posebej ozi imeti:

a) na njegovo npravno lastnijo, to je, na njegov umski stan, na njegovo termo in občutje, in po tej posebnosti se pokora odmerja. Tako bi bila marsiktera pokora neprimerna na nevedne, ktera je koristna na podučene; marsiktera premeška na prešerne, ktera bi bila na občutljive preteška. To velja x ozirom na notranji stan spokornikov. Dalje, kar tiče vnanih xadev, je gledati

b) na priložnost k grehu, ali je namreč spokornik v bližnji ali v daljni priložnosti, in, če je v bližnji priložnosti, ali je v njej prostovoljno ali ne-prostovoljno.

c) ali je xakonskega ali nerakonskega stanu, sprednik ali služabnik, premožen ali v bog, ali ima težka ali lahka opravila.

d) ali je terdnega ali slabega xdravja, bolniku se naklada le taka pokora, ktero more v bolerni opraviti; ostreja pokora pa, če je potrebna, se mu same

napove, da jo opravi potem, ko ozdravi; kakor velja rimski obrednik rekoč: „Meminerit sacerdos, aegris non esse iniungendam gravem aut laboriosam poenitentiam, sed indicandam tantum illam, quam, si convaluerint, opportuno tempore peragant. Interim iuxta gravitatem morbi, aliqua oratione aut levi satisfactione imposita, acceptata, absolvantur, prout opus fuerit.“

e) Tudi je gledati na druge nadloge, katere je poslal Bog grešniku za pokoro, in tega njegovega terpljenja nesme se z drugimi ostrimi pokorili shujševati; kakor pravi pregovor: „Afflicto non est addenda afflictio“, ampak grešnik naj se poduči, kako naj prenaša svoje terpljenje v duhu pokore.

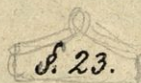
f) Poslednjič se mora tudi skerb imeti za dobro ime spokornikovo; katoraj se mu ne smejo nakladati taka pokorila, iz katerih bi lahko izvedeli (lahko) drugi njegove grehe, kakor napoveduje rimski obrednik: „Pro peccatis occultis quantumvis gravibus manifestam poenitentiam non imponat.“ Ako je bila pa pregreha očitno storjena in je dala očitno pohujšanje: se mora sicer očitno pohujšanje tudi očitno popraviti; toda k temu ni ravno treba očitnih kazni, ampak je sploh radosti, da le grešnik očitno pokaže, da čerti svoje djanje in tudi popraviti želi; kar se najgotovjeje zgodi z nasprotnim dobrim izgledom. Zato ima spovednik pravico in dolžnost spokornikom za očitne pregrehe nakladati taka pokorila, ktera so k poboljšanju in k dobremu izgledu neogibna potrebna kakor: da očitno storjeno krivico spokornik tako popravi, da izvedo tudi drugi, kateri so bili pohujšani.

Opomba 1.— Da bo naložena pokora spokornika k stanovitnosti v poboljšanju vnemala, jo je dobro vlasti grešniku iz navade in v bližnji priložnosti za doli časa p. do prihodnje spovedi naložiti. Vendar se je tudi tukaj preseljave varovati in na zadovoljna pokorila ozir jemati.

Opomba 2.— Kraven drugih pokoril, ktera so posebnosti grehov primerjena, je dobro vselej tudi kako molitev dodati, zé zato, ker je grešnik dolžan Boga milosti resničnega spokorjenja prositi, in pa tudi zato, ker je molitev — v kateri se obuja spomin božje svetosti, pravice in milosti — močen nagib k vsakej čednosti

in toraj tudi imeniten pomoček vsako pokorilo koristniše storiti. Marsikteri spokornik bi pa še celo mislil, da mu ni bilo nič pokore dane, če mu ni bila kakšna molitev dana ali naložena.

§. 23.

Kako se spokorna dela nakladajo.

Pri nakladanju spokornih del naj se ravna spovednik po teh pravilih:

a) Pokora naj se naloži pred odvezo, ker to je kahteva red navadne sodbe, katero posnema kakr. sv. pokore, in je tudi katoliška cerkev vedno tako ravnala. Ako bi spōdk pozabil pokoro naložiti pred odvezo, bi moral vendar to storiti, dokler je spokornik še pri spovednici, ker нравna celota se terpi.

b) Spovednik naj ne naklada prenenavadnih pokoril, kakor: na pokopališču o polnoči moliti, okoli altarja po nagih kolenih laxiti, mrtvaške kosti v šepu nositi. Taka pokorila so drugim lahko, v spotiklje, spokorniku samemu pa veliko ne pomagajo, še celo napuh v njegovem sercu goji in zato rimski obrednik o njih pravi: „Poenitentiae exoticae nimis rarae & diuturnae et quae expleri non fiunt, non imponantur.“

c) Napovedovanje spokornih del bodi umerno, tolikanj bolj, ker se marsikteri boje ali sramujejo spovednika vprašati, ako ga niso prav razumeli. Zato se je ogibati učenihi besedi kakor: „varuj se bližnje prilожnosti; samega sebe vedno krivaj!“

d) Pokora naj se prav določno naloži, da spokornik ve, kaj ravno in koliko ima storiti. Nedoločno bi bila pokora naxnanjena, ko bi spovednik rekel: „Včerkat moli, večkrat se posti.“

e) Spovednik naj tudi ozir ima na spomin spokornikov in naj tedaj pokoro naxvaja na primerne okolišine časa, kraja, opravila i. t. d. kakor: na jutranjo in večerno molitev, ali kadar sliši spokornik uro biti, kadar gre mimo cerkve ali pokopališča, ali če preprostemu kaj v premišljevanje naloži, naj da ta premisli premišljevanje v podlago kako znano molitev ali rek svetega pisma.

f) Kadar spovednik terja pokoro naloži, naj vpraša spokornika, če jo bo

mogel natanko opraviti. Ako pove veljavne razume, ravoljo katerih naložene pokore ne more opraviti: naj mu jo po skolišinah ali okrajša ali spremeni. Ravno tako se sme spremeniti pokora, ki je bila po kakem drugem spovedniku naložena; vendar pa se mora vestni stan spokornikov vsaj po večem preiskati, in je tudi skerb imeti za veljavo poprešnjega spovednika.

g) Ako se velik grešnik poboljša, se mu s prvega ne smejo preostri pokorila nakladati, da ga ne ostrašijo in slabe iskre poboljšanja v njem ne ugasnejo, ampak le tista spokorna dela, ktera so k poboljšanju neogibno potrebna, kakor: povernitev storjene škode, ogibanje bližnje priložnosti, in zraven teh le taka ložja djanja, ktera v grešniku spokornega duha poterjujejo in oživljajo, zlasti pogostno spoved, in če je le mogoče pri ravno tistem spovedniku, da ga more v spokorjenju prav vladati in mu od spovedi do spovedi ostreja pokorila nakladati, dokler ni poboljšanje dovolj vsterjeno in po velikosti storjenih grehov božje pravici radosteno.

h) Da spokornik tudi ostreja pokorila radovoljno prevzame in xvesto spolni, naj mu, če ga naložena pokora straši, prijazno prigovarja rekoč, da mu ni iz gole samovoljnosti pokore naložil, ampak iz ljubezni, ker mu je taka pokora k poboljšanju in k xveličanju potrebna, in da, ako v tem življenju za storjene grehe ne radosti, bo moral na unem svetu in veliko ostreje za-nje radostovati; da naj toraj šele vesel bo, da mu Bog tukaj da priložnost spokoriti se; naj mu tudi naxnani, koliko ostreja pokora je bila v poprešnjih časih na ta greh postavljena; opomni naj ga tudi božje pomoči, ktera ga bo v njegovem resničnem prixadevanju podpirala in veselja vprokojene vesti, ktero bo vžival po dopolnjenj pokori. — Ob enem se mora takim spokornikom, nad katerih xvestobo se dvomi, naložiti, da v prihodnjaj spovedi sami od sebe povedo, kako so opravili naloženo pokoro.

§. 24.

Odvera.

Ko je spovednik vse dolžnosti duhovnega vladnika do spokornika spolnil,

mora poslednjič sodbo skleniti in tedaj grešniku odvsko podeliti ali odločiti ali odreči. Odvse pa ne sme samovoljno dajati ali odrekovati, ampak mora, ker je za sodnika postavljen, po pravici soditi, in ker je slušabnik in namestnik Kristusov, mora tako soditi, da bo njegova sodba po božji volji vravnana in tedaj tudi v nebesih potrjena. Ker je delavec skrivnosti božjih, mora gledati, da se sakramentu nečast ne dela, in pa tudi skerb imeti, da je po namenu svojega božjega račetnika vernim v xveličanje. Projo dotično slušbo naj tedaj spovednik tako xvesto opravlja, da bo mogel obstati pred sodnjim stolom Kristusovim, kateri bo tirjal oster odgovor od njega xavoljo te slušbe. Spovedniku mora toraj skerb biti, kako mu je xasoditi v posamnih prigodkih. Zato naj gleda na grešnikovo pripravo, ki se xlasti xasodeva s kesanjem in terdnim sklepom. Kesanje in terden sklep sta xraven spovedi bistvena bližnja tvarina sakramenta sv. pokore. Ker mora pa pri vseh sakramentih tvarina gotova biti, bi moral tudi spovednik xastran grešnikovega kesanja in sklepa popolno gotovost imeti. To tem takem bi bilo pa spovedniku npravno nemogoče sakrament sv. pokore oskerbovati. Zato učebogosllovci s sv. Tomažem Akvinskim, da se v vseh rečeh ne more enaka gotovost xaktervati, da je tedaj pri sakr. sv. pokore, ke je njena tvarina npravna, tudi xadosti npravna gotovost, to je, pametna verjetnost, ki jo ima spovednik o grešnikovej pripravi in jej ne nasprotuje pameten sum o njegovej nepripravi.

Iz te resnice izhajajo za spovednika v osiru odvevanja ta le splošna pravila.

- a) Trednim, to je takim, katerih priprava je gotova ali vsaj verjetna, je odvse xapodeliti.
- b) Takim, katerih priprava je dvomljiva, je xunaj sile odvsa odločiti.
- c) Nemožnim in nevrednim, to je takim, ki niso pripravljene, je odvsa odreči.

§ 25.

Znamnja spokornikove priprave.

Spokornikova priprava xadeva njegov notranji stan; Bog sam pa preiskuje človeška serca; spovednik more le iz vnanzih xnamenj na notranji stan

spokornikov sklepati. Zatorej je spovedniku treba vedeti xnamnja, ktera xaxode-
vajo notranjo pripravo. Imamo pa a) gotova ali vsaj verjetna; b) dvomljiva xnam-
nja notranje priprave, in c) gotova xnamnja notranje neiprprave.

a) Najgotovše xnamnje spokornikove notranje priprave je 1) njegovo djansko
poboljšanje, ki se je pričelo že pred spovedjo. Djansko poboljšanje se pa xaxode-
va:

α) ako se je grešnik, ki je bil v ravno tistih priložnostih in skušnjavah, po-
prešnjega greha iz višjih verskih nagibov dalj časa xderžal in si resnično prixa-
deval na nasprotno čednost, *Beatus vir, qui potuit transgredi, et non est transgressus*

β) ako je xapustil bližnjo priložnost, ali jo spremenil x vsemi pripravⁿⁱmi
pomočki — x molitvijo, postom, ponavljanjem terdnega sklepa — v daljino;

γ) ako je storjeno škodo po moči popravil ali vsaj popravljeni x začel.

Kolikor več takih xaxodov djanskega poboljšanja se pri spokorniku nakaja, to-
liko gotovša mu je resnica s kesanjem in poboljšanjem, toliko vrednejši je od-
vex.

Licer ne popolnoma gotovo, pa vsaj verjetno xnamnje notranje priprave je
2). xaterjevanje grešnikovo, da se kesu in poboljšati hoče, sklenjeno x vredno ob-
našo pri spovedi in x xanesljivimi vnanjimi okoliščinami. Posamne xaxodeve take
obnaše in vnanih okolišin, ali nenavadna xnamnja notranje priprave so:

a) ako se grešnik spoveduje s posebno ponižnostjo, natanjčnostjo in žalostjo,
ki se xaxodeva x xdihovaljem, jokanjem in priderčnimi besedami;

β) če sam od sebe in iz notranjega nagiba k spovedi pride, brez kakkega opo-
minjanja, silenja ali vnane prilike, ker je ravno velikonočni čas ali kak
praznik, ob katerem ima navado se spovedovati;

γ) če je nagib nenavaden, kakor: pridiga, ki ga je zelo pretresla, smert ka-
kega sorodnika ali prijatla; strah pred nalezljivo boleznijo ali drugimi nesreča-
mi; očetje življenja;

δ) če sam od sebe veliko spoved dela; *ne eden hoče spovednika ogoljufati*

ε) če je pripravljen storiti vse, kar mu spovednik nalóži, in tudi ostrejo

pokoro voljno sprejme;

ε) če se sproveduje grehov, ktere je dosedaj iz sramožljivosti kamolčeval;

η) če je bolj iz nevednosti, kakor iz hudobije grešil, kdaj pa po spovedniku poučen in opominjan spozna, da se nikdar ni tako jasno razvidil hudobije svojega greha in nevarnosti večnega pogubljenja, in zato spovednika pomočkov k poboljšanju prosi, ali obeta poprej nasvetovane ali vелеvane pomočke xvesteje rabiti. Kolikor več je takih razodov v obnašanju in okolišinah grešnikovih, tolikanj bolj sme spik njegovemu katejevanju verjeti in upati, da je v svojem notranjem resnično poboljšan in da je tedaj vreden odvexa.

б) Dvomljivo xnamnje notranje priprave je golo katejevanje grešnikovo, da se kesa in poboljšati^{hoče} xlasti. če mu nasprotuje njegovo obnašanje pri spovedi in njegove vnaje okolišine kakor:

α) če je spoved grešnikova vsa nekako me^ula in vnemarna, če svoje grehe prikriva, zagovarja, taji ali se jih po dolgem vprašanju takorekoč prisiljen obtožuje, če ne kaže nič prave volje storiti, kar mu spovednik priporoča, če se s spovednikom prička, ali če je tudi njegova obljuba, da se kesa in poboljšati hoče, nekako me^ula in vnemarna,

β) če grešnik xlastnim nadolženjem ni spolnil dolžnosti, ktere si je bil nakopal s svojimi grehi, xlasti če je bil že v poprešnjih spovedih xavoljo tega opominjan, ali če ni rabil pomočkov, ki so potrebni k njegovemu poboljšanju;

γ) če je kriv takih grehov, ki razodevajo posebno slabo: prešestovanja, kervosramstva, živinstva, uboja, tolovajstva, krive prisege, pošiganja i. dr.;

δ) če so okolišine dotičnega greha take, da bo grešnik javalne spolnil svojo obljubo, n. pr. če je x grehom kapeljiva slast ali imeniten časen dobicek sklenjen.

Vseh takih prigodkih katejevanje grešnikovo, da se kesa in da se hoče poboljšati, ko bi bilo sklenjeno tudi x xdihovanjem in jokanjem — ki lahko izvira iz natorne občutljivosti, ali iz sramožljivosti pred spovednikom, iz minljivih želj poboljšati se, ali iz hinavšine, da bi spovednik raji podelil odvexo — ni verjetno. Zato je takim grešnikom odvexa odločiti, dokler verjetni=

ših znamenj resničnega poboľšanja ne narodevajo, kakor uči sv. Karol B., da se dobro odloži odvezo, dokler se ne prikaže očitno poboľšanje pri tistih, ki sicer terdiyo in obetajo, da hočejo greh kapustiti, pa vendar spovedniku delajo verjeten strah, da bi se nasprotno ne zgodilo. In Inocencij II. je naravnost preklical stavke: „*Penitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturae aut ecclesiae, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda nec differenda absolutio, dummodo oro proferat, se dolere & proponere emendationem.*“ Se smertna nevarnost in druge silne okolišine n. pr. kadar je pri kleninik poroka že napovedana, ali kadar mora spokornik obhajilo prejeti, ali kadar mu ni mo- goče kmalo spovedati se, ali če spovednik previdi, da bo grešnika s podelitvijo odvexe pridobil, & nje odreko pa gotovo odvernib— se smejo izvzeti od tega pravi- la; prepičan mora pa biti spovednik, da je grešnik za odvexo vsaj kdaj priprav- ljen. Toraj mu mora njegov žalosten stan živo pred oči postaviti, njegovo kesanje in njegov sklep poboľšanja kar je mogoče, vsterjevati, in od njega tirjati obljubo, da bo spolnil vse, kar mu je naloženo ali napovedano, n. pr. bližnjo priloičnost, sa- mo na sebi tako hitro kakor bo mogoče kapustiti; povedati mu mora, da ima smerten greh, ako svoje obljube precej ne spolni. Tudi mu je naravnost za poko- ro naložiti, da mora v kratkem ropet k spovedi priti; ako bi se ne mogel ver- niti, naj pri drugem spovedniku odgovor da. Sv. Leonard Portom. svetuje ta- kemu spovedancu ^{odvezo se mu} obhajilo odreči, in mu ga ne privoliti, dokler obljube ne spolni, račun ko bi se mu navoljo potrebnega obhajila podelila odvera.

c) Neprpripravljene imenujemo tiste, ki so odvexe ali nexmožni ali nevredni.

Nexmožni odvexe so tisti, kateri brez lastnega kadolženja nimajo tvarine, ki je k. n. sv. pokore potrebna. K tem se štejejo: mrtvi; nepričujoči; od rojstva nori; otroci, ki se se pameti ne xavedo; taki, ki odvexe ne potrebujejo, ker jim od kadnje spovedi vest nobenega greha ne očita, ali ker so odvexo že prejeli.

Nevredni odvexe so tisti, ki so sami krivi, da odvera za nje nima moči. Njim se prištevaajo: vsi tisti, ki niso udajo katoliško cerkve: nevrniki, krivoverci, varkolniki, kateri kerišanske resnice, veljavo sv. cerkve in njene naredbe terdo-

vratno kaničujejo; očitno izobčeni, kateri nočejo spolniti pogojev, pod katerimi bi bili
koper v cerkev sprejeti; nespokorni, ki svojih grehov ne obžalujejo; ki v grešnih pri-
ložnostih in navadah žive: v neveljavnem zakonu, v sovraštvu, v nepoštenj ka-
služi, ki so iz lastnega zadovoljenja v kersanskem nauku zelo nevedni in si nič
ne prizadevajo za boljše poducenje; ob kratkem: ki v svojem notranjem niso po-
boljšani in očitno razodevajo svojo nepoboljšljivost. Gotova znamenja notranje
nepriprave ali nespokornosti so:

a) če se grešnik noče spovedati, naj x to naravnost pove ali pa na spovedni-
kovo vprašanje terdovratno molči;

b) če se noče podvreči potrebnim pokorilom, p. če noče sovražniku odpustiti,
krivičnega blaga poverniti, bližnje prilžnosti ogibati se, grešnih navad razpustiti,
očitnega pohujšanja popraviti;

γ) če grešnik, kateri se ne more spovedati, p. samomorec ali kateremu je besedo
zapelo, na spovednikovo opominjanje in vprašanje nobenega znamenja kesanja
ne razodeva, akoravno mu je to mogoče storiti, ali x besedo ali s kakim drugim
znamenjem.

Vsem takim grešnikom, ki se ne dajo pripraviti na boljše misli, se mora odvexa
naravnost odreči, kakor uči rimski obrednik: „*Abolutionis beneficium sunt incapaces, qui nulla dant signa doloris, qui odia aut inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere et vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publice satisfaciant et scandalum tollant.*”

§. 25.

Slovilo zakram. sv. pokore.

Če je spokornik odvexe zmožen in vreden, se mu tudi odvexa podeli; in sicer
tako-le: Mašnik moli za spokornika: „*Miserere tui etc.*”; potem desnico proti
njemu povzdigovaje: „*Indulgentiam etc.*” Ta navada je stopila na mesto pro-
kladanja roke, s čemur se je nekdaj odvexa delila; ob enem je povzdigovanje
roke znamenje mašnikove oblasti. — Na to pride odvexa iz previdnosti: „*Dominus*

noster J. Chr. te absolvat etc." Ta odvera iz previdnosti ima svoj vrhok v tem, da si je kdo nakopal cerkvenih kaxni, ki se s^e sa-nje nevé, in pa, da si spovednik ne prilastuje oblasti, ktere nima kastran nekerih cerkvenih kaxni. Beseda: „suspensionis“ se izpusti pri neduhovnih.

Odvera od grehov pa se glasi: „Deinde, ego te absolvo a peccatis tuis in nomine P. & F. & Sp. s. Amen.“ Beseda „deinde“ opominja spovednika, da naj obudi pravi namen.—Potem s^e moli mašnik: „Passio Domini nostri J. Chr., merita beatae M. V. et omnium Sanctorum, quidquid boni feceris et mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiae et praemium vitae aeternae. Amen.“ Ta pristavek se oxira na xadostenje, ktero je moral nekda^j spokornik izvršiti, ter opominja verne, da naj se vdeležujejo odpuštkov sv. Cerkve.

Kadar jih je veliko na spoved, se smejo molitve: „Misereatur etc., Indulgentiam etc. Passio etc.“ izpustiti, da se kaj časa pridobi.

V velikej sili ali v smertnej nevarnosti se moli okrajšano slovilo: „Ego te absolvo ab omnibus censuris et peccatis, in nomine P. & F. & Sp. s. Amen.“

V sili, kadar se posamem odvera ne more dajati, kakor pred bojem ali kadar se ladija razbije, se odvera moli v množnem številu: „Ego vos absolvo etc.“

Spregled (dispensatio) p. zakonških xaderikov pred poroko ali po poroki; nepravilnosti, obljube, ali če se obljuba spremeni, se da po odvexi od grehov, ker spregled je milost, ki naj se le s čistim srcem prejema.

Kasproti se pa odvera od cerkvenih kaxni daje pred odvexo od grehov, ker on, ki p. xavolja izobčenja ni s cerkvijo združen, ne more prejeti sv. sakramenta. Ako je cerkvena kaxen očitna, se mora tudi odvera od nje najpoprej očitno dati. Odvera, ki se tudi s^e pri spovedi da, se podeli po odvexi iz previdnosti in sicer po rimskem obredniku s temi besedami: „Auctoritate mihi ab N. tradita, ego absolvo te a vinculo suspensionis (vel: interdicti), quam (vel: quod) propter tale factum (vel: talem causam) incurristi (seu: incurrisse declaratus es), in nomine P. & F. & Sp. s. Amen.“

Ta odvexo od nepravilnosti, ki se daje po odvexi od grehov, ima rimski obrednik te besede: „Et eadem auctoritate dispenseo tecum super irregul^{ar}itate, in quam

ob talem causam incurristi, et habilem te reddo et restituo te executioni ordinum et officiorum tuorum (vel: habilem reddo te ad omnes ordines suscipiendos), in nomine P. et F. et Sp. s. Amen." *Pater Domini nostri Jesu Christi etc.*

Kadar se obljuba čistosti spremeni, se rabi to-le slovilo: „Et auctoritate apostolica (vel: episcopali) mihi specialiter delegata tibi votum castitatis, quod emisisti, ad effectum, ut matrimonium legitime contrahere et in eo debitum coniugale exigere et reddere licite valeas, in opera tibi praescripta dispensando commuto. In nomine P. et F. et Sp. s. Amen.“

Ka odvero od prelomljenja obljube, vedne čistosti se lahko rabi to slovilo: „Item te non obstante voto castitatis, quod emisisti, et transgressus fuisti, in dicto matrimonio remanere et debitum coniugale reddere posse et debere declaro, et ut idem debitum et exigere licite possis et valeas, tecum dispenso. In nomine P. et F. et Sp. s. Amen.“

Slovilo za odvero skrivnega kadevška svaštva iz nedopuščenega združitve pred poroko: „Et insuper auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi (seu: secundi) affinitatis gradus ex copula illicita a te habita cum sorore (vel: amitina) mulieris, cum qua contrahere intendis, proveniente, ut praefato impedimento non obstante matrimonium cum dicta muliere publice, servata forma Conc. Trid., contrahere, consummare ac in eo remanere licito possis et valeas. In nomine P. etc.“

Slovilo za ravno to odvero po poroki: „Et insuper auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecum super impedimento primi affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum sorore tuae putatae coniugis antea habuisti, ut illo non obstante, renovato consensu cum praefata coniuge, matrimonium cum illa contractum consummare et in eo remanere licite possis et valeas. In nomine P. etc. Et pariter, eadem auctoritate prolem, si quam suscepisti et susceperis, legitimam fore decerno et declaro. In nomine P. etc.“

Slovilo za povernitev tirjati rakonsko dolžnost: „Et insuper auctoritate apostolica mihi specialiter delegata, dispenso tecum, ut non obstante affinitate, quam

contraxisti cum tua uxore ex copula illicita a te habita cum eius sorore (vel: matre), debitum coniugale a tua uxore etiam exigere licite possis et valeas. In nomine P. etc. Et pariter eadem auctoritate declaro, te non obstante praefata affinitate, superveniente, in matrimonio cum tua uxore remanere illique debitum coniugale reddere posse et debere. In nomine P. etc."

Ali pa če je bila ta pravica zgubljena x obljubo čistosti: „Item auctoritate apostolica mihi specialiter delegata dispenso tecu, n, ut non obstante voto castitatis, quod emisisti, in matrimonio remanere et debitum coniugale licite exigere possis. In nomine P. etc."

Ali če je bila zgubljena x duhovnim sorodstvom: „Item auctoritate apostolica mihi specialiter delegata restituo tibi ius petendi debitum coniugale, quod amiseras per cognationem spirituales. In nomine P. etc."

— §. 26. —

Pogojna odvexa. ^{je tista, da se zakram. n. deli nečist in se človeku zveličanje ne odteje.}

Odvexa bi bila gotovo neveljavna, ko bi se jej pristavil pogoj, ki xadeva prihodnjost n. pr.: „absolve te, si restitues." Velja pa odvexa s pogojem, ki xadeva pretečnost ali sedanjost n. pr.: „absolve te, si restituisti" ali pa, „si promittis te restitutum". Poslednja pogojna odvexa je v sili tudi pripuščena, kadarkoli namreč kdo odvexa potrebuje, ker bi sicer, ko bi se mu odvexa ne dala, veliko škodo na duši terpel; od druge strani pa se je bati, da bi se xakr. neveljavno ne podelil, ko bi se dala odvexa brez pogoja. — To spričuje še enakost sv. pokoro x drugimi sakramenti. Ako namreč mašnik, ki ima pameten dvom, če je prav izrekel slovila sv. kersta ali posvečenja, sme slovila s pogojem ponoviti: xakaj bi tudi ne smel se enkrat pod pogojem izreči slovila na odvexo, ako dvomi, če je spokornika še odvexal ali ne? Po sv. Alfonzu pa ni treba, da bi se izrekel pogoj x besedo in n. pr. dodalo slovila: „Si dispositus es, si capax es, si te nondum absolvi." — ampak je še xadosti, da ima spovednik le namen v svojem notranjem odvexu s pogojem podeliti.

Posamni prigodki, v katerih je pogojna odvexa dopuščena, so po xgoraj imenovanem splošnjem pravilu ti-le:

- a) kadar se dvomi, ali spokornik, ki se je spovedal ali kesanje razodel, še živi ali ne; kadar ljube pravi, da je kesanje imel in je želel dušnega, pa ko dušoven pride, je že v neravnosti
- b) kadar umirajoči odvece potrebuje, pa se kdaj ne more spovedati in tudi ne kesanja razodeti,
- c) kadar spovednik dvomi, ali je odvexo že dal ali ne,
- d) kadar se dvomi, ali je spokornik še pravno pričujoč, ali je še v cerkvi - ali ne
- e) kadar se pri otrocih ali slaboumnih dvomi, ali imajo pravo spoznanje skrivnostnih rešnic in greha, ali nadnatorno kesanje, pa so v smertnej nevarnosti, ali se v velikej noči spovedujejo, pa tudi sicer, ako se velikega greha obtožujejo, da predolgo v grehu ne ostanejo;
- f) kadar se spovednik ne more prepričati od vestnega stanu spokornikovega, ki je gluhonem, ali ne zna spovednikovega jezika,
- g) kadar se spokornik le malih slabost spoveduje, pa spovednik ne ve, ali imajo kadoličenje odpustljivega greha ali ne. V tem prigodku pa spovednik najbolje stori, ako spokornika napelje, da se iz poprešnjega življenja že spovedanega in odvexanega gotovega greha x novega spove,
- h) kadar je spokornikova priprava dvomljiva, pa mu je odvexa zelo potrebna, ako se je bati, da bi ga sicer nikdar več ne bilo k spovedi, ali da bi se mu zgodila silna škoda na duši. ga mečimo. pa ga ne moremo omečiti v veliki sili

- §. 27. -

Ravnanje pri odreki odvexe.

Odvexa se odrecē, kadar se spovedancu, ker je njegova nemožnost ali nepokornost očitna, naravnost pove, da ne more biti odvexan, dokler je v takem stanu. Pri tem žalostnem opravilu naj ravna spovednik takole:

- a) Spovednik nesme v kačetu, ampak šele konec spovedi grešniku povedati, da ga ne more odvexati, ker bi ga sicer razserdil, tako, da bi javalno hotel več poslušati, ko bi mu prigovarjal spovednik še tako prišerčno. Če tedaj tudi spovednik že v kačetu spovedi njegovo nevrednost spozna, ga mora vendar kakor učениk, zdravnik in sodnik izpraševati, podučevati, opominjati, svariti in mu

pomočke k poboljšanju svetovati ali veleovati, in šele, ko se vse opominjanje oterpnosti no serce razodeva, naj mu njegovo nepripravnost za odvexo pred oči postavi in naj mu pove, da ga zato ne more odvesti.

b) Ta napoved je sploh nepreklicljiva, in zato spovednikovega sklepa nesme preveči ne prošnja ne žuganje, ker bi sicer grešniki mislili, da spovedniki odvexo samovoljno dajejo ali odrekujejo. Spovednik naj se toraj stanovitno derži sklenjene sodbe, ker mora od njene pravičnosti prepričan biti; razodene naj pa priserčno žalost, da ne more drugače ravnati, ker bi se sicer pred Bogom zelo pregrešil, spovedancu pa bi nič ne pomagal, ampak le škodoval.

c) Tselej, zlasti pa, če grešnik žuga s tim, da bo še pri drugem spovedniku dobil odvexo, naj ga sedanji spovednik - seveda krotko - poduti, da po krivici pri dobljena odvexa pri Bogu nič ne velja, da se mora tedaj poprej v svojem notranjem spreobrniti in prihodnjemu spovedniku odkritoserčno razodeti, da ga poprejšnji spovednik ni odvedal.

d) Ko bi pa grešnik, ker se mu odvexa stanovitno odrekuje, začel obetati, da se bo poboljšal, po veleval spovednikovih ravnal in opravljal naloženo pokoro, ktere poprej ni hotel sprejeti, mu spovednik odvexo ne bo več odrekoval, ampak mu jo bo odložil.

§ 27.

Ravnanje pri odlogi spovedi odvexe.

"Odvexa se odloži" se pravi: odvexa se spokorniku pri tej spovedi še ne podeli, ampak se mu za odločen prihodnji čas obljubi, če bo dopolnil posebne pogoje. Odloži se pa odvexa, kadar ima spovednik pameten dvom o navoljo možnosti ali vrednosti spokornikove in odvexa ni ravno neogibno potrebna, ali pa tudi, kadar mora spovednik kakor zdravnik ravnati, da njegova sodba grešnika navda s svetim strahom in ga spodbode nevarnost svojega stanu bolj spoznati, greh močnejše čerčiti in s večjo vnemo za poboljšanje prizadevati si, n. pr. pri vseh grešnikih v bližnji priložnosti in in navade, in pa pri povračljivih grešnikih, ki so se pri več spovedih poboljšanje obetali, pa vendar doslej še nikoli niso spočnili besede.

Kar zadeva ravnanje spovedniško pri odkladanju odvexe, so razsoditi tri vprašanja: a) Doklej je odvexa odložiti? b) Kako je odloga odvexe napovedati? c) Kako je ravnati z grešnikom, ki po odloženi odvexi kopet k spovedi pride?

a) Odvexa je odložiti na toliko časa, da more grešnik svoje popoljšanje z dosti gotovimi ali vsaj verjetnimi znamenji pokazati. V posamnih dogodkih se pa to presojuje:

α) po okoliščinah grešnikovih; kolikor dalj se po teh okoliščinah grešnikovih dotični pogoji ne dajo spolniti, na toliko dalj časa se mora odvexa odložiti. Tako n. primer: vse grešne prilichnosti se ne morejo enako hitro zapustiti; ptuj blago se ne more vselej precej poverniti, dasiravno ima spokornik dovolj premoženja; marsikterikrat spokornik navoljo posebnih kaderikov ne more kopet k spovedi priti, kadar bi ravno hotel;

β) po lastnji grehov, ki se ne dajo vsi z enako hitrostjo in lahkoto odpraviti, in od katerih spovednik, ker so vderžani, ne more vsaki čas odvexati;

γ) po stopnji grešnikove pogreknjenosti in pa njegove vrne v pokorjenju, ki jo je že pokazal (dasiravno je njegova vrednost še kmiraj dvomljiva), ali katero hoče odslej po odlogi odvexe pokazati. Gotovo je silno koristno, se celo potrebno krajši čas (en dan, 8, 10, 14 dni) do prihodnje spovedi odločiti, da se spokornost poživl in notranje popoljšanje doverši, ko bi spovednik tudi naprej dvomil, ali bo mogoče grešnika potem odvexati. Enako uči V. lateranski zbor 1672. kak. 16. o pokori: „Differant confessarii absolutionem eorum, qui in gravia et enormia scelera ex consuetudine incurrunt, quousque in eis propositum resipiscentiae et revocandae consuetudinis spem aliquo experimento perceperint.“

δ) Odloga odvexe se napoveduje, kakor nje odreka. Potem ko je spovednik grešniku razjasnil, da, dokler je takosjen njegov vestni stan, še ne more verjeti, da bi bila njegova volja že spreobrnjena, in da bi bil že pripraven na odvexo, in da tudi on sam tega še nesme misliti: naj ga vpraša, če more še toliko časa kopet k spovedi priti. Potem naj ga podučl, kako naj si obrača ta čas k pridu, kako naj svoje življenje popoljšuje, klasti svoje poglavitno hudo nagnje-

nje katarina in naloženo pokoro kvesto opravlja, da se bo kopet x Bogom spravil. Reče naj mu, da naj ob določnem času kopet k spovedi pride, in potem, ko bo storil vse, kar se mu je velevalo, bo prejel odvezo, ker danes - tako se sklene - se ne moreš odveze dobiti in zato tudi se nesmeš iti k sv. obhajilu. Tudi ta napoved je sploh nepreklicljiva.

Ako se spokornik vda, ga mora spovednik opominjati, da naj ob določnem času kopet k spovedi pride, naj brez imenitnega vzroka ne išče drugega spovednika; in kadar kopet k njemu pride ali k drugemu spovedniku, naj mu pove, da pri kad-njej spovedi ni dobil odveze in da mora tedaj vso spoved ponoviti. Da drugi ne bodo vedeli, da odveze ni dobil, bode kako drugo molitev nanj molil, ne pa odveze. Nevednemu naj katerdi, da nesme iti k sv. obhajilu.

Ako se spokornik ne vda, ampak prosi ali tirja odvezo, ker je obljubil poboljšanje: naj ga prepričuje, da ne ravna samovoljno, ampak iz ljubezni do njega in iz skrbnosti za njegovo xveličanje, da ne more drugače ravnati, ker sleherni, kateri je v grešnej prilobnosti in je se ni odvernil, ali kateri svojih sklepov se ni spolnil, je v vednej nevarnosti smerten greh storiti, in v tem stanu bi sakramentov ne prejel v xveličanje, ampak v večjo pogubljenje. — Lahko ga tudi vpraša, ali bi si upal prejeti Najsvetejšega, ko je komaj nehal grešiti in se ni načel pokore delati; sme mu povedati, da prvi kristijani xavoljo manjših grehov več let niso bili pušeni k sv. obhajilu.

Ko bi grešnik razodeval strah, da bi tačas ne umrl, naj mu odgovori, da naj le pridno moli, naj v Boga xaura in naj se priporoča v varstvo Matere Božje. Bog, ki ga je s tolikim usmiljenjem prenašal, ko je v grehah xivel, ga tudi sedaj ne bo kapustil, ko ima resnično voljo poboljšati se. Ko bi tudi nanaglooma in brez sakramentov umrl, se ni bati xavoljo njegovega xveličanja, če je resnično njegovo kesanje in teden njegov sklep, ki izhaja iz ljubezni do Boga; ker xó x obujenjem popolnega kesanja se dobi odpusenje grehov, ako ni prilike na spoved; če pa njegovo kesanje ni resnično, mu tudi odveza nič ne pomaga; naj bo tedaj xavoljo tega mi-ron, in naj odslej vsak dan xpietraj in xveč obudi popolno kesanje in teden sklep

raji stokrat umreti, kakor Boga x novega s smertnim grehom razkaliti.

Ako vse podučevanje nič ne pomaga, naj spovednik za terdno reče, da ne bo dal odveta, ker ima kakor vsak sodnik postave, od katerih brez greha nesme odstopiti; odveta, ki bi se dala xper cerkveno postavo, bi njemu, grešniku, nič ne pomagala, spovedniku pa oster odgovor pred sodbo božjo in obema pogubljenje nakopala.

Ako kakne glasneje govoriti in kahtevati, da mora odveta dobiti, ker sicer ne gre od spovednice, naj ga spovednik krotko opominja, da naj skerbi za svoje dobro ime, ker bi okolistoječi lahko kaj čutili; sklenjena sodba se ne more spremeniti, toraj bo le molitev xanj opravil, pa ne odveta dal. Ko spovednik to stori, naj se od njega obrne in drugega spokornika spoveduje.

Napoved spovednikova, da mora odveta odločiti, spokornika vendarle semtertje tako presune in mu serce omeči, ali tudi njegove prošnje in izgovarjanja semtertje take okolišine razodravajo, da sme spremeniti spovednik storjeno sodbo. Mogoče je namreč, da bi spokornik terpel veliko škodo na svojej duši ali na svojem dobrem imenu, ali da bi vstalo veliko pohujšanje, ko bi se mu ne dala odveta. V takem primeru naj spovednik x grešnikom usmiljenje ima, pa tudi šele ko vidi, da ga ta sila k večjemu kesanju in terdnejemu sklepu nagibljuje, in je zato tudi bolj pripravljen sprejeti vsa pokorila, med katerimi bodi xlasti spoved v kratkem času. Ko bi pa grešnik xavoljo silnih okolišin odveta tirjal, bi njegova priprava ne bila več dvomljiva, ampak nevredna; nevrednemu se pa odveta ne more dati, tudi v največji sili ne.

c) Grešnik, kteremu je bila odveta odločena, pride xopet k spovedi ali k xavno tistemu spovedniku ali k drugemu, ali ob pravem času ali pozneje; ali pa k drugemu spovedniku precej od poprešnjega spovednika.

a) Ako pride grešnik k prvermu spovedniku in ob odločenem času, mora spovednik dobro preiskati in preudariti, kako si je medtem xapoboljšanje prikadeval, kako je naložena ali tudi radovoljna pokorila opravljjal; ali je x vnanim djajem tudi volja spreobrnjena, ker se tudi lahko primeri, da se grešnik le xavoljo odveta nekoliko časa greha ogiblje. Ako vidi, da je grešnik sedaj x odveta vredno pripravljen, mu spovednik razodene svoje priserčno veselje, ga spodbuja

k hvalečnosti proti Bogu in k stanovitnosti, ter mu odvexo podeli. Aho pa spovednik najde, da je grešnikovo poboljšanje se xmiraj dvomljivo, mora x njim ravnati kakor prvič in mu xopet odločiti odvexo. Dobro je pa vendar, da spovednik grešnika xč xavoljo tega, da je xopet o pravem času prišel k spovedi, in xavoljo druge kolikor tolikošne prixadeve xa poboljšanje pohvali, ga priverčno k resničnemu spreobrnjenju spodbode, ga potolaži x obljubo božje pomoči in s tim, da mu odloči nekoliko krajši čas xa prihodnjo spoved.

B) Ako pride spokornik k ravno tistemu spovedniku, pa pozneje kakor mu je bilo xčeno, naj ga vpraša spovednik po vxroku in naj ga po okolišinah tudi posvari, sicer naj pa x njim ravna, kakor v prvem prigodku.

γ) Ako pride spokornik ob odločenem času ali pozneje k drugemu spovedniku, mora ta ravno tako ravnati, kakor bi moral ravnati poprejšnji spovednik, in xlasti nesme preodjenziv biti do grešnika, kteri si je izvolil iz nepoterdljivih vxrov drugega spovednika.

δ) Ako pride grešnik precej od spovednice poprejšnjega spovednika k drugemu spovedniku, bo temu javalno povedal, da ga poprejšnji spovednik ni odvxal, in tudi drugi spovednik bo grešnika javalno vprašal, ali se je danes xč kje spovedoval. Odtod pa izhaja, da je vprašanje: „Kdaj si bil xadnjič pri spovedi?“ in ako se iz drugih vprašanj xavidi, da je treba odvexo odločiti, tudi vprašanje: „Ali te je dordaj se vsak spovednik odvxal?“ silo koristno, in da je enaka previdnost in oostrost vsem spovednikom xelo potrebna. Ako tedaj spovednik spoxna, da grešnik ravno pride od spovednika, ki ga ni odvxal, mora gotovo ravno tako x njim ravnati, kakor poprejšnji spovednik, in toraj tendo dexčati se tega, kar je uni x njim storil in mu naložil. Ko bi bil pa poprejšnji spovednik res preojstro x grešnikom ravnal, naj unega spovednika pametno iogovori, grešnika pa poduči, kako naj to preostrost v duhu pokore prenaša, tolikanj bolj, ker menda poprejšnjemu spovedniku ni vsega tako natanko xaložil, kakor bi treba bilo.

Opomba 1.— Ako spokornik, kteremu je bila ravnokar odvexa dana, xopet nakaj pride in pove, da je posabil velikega greha spovedati se, naj xopet kesanje obudi in

spovednik naj mu pokoro naloži in odvezo podeli; če le ni nobenega kadeŕŕka. Tudi kaŕtran odpustljivih grehov sme spovednik tako ravnati, če le ni spokornik sumljiv.

Opomba 2.—Kakor v prvem prigodku mora spovednik tudi ravnati, ako spokornik, ki se je spovedal dvomljivega greha, kopet naraj pride in se spove, da ga je gotovo storil, ali če spoved, ki je bila xavoljšo imenitnega kadeŕŕka nepopolno storjena, sedaj popolno opravi.

Opomba 3.—Ako gre spokornik, kar se rado primeri, od spovednice preden odvezo prejme, naj moli spovednik odvezo, dokler grešnika vidi ali dokler je grešnik vsaj nraвно pričujoč. Ko bi pa več ne bil nraвно pričujoč, bi se moral o priliki sploh k spovedi povabiti, da bi se mu odveza podelila.

Opomba 4.—Kdor odveze ne more, ali vsaj kdaj ne more prejeti: se nesme izprustiti tako, da bi drugi to izvedili; ampak opravi se xanj kaka molitev, in če je treba se tudi kriŕ stori. Moli se lahko tale molitev: „Respice, quaesumus, omnipotens et misericors Deus super hanc animam, quam creasti, et pro qua Dominus noster J. Chr. non dubitavit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum. Qui tecum, etc. "seu: „In nomine Patris et Filii et Spiritus s. Amen."—Ako se otroku xavoljšo njegove nemoŕnosti ne da odveza, se moli: „Domine Jesu Christe, qui dixisti: „Minite parvulos venire ad me, talium est enim regnum coelorum" super hunc parvulum tuae benedictionis gratiam infunde, ut gratia, aetate et sapientia apud Deum et homines proficiens salutem consequatur aeternam. In nomine Patris et F. et Sp. s. Amen."—

§. 28.

Premehkost in preostroost.

Pri podelitvi sakramenta sv. pokore se je varovati dveh krajin: premehkosti in preostroosti.

Premehak je spovednik, če svoje dolŕnosti xanemarja torej: če grešnik ne izprašuje, da bi njegovo nepopolno spoved spopolnil, ali ga se ne posluša; če ga, kadar je treba, ne podučuje, ne opominja, ne svari; če ga nikoli ne spodbada k

prizadevanju na večjo popolnost; če nikoli drugih pokoril ne naklada, kakor le kake "očenaše"; če vsakega brea karločka odveruje, ako mu le pravi, da se kesa in da se hoče poboljšati.

Preoster je spovednik, kateri spokornika s nepotrebnim vpraševanjem muči, ali ga s predolгим podučevanjem in prehudim svarjenjem nadleguje; kateri le predolgo, prehudo, preravno pokoro naklada; kateri odveruje le take, ki imajo samo odpuščive grehe nad sabo, ali kateri so že v djaniu pokazali poboljšanje.

Obč krajini ste zelo škodljivi. — Premehak spovednik škoduje:

a) Spokorniku, ker ga ne uči spoznati klobe in ostudnosti njegovih pregreh, mu ne odkrije nevarnosti njegovega vestnega stanu, in ga ne spodbada k poboljšanju, ampak ga še od spreobrnjenja odvračuje, ker poterjuje v njem napačno misel, da človek že po samej spovedi, brea poboljšanja, dobi pri Bogu odpuščanje grehov. Žato pravi Belarmin: „Non esset hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi.“

b) Samemu sebi, ker se vdeležuje grehov svojih spovedancev, ki xavoljo njegove lahkomisljenosti nespokorno živje in umerjo, zato si oster odgovor pri Bogu nakopuje, pa tudi pri poštenih duhovnijanik čast in veljavo izgubiva.

c) Drugim spovednikom, ki svoje dolžnosti xvesto spolnujejo, pa je ravno premehki spovednik kriv, da jih ljudje po krivici na preostre imajo in se jih ogibljejo.

d) Vteri sploh in sakramentu sv. pokore posebej, ker naprave, katero njeni praporčevalci sami tako lahkomisljeno opravljajo in ki po vsem videru le v razurdanosti poterjuje, pameten človek ne more v časti imeti, in po tem takem katoliška vera sama v očeh takih, ki po zgledih vnemarnih in lahkomisljenih duhovnov sodijo, nima veljave.

e) Deržavi, ker vsem skrivnim pregreham xoper življenje in premoženje občanov je pot odperta, če se krivičniki, kakor jih ravnanje premehkega spovednika napeljuje, navzamejo te napačne misli, da morejo brea spreobrnjenja in radostenja samo s tim, da se svojih krivic spovedo, odverani in za nebesa prerajeni biti.

Preoster spovednik škoduje:

a) Spokorniku, ker mu po krivici naderxuje milost sv. pokore in x njo vso pomoč k stanovitnemu poboľšanju, ga lahko tako daleč pripelje, da oterpne, obupa in se nakaj poda v poprešnjo razukdanost.

b) Grešnikom sploh, ki vidijo nad drugimi, koliko in kako dolgo si x pripadevajo za poboľšanje, pa vendar odvse ne dobijo, in si zato mislijo, da ni mogoče tako živeti, kakor duhovni zahtevajo, in so zato vnemarni v pripadevi za spreobrnjenje.

c) Samemu sebi, ker ravna koper xgled in uk Jerusov, ki je več grešnikov odvelal od grehov, če tudi se niso poprej spokornih del opravliali, in je rekel: „Gorje vam učnim v postavi, ker nakladate ljudem bremena, kterih ne morejo nositi, in sami se bremen ne x enim svojih perstov ne dotaknete.“ (Luk. 11, 46). Škoduje preoster spovednik toraj samemu sebi, ker si tako oster odgovor pri Bogu, tukaj pa preveliko dela nakoplje, ako hočē kopet popraviti, kar je škodoval s preostrim ravnanjem. Sv. Frančišek Salaxijan je imel zato pregovor: „Raji hočē biti obsojen xavoljo mehkoſti, kakor xavoljo ostroſti.“

Spovedniki naj imajo tedaj vedno v pomenu besede Leona XII., ki pravi: „Če se je v kakē reči derxati srednje poti, se je je posebno derxati v tem, da ali premehkoba v odvexovanju ne napravlja lahkote v grešenju, ali preterdoba ne odvrāčuje ljudi od spovedi in jih ne napeljuje v obupnost xavoljo xveličanja.“ Holikor xvesteje se bodo spovedniki ravnali po pravilih in nasločbah poterjenih učnikov (Bonaventura, Tomaja Akv., Leonarda Portom., Alfonxa Lig.), v toliko manjšej nevarnosti bodo, xaiti v to ali uno krajino, toliko veči edinost bo med njimi, kar xadeva oskerbovanja xakr. sv. pokore. Silo koristni so v tem obxiru tudi duhovni razgovori, ker je njih poglavitni namen ta, da se cerkvene veleve enako umerajo in v djanju enako spolnujejo.

§. 29.

Ravnanje x grešniki po posebnem stanu njih vesti.

A. Navedni grešniki.

I. Da more kdo xakr. sv. pokore prejeti, mora svoje xmožnosti in svojemu sta-

nu primerjeno vednost v verskih resnicah imeti. To pa zato:

- 1). Ker je stan nevednosti pri njem, ki je verskega spoznanja zmožen, stan vedne nevarnosti greh storiti, in po tem takim nevednost, kolikor je radovoljna, že sama na sebi pregrešna.
- 2). Ker je nevednost, kolikor zadeva kersanske resnice, dolžnosti kersanske vero nasproti. Kdor namreč kersanskih resnic ne pozna, jih tudi ne more verovati in po tem takim tudi ne dolžnosti vere zadovoljiti.
- 3). Ker je k vrednej prejemi sakramenta sv. pokore tudi vredne priprave treba, ktera se brez vednosti posebnih naukov o tem sakramentu ne more zgoditi.
- 4). Ker je cerkev k vrednej odvzeli vselej tujala vednost vsaj imenitnejih kersanskih resnic, in Inocencij II. je razveljavil stavek: „Absolutionis capax est homo, quantumvis laborat ignorantia mysteriorum fidei; etiam si per ignorantiam culpabilem nesciat mysterium ss. Trinitatis et incarnationis Domini.“

II. Kaj zadeva ravnanje spovednikov in nevednimi, je razločeno imeti, ali so otroci ali so odrasli.

- 1) Da so otroci šele potem, ko pridejo k letom spreumetnosti, zmožni in razumni prejeti sakrament sv. pokore, je znano iz navedenih razumkov in iz cerkvene zapovedi. Leto spreumetnosti, v katerih se morajo otroci k spovedi poslati ali priganjati, pa niso ceniti po samej starosti, ampak gledati je tudi na njih zrelost in dosedanje podučevanje. Razsodba o tem se mora prepustiti duhovnemu pastirju. Sploh je v oziru dopuščenju otrok k spovedi pred očmi imeti to pravilo: Nikar naj se ne poskušajo prepustiti k spovedi, da se ne navadijo le rabotno spovedovati se, pa tudi ne prepozno, da se ne zamudi pri njih delo poboljšanja. Preden pa otroci k prvi spovedi gredo, jih mora duh. pastir s posebnim podučevanjem skrbno na njo pripravljati. To pripravljanje je sicer težavno, pa ko so otroci slišali nauk o božjih in cerkvenih zapovedih, o poslednjih rečeh in o zakr. sv. pokore po priliki o zgubljenem sinu, lahko duh. pastir z otroci vest izprašuje, in otroci silo žele svojih grehov spovedati se. Po prvi spovedi je dobro, da se otroci večkrat, 4 ali 5 krat v letu spovedujejo in sicer ob odločenih dneh.

Ravnanje spovednikov s otroci bodi krotko in prijazno, da se spovedujejo odkritosrečno in zaupljivo; terdo govorjenje bi jim jekel navnelo in do spovedovanja na vselej kamerno napravilo; pa tudi resnobno naj bo njegovo ravnanje, da otroci ne izgube spoštovanja do sv. sakramenta; poterpežljivo, akoravno bi se otroci nerodno obnašali, naukov ne poslušali, na vprašanja napačno ali še celo ne odgovarjali. — Potem ko povedo otroci svoje grehe, kolikor se jih spominjajo, naj jih spovednik izprašuje, ker se še prav ne spoznajo ali ker ne morejo vsega prav povedati. Izpraševanje pa bodi previdno, da spovednik ne bo učil grehov, za katere otroci še ne vedo k sreči, kar velja zlasti od grehov koper čistost.

Po izpraševanju naj jih po potrebi podučuje in opominja. Sploh naj spovednik otrokom vdihuje stud nad grehom in ljubezen do čednosti: pokoršine, miloљubnosti, poterpeљivosti, postreљivosti, čistosti, gorečnosti v molitvi, čiščenja Matere Boљje, angelja varha, svetnika pomočnika; zlasti naj jim priporoča, da naj se varujejo slabih tovaršev; naj jim nasvetuje ali vелеva pomočke koper pregreške, ki so se jih spovedali; naj jim recē, da morajo skrivaj vzete reči tudi skrivaj nazaj dati. Posebno naj si spovednik prikađeva v otrocih obuditi resnično kesanje in sklep poboljšanja, ali pa dotično molitev le iz glave molijo. — Pokora za otroke bodi le lahka in za malo dni, ker jo sicer ali porabijo ali pa lahkomišљeno opustijo. — Zastran odveze je delati rakločke, ali se otroci svoje pameti popolno ravedo ali ne, kar se iz njih obnašanja pri spovedi in iz vrednosti, ki jo o grehu imajo, najbolje spoznava. Ako je njih nemojnost gotova, se jim ne sme dati odveza, ampak le blagoslov. Ako je njih nemojnost in vrednost gotova, se jim odveza podeli. Ako je njih nemojnost dvomљiva, se jim o velikonočnem času in o smertnej nevarnosti podeli pogojna odveza, zlasti če se spovedujejo dvomљivih smertnih grehov, in po verjetnej misli bogoslovcev tudi na 2 ali 3 mesce, da niso predolgo brez milosti boљje, ako bi imeli kak smerten greh nad sabo. Ta pogojna odveza bi bila podeliti tudi povračљivim otrokom, ker poglaviten varok njih povračevanja je nemojnost, in bi ravno zato odloga odveze ne dosegla namena, kakor pri otrocih, ki se svoje pameti dobro ravedo. Ako je pa njih nevrednost gotova, se jim mora odveza odreči, in ako je njih vrednost dvom-

ljiva, odločiti, katerim, ako se ne kedaj bili pri sv. obhajilu, je prav posebno natterditi, da ne smejo iti k sv. obhajilu. — Varuje naj se tudi spovednik, da ne bo spušal otrok k sv. obhajilu, dokler niso opravili posebnega nauka na prvo obhajilo. Zlasti bodi spovedniku mar za tiste otroke, kateri spoved na prvo sv. obhajilo opravljajo. Nape- ljuje naj jih, da poprešnje, če tudi dobro opravljene spovedi ponove ali dolgo spoved store, ter bodi ga velika skerb, da otroci s čisto vestjo in s pobožnim srcem, zlasti z gorečo ljubecnijo in z velikim hrepenjenjem prvo pristopijo k Gospodovej misli. — Duhovni pastir, ki si z vso vnemo prizadeva, da otroci spovedi opravljajo, najboljše skerbi, da se pogostno in vredno prejemajo sv. sakramenti v duhovniji.

2). Ako so nevedni odraseni, je gledati na obseg in nadolženje nevednosti. Neved- nost zadeva ali npravne razumke ali razodete resnice ali dolžnosti svojega stanu, in je ali ne nadolžena ali nadolžena.

a) Ako je nevednost kaknega človeka v verskih resnicah tako splošna, da obse- ga vse npravne razumke in ga po tem takim kreposti in greha nemožnega dela, kakoršni so med odraslenimi pri nas le vedno neumni: taki niso xmožni prejeti sakramenta sv. pokore, ker jim manjka tvarine tega sakramenta, t. j. kesanja nad grehom. Ako je pa bil kdo morebiti v poprejšnjih letih pri zdravej pameti, in je šele pozneje xnorel, je razloček delati, ali ima svetlo dobo ali ne. Ako nima svetle dobe, bi se mu v smertnej nevarnosti smela dati pogojna odvexa, ker se more upati, da se je kesal svojih grehov, predno je prišel ob pamet. Ako pa ima svetlo dobo, more odvexan biti brez pogoja ali pod pogojem, kakoršna je njegova xmožnost, gotova ali negotova.

b) Ako pa nevednost ne zadeva npravnih razumkov, ampak zlasti razodete resnice ali posebej pripravo k spovedi, se je deržati pravila Bened. XIV. (Constit. Etsi minime 7. Febr. 1742.), da njemu, ki neve resnic, ktere je k xveličanju treba vediti in verovati (necessaria necessitate medii), je odvexa odreči; njemu pa, ki iz lastnega nadolženja neve, kar je vediti xavexan, kdorkoli ima xmožnost in prilžnost (necessaria necessitate praecepti), je odvexa odločiti, xunaj tega, ko bi svojo premagljivo nevednost običaloval in terdno sklenil, podučiti se v najpotrebnejših resnicah. V silo pa je nevedenec v najime-

nitnejih resnicah, kar je mogoče, produčiti precej pri spovedi; in, če je sicer odvexa vreden, mu je odvexa podeliti; če se pa neveden xavoljo prestarosti, slaboumnosti ali boleznim ne more dovolj produčiti, naj saj s spovednikovo močjo o posamnih resnicah, ktere je treba vediti in verovati, obudi djanje vere, ob enem pa tudi djanje upanja, ljubexni, kesanja in terdnega sklepa, preden dobi odvexo.

c) Taki grešniki, ki so nevedni v dolžnostih svojega stanu, so po okolišinah in kakoršna je nevednost, večji ali manjši, ali pri spovedi produčiti, ali xaverniti na knjigo, na duhovna ali na koga drugega, da o priliki k njemu pridejo in potrebni nauk prejmejo. Ako ne xaxodovajo resnične volje, ali pa, če so bili xě v poprejšnjih spovedih xavoljo tega opominjani in si vendar nič niso prixadjali, jim je odvexa odreči, ali vsaj odločiti, dokler ne spolnijo v djanju svoje obljube. Med take grešnike so šteti starši, ki ne vedo otrok prav odgojevati; spovedniki, ki x grešniki ali premehko ali preterdo xavnajo; xdravniki, ki xavoljo nevednosti v xdraviji ljudem k smerti pomagajo i. dr. 1814.

§. 30.

B. Grešniki, kteri se obtožujejo le odpuustljivih grehov.

Malih grehov, če je le gotovo da so mali grehi, po nauku trid. xpora sicer nobeden ni dolžan spovedovati se, ker se more njih odpušenje tudi po mnogih drugih spokornih delih xadobiti: vendar je prav in koristno, se jih tudi pri spovedi obtoževati, ker je kakr. sv. pokore sploh spokornikom v pomoč in toraj tudi v to postavljen, da se loxě doseže odpušenje malih grehov. Ako pa hocě kdo odvexo prejeti in nima velikega greha nad sabo, je dolžan spovedati se vsaj enega malega greha ali pa xě spovedanega in odpušenega velikega greha, da more kakr. sv. pokore veljavno prejeti.

Kar pa xadeva odvexo takih grešnikov, kteri se obtožujejo le malih grehov, se nesme vsakemu naglo in brez promisleka podeliti, ampak je treba poprej bolj natančno njih vestni stan spoznavati.

1.) Nakajajo se nevedni, vnemarni, lahkomisljeni grešniki, kteri se le malih grehov obtožujejo, dasiravno so se pregrešili v imenitnih rečeh, ktere imajo pa

xavoljša svoje nevednosti in lahkomiselnosti le za majhne reči. Zato je treba take grešnike, ako jih spovednik sè dosti ne pozna, bolj natanjko izpraševati, zlasti po dolžnostih svojega stanu in po takih grehih, v ktere ljudje, ki so v enakih zadevah, le preradi padajo. Po tem izpraševanju se bo marsikterikrat vestni stan grešnikov ves drugačen pokazal.

2). Ako se pa po takem izpraševanju spovednik prepriča, da je spokornik le odpušljivih grehov kriv, mora sè preiskati, ali ima tudi potrebno pripravo za odvezo, t. j. ali ima resnično kesanje in terden sklep se teh grehov v prihodnje ogibati; kakaj kdor bi kesanja vsaj nad enim odpušljivim grehom ali sploh nad obilnostjo odpušljivih grehov ne imel, s terdnim sklepom unega se ogibati ali njih obilnost xmanjšati: bi sakramenta sv. pokore ne mogel veljavno prejeti. Vendar tukaj ni pri vseh enake skrbí treba:

a) Ako je namreč spovednik iz sedanje ali iz poprejšnjih spovedi, ali od drugod prepričan, da je spokornik xares pravičen in bogaboječ človek, se sme xanesti, da ima k veljavi sv. sakramenta potrebno kesanje, ker vsak pobožen človek ima kraljevavno ljubexen do Boga, in kdor to ima, se gotovo tudi malih grehov kesaja in si pri xadeva za poboljšanje. Toraj se sme takemu vselej odvexa dati; vendar je dobro, zlasti če v ravno tiste grehe pada in se jih večkrat obtoži, ga k večjemu kesanju in terdnemu sklepu spodbadati.

b) Drugačè pa je, če spovednik od spokornikove pravičnosti ni dovolj prepričan. V tem prigodku bi ga moral bolj natanjko xavoljša njegovega kesanja in sklepa izpraševati in mu xaterjevati da, ako bi ne imel sklepa, si vsaj, kar človeška slabost pripuša, za poboljšanje tudi malih grehov pri xadevati, bi ne imel potrebne priprave za prejemo sakramenta sv. pokore, k kateremu je kesanje bistveno potrebno. Zlasti grešnik, ki se pri vseh spovedih xmiraj enih odpušljivih grehov spoveduje, se xaxodeva grešnika iz navade, in bati se je, da bi se brez kesanja in terdnega sklepa ne spovedoval, da bi mu tedaj odvexa ne bila neveljavno podeljena, kakor po pravici opominja sv. Francišek Sal. Ako tedaj spovednik grešnika v takem stanu dobi, naj mu njegov nevarni stan živo pred oči postavi, in, če sme verjeti njegovej

obljubi, da si bo resnično prixadeval na popoljšanje, naj ga odveče; sicer pa, če mu naravnost preostrost očita ali ako se s praxnimi izgovori izgovarja, da se tega ali onega greha iz navade ne more xderxati, naj takemu odvexo do gotovega popoljšanja odreče.

§. 31.

C. - Grešniki iz slabosti.

Grehi iz slabosti so tisti, ki imajo svoj poglavitni vir v velikej in neprevidenjej sili človeške poželjivosti. Da se tedaj greh sme imenovati greh iz slabosti, je treba:

a) da je sila človeške poželjivosti tolika, da pamet omami in spoznanje otemni ali pa prehititi, in

b) da je le-ta sila neprevidena, t. j., da je bila poželjivost k takej silnosti nagnana s tako skušnjavo, katere grešnik ni mogel poprej previditi in zato tudi ne odverniti. Ako je pa grešnik skušnjavo prevedel in se vendar radovoljno vanjo podal in iz silne poželjivosti v njej grešil: se tak greh ne more več greh iz slabosti imenovati, ker je lastnija grehov iz slabosti xlasti v tem, da so veliko manj prostovoljni; v tem prigodku pa je greh, če tudi ne prostovoljen sam na sebi, vendar popolno prostovoljen po vxroku, t. j., po skušnjavi, v katero se je grešnik prostovoljno podal. Grehi iz slabosti so po svojem xadevku majhni ali veliki. Ako so grehi iz slabosti po svojem xadevku majhni, je v oxiru odvečovanja s takimi grešniki tako ravnati, kakor s drugimi, kateri se obtožujejo le odpustljivih grehov. Ako so pa grehi iz slabosti po svojem xadevku veliki, je pri dotičnih grešnikih xlasti na tri reči gledati:

a) ali je bila poželjivost xares tako silna, da je bilo vse navno spoznanje omračeno, in da tudi oxir vnane ^{greha} velikosti, ni mogel grešnika spametovati in mu poželjivosti ukrotiti;

β) ali je grešnik priložnost k takemu grehu prevedil ali ne, in če jo je prevedil, ali se je je mogel ogibati, in če se je ni mogel ogibati, ali je xabil pripravne pomočke greha obvarovati se, in

γ) kako se je obnašal po storjenem grehu, ali se ga je namreč močno kesal in si je prixadeval popraviti hude nasledke, karkoli je bilo mogoče. Ako se pri grehu,

ki je sicer po svojem vnanjem djanijs velik greh, nahajajo vsi imenovani pogoji greha iz slabosti, se grešniku navoljo tega odvexa nesme pridexčevati; vendar mu je x oxirom na njegov ston in na njegovo xmožnost toliko ostreja pokora naloxiti, kolikor bolj je bila njegova slabost xadolžena in kolikor veči je greh po svojem vnanjem djanijs. Alko pa manjka le eden izmed imenovanih pogojev za greh iz slabosti, je x grešnikom ravnati kakor s takim, ki je kriv smertnega greha.

— §. 32. —

D. Grešniki, ki se obtožujejo smertnih grehov.

Smertni greh imenujemo ~~taki~~ prelomljenje božjih ali cerkvenih kapovedi v velikih rečeh s popolnim spoznanjem in s popolno prostovoljnostjo ali pa tudi v manjših rečeh pa iz xelo hudobnega namena storjeno.

Grešnikom, ki so v smertnih grehih kapopadeni in samo xaterjujejo, da se kesajo in poboljšati hočejo, ni verjeti, in xato se jim tudi, če ne xakodevajo drugih xnamenj svojega poboljšanja, odvexa nesme podeliti, tim manj, čim veči je greh in čim večkrat so se xč spovedovali dotičnega greha in so bili podučevani ter so poboljšanje obetali, pa so vendar xopet ponovili stari greh. Uxrok, xavoljo kterega je pri odvexovanju takih grešnikov posebne previdnosti treba, ni ravno velikost grehov, ktere Bog resnično spreobrnjenemu grešniku ravno tako, kakor male odpusti; ampak xlasti tečavnost resničnega spreobrnjenja, xraven tega tudi njih nexauplji-va lastnija, xavoljo ktere bi poboljšanje lahko le hlinili, da bi dosegli odvexo. Xato si mora spovednik x vso močjo prixadevati za njih resnično spreobrnjenje in jih pripravljati, da dosečejo milost opravičenja, ker so tudi odrešeni x drago kevjjo Jexusa Kristusa. Frid. xbor xakločno namnanja pot, po kterej se grešnik opravičuje. Xačetek pravega spreobrnjenja, poboljšanja in opravičenja je vera, po kterej grešnik za resnico ima vse, kar je Bog xakodel in obljubil in xlasti se to, da le Bog grešnika opravičuje po svojej milosti, po odrešenju, ki je v Kristusu Jexusu. Iz vere pa izhajja strah pred božjo pravico in sodbo, ki grešniku kosti pretresa. Xato naj spovednik grešniku v ugledih poxčituje božjo pravico, ki je brez števila napuknjenih angelov v pekel trešila, stolama iz raja ignala, Sinu Božjemu tolikanj grenko terpeje-

nje naložila. Ali pri strahu grešnik nesme ostati, ampak imeti mora tudi kaupanje v neskončno usmiljenje božje, ki navoljo neskončnega nasluhčenja našega Odrešenika in Zveličarja J. Kr. grehe odpusti njemu, ki se resnično spreoberne. Spovednik naj tedaj v ogledu izgubljenega sina in dobrega pastirja pokaxe, da Gospod ne sprejema samo in največjo milostjo grešnikov, ki se resnično vernejo k njemu, ampak jih se skerbno išče in priserčno k sebi vabi. Spovednik tudi lahko imenuje svetnike, ki so toliko več svetost dosegli, kolikor več in večih grehov jim je bilo odpuščenih, n. pr. sv. Petra, Pavla, Avgustina, sv. Marijo Magd., Marijo Egipč., Marijo Hortonsko. Naj se tudi grešniku dajo v premišljevanje reči sv. pisma, v katerih je govorjenje o usmiljenju božjem, n. pr.: „Ako bi bili vaši grehi kakor škerlat, bodo beli kakor sneg.“ Iz. 1, 18. „Če krivični na vse svoje grehe pokoro dela, in vse moje zapovedi dopolnuje, prav in po pravici ravna: nobene njegovih hudobij se ne bom spomnil.“ Ezech. 18, 21-22. „Nisem prišel klicat pravičnih, ampak grešnike.“ Mat. 9, 13. „Sin človekov je prišel iskat in zveličat, kar je bilo izgubljenega.“ Luk. 19, 10. „Ako je kdo grešil, imamo besednika pri Očetu, Jezusa Kristusa Pravičnega, in on je sprava na naše grehe, ne samo na naše, ampak tudi na grehe vsega sveta.“ 1. Jan. 2, 1.-

Ko je grešnik obujen k kaupanju, da je pri Bogu pomoč in odrešenje, naj se nagiba k ljubezni do Boga, ki je vir in izvor vse pravice in svetosti. Če bolj premišljuje božje lastnosti, zlasti pa njegovo preveliko ljubezen do nas, ki nosi našega izgubljenca ampak naše zveličanje, bolj raste v ljubezni do Boga; in ta ljubezen je toliko čistejša in popolnša, kolikor bolj Boga spoznava. Čemu nasproti naj premišljuje grešnik xlobo in ostudnost smertnega greha, s katerim je božja neskončna dobrota neskončno žaljena, da se sramuje svoje nevalečnosti proti Bogu na toliko dobrot, s katerimi ga je doslej obdaroval, in da se obudi v njegovem srcu kes ali stud in žalost navoljo storjenega greha s terdnim sklepom v prihodnje ne več grešiti in radostovati božje pravice s primerno pokoro. In tako se bo srečno izvršilo pravo spreobrnjenje grešnikovo, da bo k božji pomoči vreden svete odveze. —

E. Grešniki v bližnji prilobnosti.

I. Prilobnost k grehu je združenje vnanjih ali tudi notranjih vabil, ki postavljajo človeka v nevarnost smerten greh storiti. Prilobnost je ali bližnja ali daljna. Bližnja prilobnost je združenje takih vnanjih ali tudi notranjih vabil, ki postavljajo človeka v verljivo nevarnost smerten greh storiti. Bistveno xnamnje bližnje prilobnosti je tedaj v tem, da je nevarnost smerten greh storiti, verjetna. Toraj ni treba, da bi se bil kdo v teh ali unih okolišinah že pregrešil, dovolj je, da je nevarnost greh storiti, verljiva; ta pa vselej proti človeku, kolikor krat se x vnanim vabilom združuje grešna navada, močna strast ali prav huda skušnjava. Daljna prilobnost pa je združenje vnanjih ali tudi notranjih vabil, ki človeka ne postavljajo v verljivo nevarnost smerten greh storiti.

Bližnja in daljna prilobnost je ali sama na sebi, ali po naključju, kakoršen je vir, iz katerega (in katerega) izhaja verjetnost ali neverjetnost nevarnosti smerten greh storiti. Če je vir verjetnosti v lastniji vseh ljudi — ker v takih okolišinah večidel (del) greš ^{res obsoevanje} n. pr. če kdo nesramne spise bere, ali če ima sogrešnico v hiši — je to bližnja prilobnost sama na sebi (occasio proxima in se); če je pa v lastniji posameznega človeka, v njegovej slabosti ali nevednosti ali v njegovem nagnjenju, vir verljivosti, da bo grešil v teh ali unih okolišinah, n. pr. kahajaje v kercmo, na plesiš, v glediš, je bližnja prilobnost po naključju (occ. proxima per accidens). — Ravno taka je x daljna prilobnost, ki je sama na sebi (occ. remota in se), če je vir, iz katerega izhaja neverljivost nevarnosti smerten greh storiti, rec. sama n. pr. kvartanje, kahajanje v gostilnico; in po naključju, če je lastnija posameznega človeka vir, iz katerega izhaja neverljivost nevarnosti smerten greh storiti (occ. remota per accidens); n. pr. ka deklo, ki služi pri kapeljivem gospodarju, pa je silo pobožna in previdna, je daljna prilobnost po naključju. —

Bližnja prilobnost sama na sebi se tudi imenuje naravnostna (in esse), ker je človek brez lastnega prikadevka vedno v njej; in bližnja prilobnost po naključju nenaravnostna (non in esse), ker je človeku treba lastnega prikadevka, da je šele xanj nevarnost smerten greh storiti. To razločevanje je silno silno imenitno, ker se po njem

posnemajo pravila, po katerih ima spovednik x grešniki v bližnji priložnosti ravnati.

Bližnja priložnost je prostovoljna, če se je človek lahko ali vsaj brez posebnih xaderikov ogiblje, in ne prostovoljna, če se je človek navoljo natornih ali nraavnih xaderikov ne more ogibati. *ogibljiva ali mogibljiva.* —

II. Pravila na raxsojevanje xadolžjenja. —

a) Kdor se v verljivo nevarnost smerten greh storiti ^{brez potrebe} prostovoljno poda ali prostovoljno v njej ostane, stori že s tim smerten greh. *Kdor nevarnost gubi - v nevarnosti pog.*

b) Kdor se neprostovoljno ali iz nraavne sile v bližnjo priložnost poda ali v njej ostane, ne greši a) če je sila resnična, β) če smertno pregrešenje ni gotovo in γ) če se skušani poprijema vseh moglevih pomočkov obvarovati se greha.

c) Kdor je navoljo natorne sile v bližnji priložnosti se s tim, da v njej ostane, smertno ne pregreši ker se nobenemu ne more nič nemoglevega nakladati. Tendar je pa njegova dolžnost poprijemati se vseh mogočih pomočkov, da se bližnja priložnost v daljino spremeni.

d) Nikče ni dolžan ogibati se daljnih priložnosti, ki je v njih grešenje le mogleljivo. Tendar je pa včasih človek navoljo drugih vxxokov (n. pr. navoljo potujšanja) dolžan ogibati se daljne priložnosti. *kvartati - v krčmi hoditi pridurkovni.*

III. Kaj xadeva spovednikovo raxnanje x grešnikom v bližnji priložnosti, je gledati na tri reči: a) kako je tak grešnik napeljevati, da xapusti priložnost; b) kako je x njim ravnati v oxiru odvexe; c) kako je takemu odloga odvexe napovedovati.

a) Tadar spovednik xve, da je grešnik v bližnji priložnosti, mora najprej oxir imeti na to, ali grešnik spozna dolžnost xapustiti priložnost in ali je tudi pripravljen to storiti ali ne. Ako grešnik sam omeni, da hoče priložnost xapustiti, naj ga spovednik v tem poterjuje in močno k temu spodbada. Ako pa grešnik ne xaxodene o tem svoje misli, naj jo porveduje spovednik in prašvaje ga, n. pr. ali je že dalj časa v teh okolišinah, iz katerih mu xhaja bližnja priložnost? ali se je od tistih mal že spovedoval? kaj mu je poprejšnji spovednik rekel, svetoval? xakaj tega ni storil? xakaj je kdaj k spovedi prišel? — Ako spovednik vidi, da grešnik neve, da mora priložnost xapustiti, naj ga vprašaje napeljuje k spoznanju te dolžnosti.

Poprašuje naj ga tedaj o veri, o sodbi, o večnih karnih, ali ima to vedenje za velik greh? ali upa xveličan biti? Kje bi bil, ko bi bil to noč umerl?

Ako grešnik obeta poboljšanje, pa misli, da mu ni treba prilожnosti kapustiti, naj mu spdk to napačno misel izbije iz glave, ter naj mu pove, kako prederano bi ravnal, ko bi skočil v ogenj in pričakoval od Boga nenavadnega čudeža, kdor se prostovoljno v nevarnost poda smerten greh storiti, se xč s tim smertno pregreši, ko bi se tudi v djangu nič ne pregrešil; kdor se greha xares boji, se varuje tudi vsega, kar v greh napeljuje, kakor se tudi on, ki se boji telesne smerti, ogiblje vsega, kar smert nakopuje. Ako grešnik spozna dolžnost kapustiti prilожnost, pa ugovarja, da tega ne more storiti, naj spdk poprašuje po xaderxkih, in naj mu potrkx, da xaderxki niso toliki, da bi bila prilожnost neogibljiva, in pa, da je vsak dolžan samega sebe premagovati in darovati vse, da se le greha obvaruje in večno xveličanje doseže. Nagibi, s kterimi se volja k ogibanju bližnje prilожnosti naklanja, so ravno tisti, ki spokornega duha izbujajo: minljivost vsega časnega, strah pred smertjo in sodbo, upanje nebeskega veselja, ljubexen do Boga, jesusovo terpljenje; v to slušajo xlasti ti-le reki sv. pisma: „Kdor ljubi očeta ali mater bolj kot mene, ni mene vreden; in kdor ljubi sinčali hčex bolj kot mene, ni mene vreden.“ (Mat. 10, 37). — „Ako te ^{delno} tvoje oko pohujša, izderi ga in verxi ga od sebe: bolj ti je x enim očesom iti v življenje, kakor dva očesa imeti, pa verxenemu biti v peklenški ogenj.“ (Mat. 18, 9). — „Kaj bo človeku pomagalo, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kakošno menjo bo človek dal za svojo dušo?“ (Mark. 9, 36-37).

Ako grešnik pravi, da bo prilожnost kapustil, pa ne precej ampak pozneje, naj mu spovednik da pomisliti, da se bo pozneje težje premagal, in da ga morebiti milost božja ne bo več tako podpirala, kakor sedaj. Tudi naj ga vpraša, ali bi se še obotavljal in bi se ne ogibal x vso skerbjo hiše ali osebe, kjer bi kugo nalexel? ali se mu ni toliko bolj ogibati hiše ali osebe, kjer njegova duša kugo nalexuje? Ako vse opominjanje nič ne pomaga, naj mu spdk pred oči postavi smertno uro: morebiti si ti danes milost božja danes kadnjič ponuja; Bog je prixanesljiv, pa tudi strašen maščevalec njemu, kteri milost božjo xametuje; večjidel vdari takega nehva-

lešnika božja pravica & dušno slepoto, oterpenjenostjo in naglo, nesrečno smertjo. L

b) Kar zadeva odveževanje grešnikov v bližnji priložnosti veljajo ta pravila:

α) Kdor je v prostovoljni bližnji priložnosti in je noče zapustiti, je kakor nesposoben grešnik nevreden odveze, in zato mu jo mora spovednik odreči, ko bi tudi obetal, da ne bo več grešil, ker je že to smerten greh, da hoče še ostati v verljivej nevarnosti smerten greh storiti. Innocencij **VI.** je zato kaverjel stavek: „Potest aliquando absolvi, qui in proxima peccandi occasione versatur, quam potest et non vult omittere, quin imo ex proposito quaerit aut ei se ingerit.“

β) Kdor je v prostovoljni bližnji priložnosti samojna sebi (in se, in se ipsa, in esse) in resnično obljubi, da jo bo precej odpravil, mu je odveza odložiti, dokler priložnosti zares ne odpravi, to pa zato, ker se mora grešnik v tem, da priložnost odpravi, večidel hudo premagovati, v čemur ga mora spidk kakor zdravnik podpirati s tim, da mu odloži odvezo. Kakor sodnik bi mogoč spovednik odvezo dati.

Trjeme od tega pravila so le pripuščene:

αα) Kadar pripravljeni spokornik sv. obhajila ne more brez velikega pohujšanja ali brez škode na svojem poštenju opustiti.

ββ) Kadar se resnično skesani spokornik ne more več ali čex dolgo časa k temu spovedniku verniti, če le ni bil že pri poprejšnji sprovedi opominjan in vendar se ni odpravil priložnosti.

γγ) Kadar spokornik razodeva nenavadna & namnja resničnega spreobrnjenja, tako, da se sme po pameti terdit ali soditi, da ranj ni več bližnje nevarnosti, da bi sklepa ni spolnil. Pa tudi v tem poslednjem prigodku je najboljše odložiti odvezo, če se le more brez škode na spokornika zgoditi, da svoj sklep toliko hitreje spolni.

δ) Kdor je v prostovoljni bližnji priložnosti po naključju (per accidens, non in re ipsa, non in esse) in resnično obljubi, da se bo priložnosti ogibal, sme, ako le ni dvomiti o njegovem kesanju in sklepu, po nasku sv. Karola Bor. in sv. Alfonsa pervič — in če se ni ex hudobije v greh povernil — tudi drugič in celo tretjič odvezan biti. Potem se mu mora pa odveza odložiti, dokler s stanovitim ogibanjem priložnosti skori dalj časa svojega terdnega sklepa ne pokaže samo z obetanjem,

ampak v dja njem. Vzkroži pa, da se sme pri tej priložnosti mileje ravnati je v tem, da je loše priložnosti ne iskati, kakor pa jo odpraviti, in torej ni ravno treba, da bi se spokornik v odlogo odveze priganjal k spolnjenju svojega sklepa.

b) Kdor je v nepristovoljšej bližnji priložnosti, sme odvexo dobiti, če resnično obljubi, da bo rabil pomočke, s katerimi se bližnja priložnost v daljino spremeni. Taki pomočki so iskreno ogibovanje priložnosti; vsaj kolikor je mogoče (ako mora n. pr. kdo prebivati v osebo, ki mu je nevarna, da ni sam v njo, se brez potrebe v njo ne pogovarja, oči v njo ne vpira, se resnobno derži); pogostna, goreča molitev; vsakdanje-večkratno ponavljanje trdnega sklepa in sicer če je mogoče pred križanim Jezusom; sexčno ustavljanje, in klicanje imena Jezusovega in Marijinega v kačetu vsake skušnjave in pri prvi slabši misli; vsakdanje premišljevanje večnih resnic, klasi pa poslednjih reči; pogostna prejema sv. sakramentov. *O Jesus misericordia*

Če pa tudi grešnik obljubi, da bo rabil te pomočke, in če je tudi njegova volja gotovo dobra in njegov sklep gotovo teden: vendar spātk prav stori, če ga precej ne odveže, ampak mu odvexo odloži, da vелеvane pomočke toliko xvesteje rabi, ker bi sicer lahko v mlačnost in poslednjič v poprešnji grešni stan xabredel. Trjema bi bila le, ko bi se odvexa ne mogla lahko odločiti, klasi ko bi spokornik moral sv. obhajilo (sv. obhajilo) prejeti, ali ko bi mu bilo le preterko pri drugem spovedniku spoved ponoviti. Ko bi pa grešnik vелеvane pomočke sicer rabil, pa bi se vendar vedno enako v greh povračeval, bi ga moral spātk opominjati, da je dolžan po vsakej ceni rešiti svojo dušo in priložnost xapustiti, ko bi terpel xavoljo tega se toliko škoda. —

c) Kar tiče napovedovanje, da se bo odvexa odločila, je ravnati takole: Ako grešnik obljubi, da bo priložnost odpravil, naj mu spātk pove, kako bi se to najlože xgodilo. Naj ga tudi opomni ovir in skušnjav, ki bi mu pretile, klasi kadar je treba grešno xvero xardreti; prilixovanja, pregovarjanja, obetanja, xuganja in drugega xapeljevanja sogrešne osebe. Naj ga podučí, kako se ima v tem obnašati, in naj ga spodbada k stanovitnosti. — Ako je grešnik v nepristovoljšej bližnji priložnosti xavoljo nraune sile, je v njim ravno tako ravnati, samo da se mu precej naxna njo

pomočki, ki jih ima rabiti, in da se mu rakločno pove, kaj ima storiti; to naj xvesto spolnuje do določenega časa; s tim svoje resnično kesanje in svoj trdni sklep raxodeva in se tako pripravlja na vredno prejemo sv. pokore.

Opomba 1.— Kakor x grešniki v bližnji priložnosti je ravnati s takimi, ki drugim dajo priložnost k grehu; kakoršni so hišni gospodarji, ki terpe grešne shode v svojih hišah; tisti, ki raxprodajajo ali posojujejo xapeljive knjige; ki postavljajo na ogled nesramne podobe; osebe, ki se nesramno oblačijo; lahkomisljeni kerčmarji; prikrivalci; predniki, ki se ne ustavljajo očitnej raxuradanosti.

Opomba 2.— Spovedniku je sveta dolžnost, da xvesto spolnuje cerkvena pravila o bližnji priložnosti. Premehko ravnanje x grešnikom v bližnji priložnosti, xlasti, kar tiče 6. xapoved, je prav xa prav grozno neusmiljenje, ker je grešniku in spovedniku v pogubljenje; in odgovornost je toliko hujša, ako spdk svoje dolžnosti ne xanemarja xavoljo napačnega usmiljenja, ampak xavoljo strahu pred ljudmi, ali xavoljo prikupovanja, ali xavoljo lenobe, da x grešnikom hitreje opravi. †

§. 34.

3 dop.

F. Grešniki iz navade in povračljivi grešniki.

I. Raxumelek. II. Pravila v oxiru odvetovanja. III. Ravnanje v spovednici.

I. 1). Grešniki iz navade so tisti grešniki, kteri so si x večkratnim ponavljanjem enega in ravnostistega greha pridobili posebno lahkoto ravnosta greh xopet storiti.

Kolikokrat mora biti greh ponovljen, da se sme imenovati greh iz navade, se ne more x vse prigodke enako določiti. Po sv. Alfonsu velja to le pravilo: Če kdo vnani greh petkrat v mescu stori, in če med posamnimi grehi neholiko časa preteče, je to x grešna navada; pri grehih xoper čistost k grešnej navadi ni treba toliko števila. enkrat v mescu en greh istega plemena je x grešnik iz navade.

2). Povračljivi grešniki so tisti grešniki, kteri so se svojega greha x spovedali in so tudi potrebno produčenje prejeli ter poboljšanje obljubili, pa so vendar ta greh xopet storili.

Rakloček med grešniki iz navade in med povračljivimi grešniki je ta, da je vsak grešnik iz navade, kteri x spovedani greh xopet stori, povračljiv grešnik;

da pa ni vsak povračljiv grešnik tudi grešnik iz navade, ker morebiti manjka večkratnega ponavljanja ali pa posebne lahkote.

Povračljivi grešniki so pa ali iz slabosti ali iz hudobije:

a). Iz slabosti je grešnik povračljiv, če je spovedani greh sicer xopet storil, pa je vendar svoje poglobljanje xaxodeval x nedvomljivimi xnamnji, xlasti s tim, da je vselej xvesto rabil velebane pomočke.

b). Iz hudobije pa je povračljiv tisti grešnik, kteri je xš spovedani greh ravno tako ali skoraj ravno tako xopet storil brez posebnega xnamnja pravega poglobljanja.

II. V xiru odvexovanja veljajo ta-le pravila:

1). Grešnikom iz navade, ki prvič k spovedi pridejo in xaxodevajo terdno voljo svoje xivljenje poglobljati, sme spdk odvexo dati, če se tudi doslej xš niso v djanju poglobljali. Grešna navada namreč sama na sebi xš ni xmanje grešnikove neprilprave, ker grešnik iz navade pri vsem nagnjenju k grehu, ki je neogibljiv nasledek večkrat ponovljenega greha, vendar lahko ima x božjo pomočjo resnično kesanje in terden sklep poglobljanja. Če tedaj grešnik iz navade sam od sebe brez kakke vnane sile k spovedi pride, xnamnja noteanje prilprave vsaj s tim xaxodeva, da podučevanje in opominjanje spovednikovo xvesto posluša in v resnici obeta, da bo natanjko rabil velebane pomočke: ga sme spdk praviloma brez odloge odvexati.

2). Povračljivim grešnikom iz slabosti sme spdk odvexo dati, ako xavoljo drugega ixroka njih prilprava ni dvomljiva. — Prilprava povračljivih grešnikov iz slabosti je namreč xravno gotova, ker so se xaceli poglobljovati in so si na poglobljanje v resnici in močno priladevali. Da pa poglobljanje xš ni doveršeno, je prilprisoati njih slabosti, ne pa pomanykanju dobre volje. Xnamnja dobre volje pa so: če je spokornik velebane pomočke xvesto rabil; če je manjkrat grešil — pa ne xavoljo vnaneja xaderxka p. xavoljo bolezn —; če se je dalj časa greha xderxal p. 20 ali 30 dni, ko je poprej vsak tedn grešil; če se je v greh povernil po dolgem in močnem upiranju ali v prilpnosti, v kterej je bila njegova strast silno xaxdražena; če se je v greh povernil, pa potem dolgo časa pred spovedjo greha se xderxal. V takih prilgodbah je oir jemati na človeško slabost in strašno silo, katero dela človeku grešna navada. Stara navada se ne more

naenkrat odpraviti, ampak po dolgem vojskovanju. Ako si tedaj grešnik v vso močjo za pobojšanje priprave in se vendar v greh povračuje, vxrok tega povračevanja ni v pomanjkanju resničnega kesanja in terdnega sklepa, ampak v večji slabosti, ki je nasledek hude navade. Spovednik naj tedaj spokornika poprašuje, ali je naloženo pokoro opravljal, kolikokrat in v katerih okoliščinah je v greh padel, in če se prepriča, da se je spokornik vendar precej pobojšal, mu sme odvexo podeliti.

3). Povračljivim grešnikom iz hudobije naj spdk pokoro odloži, dokler v djangu ne pokažejo pobojšanja, ker je njih priprava silo dvomljiva. Odvexa se jim pa nesme za dolgo časa odkladati, da ne obupajo nad svojim pobojšanjem. Sv. Alfonz pravi, da po navadi, ako greh ni v vnajo priložnostjo sklenjen, je za odlog radosti 8 ali 10 dni in nesme presegati 14 ali k večjemu 20 dni. Odloga za en mesec je vselej predolga. — Ako pa povračljivi grešnik iz hudobije nenavadna znamnja notranje priprave razodeva, mu spdk sme odvexo podeliti, ker ta znamnja lahko spričujejo, da se je grešnik v božjo pomočjo v svojem notranjem spreobrnul, če tudi se v djangu ni pokazal svojega pobojšanja.

4). Vsem grešnikom, kterim se po naxnanjenih pravilih odvexa sme podeliti, naj spdk kterikrat odvexo odloži, ker spdk ni samo sodnik, ampak tudi zdravnik. Vendar naj pa odvexe nikdar ne odklada, ko bi odloga več škodovala kakor koristila, ali ko bi bil grešnik xavoljo tega osramoten. — Pri grešnikih iz navade je večjidel in pri kastaranih grešnikih iz navade skoraj vselej dobro, da se jim odvexa odloži, nekoliko, da imajo večji stud nad grehom in se bolj boje povernitve v greh, nekoliko pa, da v večjo gorečnostjo opravljajo spokorna dela. Kar pa zadeva povračljive grešnike iz slabosti in povračljive grešnike iz hudobije, ki razodevajo nenavadna znamnja resničnega kesanja in terdnega sklepa, je s sv. Alfonzom razločevati:

a) Ako je vxrok povračevanja v greh vnaja priložnost, je praviloma odvexa odložiti, dokler ni priložnost odpravljena ali v daljno spremenjena.

b) Ako je pa vxrok povračevanja v greh notranja slabost (nečiste misli, oskrunjevanje samega sebe, jexa) je praviloma odvexa podeliti, ker taki grešniki potrebujejo pomoči sv. sakramenta, da morejo svoje hudo nagnjenje premagati.

II. Kar zadeva ravnanje x grešniki ix navade in ravnanje x povračljivimi grešniki, naj

a) spovednik lahkomišljene pretresa in naj jim živo pred oči postavlja nevarnost večnega pogubljenja, ako si x poboljšanje x vso močjo ne bodo prikadevali; malosercne pa naj spodbada k stanovitnosti in k raupanju na božjo vsegamogočnost in usmiljenje, ker njega, ki si x poboljšanje prikadeva, božja pomoč nikoli ne xapusti. Žlasti pa naj poslednje opominja, da, ko bi tudi po nesreči xopet v greh padli, naj nikar ne obupajo, ampak naj precej popolni kes obude in terden sklep ponove, ter kakor hitro bo mogoče xopet k spovedi pridejo, da se vsaj večkratne povernitve v greh obvarujejo. Bodi pa tudi spovedniku skerb, da sam serčnosti in potrpečljivosti ne xgubi.

b) Spdk naj veleva posamnim spokornikom pripravne pomočke, da se morejo xoper grešno navado prav vojtkovati in jo premagati. Najboljši pomoček x grešnike ix navade in x povračljive grešnike je vselej pogostna prejema sv. xakramentov. Kdor se xateka k temu studencu, bo najgotovše in najhitreje dosegel popolno oxdravljenje svoje duse.

c) Poslednjič naj spdk previdno napoveduje odlogo odvare xekoč: Ker si xopet v greh padel, menda se nimaš tistega kesanja in sklepa, ki je potrben k rednej prejemi sv. xakramenta, vsaj jak o tem se ne morem nič gotovega reči; vsaj do tega časa bodi stanoviten in poboljšaj se vdjanju, da boš mogel x dobro vestjo in svojej dusi v xveličanje sv. xakramente prejeti. Žvesto opravljaj naloženo pokoro, ker le tedaj smes upati, da te bo podpiral Bog s svojo milostjo. Pridi gotovo ta čas, kakor sem ti rekel. Upam sicer, da ne boš več grešil; ko bi se vendar pri svojej slabosti kaj spodtaknil: nikar serca ne xgublaj, ampak pridi k spovedi, da prejmes svet in pomoč.

§. 35.

G. Grešniki xavoljo svojih grehov x novimi dolžnostimi obloženi.

I. X bistva resničnega kesanja in terdnega sklepa je očitno, da grešnikom, kterih grehi imajo hude nasledke, ni xadosti, da se varujejo poprejšnjih grehov, am =

pač so tudi dolžni hude posledke svojih grehov kolikor je mogoče popraviti. K njim se štejejo xlasti grešniki, ki so svojega bližnjega poškodovali na duši, na poštenju, na zdravju, na blagu in pravicah.

1). Kdor bližnjemu na duši škodo stori, ker ga pohujša ali v greh xapelje, je dolžan to škodo popraviti a) x dobrim xgledom, b) x molitvijo, c) x opominjanjem ako je treba in dobro. — Očitno pohujšanje se mora tudi očitno popraviti.

2). Na poštenju škodujejo bližnjemu opravljavci, obrekovalci, nasramovalci.

a) Kdor je bližnjega opravljal, mora njegove pregreške izgovarjati in njegove dobre lastnosti toliko gorkeje xaglasovati. b) Kdor je bližnjega obrekoval, mora svojo laž kakor hitro je mogoče preklicati. c) Kdor je bližnjega nasramoval, ga mora ali odpusjenja prositi, ali mu obilnišo čast ali dobrovoljnost skakovati, to pa očitno, če je bilo nasramovanje očitno. Poškodovavec bližnjega na poštenju mora pa tudi poverniti vso drugo škodo, katero je morebiti terpel xavoljo njega.

3). Kdor je bližnjega na zdravju poškodoval, mu mora plačati xdravila in xdravnika, mu poverniti, kar x boleznijo xamudi; če in kolikor si ne more xiveča približiti tudi x njegov xiverš xkerbeti, po tej meri, kar bi si bil on sam x delom pridobil; dati mu tudi povračilo x prestane bolečine, ali se x njim sploh pogoditi. Ako je poškodovani celo umrl, mora poškodovavec bližnjim dedičem vso škodo, kar je mogoče, poverniti, kolikor so imeli od umorjenega pravico terjati x svoje preskerbljenje.

4). Kar xadeva povračevanje škode, ki je bila bližnjemu storjena na blagu in pravicah, naj spāk xlasti gleda na tri reči: a) Kdo mora poverniti? Kdorkoli ima krivično blago ali njegovo ceno, ali kdorkoli je škodo xares storil; ako se jih je poškodovanja več vdeležilo in sicer po enakem, mora tudi škodo vsak po enakem poverniti in obnem x vse porok biti; ako pa vdeleževanje ni enako, veče dolžnost povračila vselej do tičnega sprednika, toraj najprej xapovednika, potem doveršivca, poslednjič pomagavca.

b). Kaj se mora poverniti? Kdor ima krivično blago x dobro vestjo, mora poverniti blago ali njegovo ceno in pa dobiček, ki ga je prejel od krivičnega blaga; kdor pa posesto va krivično blago s slabo vestjo, mora lastnika popolnoma odškodovati, toraj poverniti blago ali njegovo ceno, dobiček ki mu je odsel, in xgubo ki jo je imel, x

odbitkom tega, za kar je nepošteni posestnik reč kobiljšal, pa ne k svojemu razveseljevanju, in z odbitkom vseh stroškov, ki bi jih moral tudi postavni posestnik imeti. Kdor ne ve ali je njegovo posestvo postavno ali ne, si mora prihradevati, da to porve, in se do tistega časa le oskerbnika šteti. Kdor je svojega blišnjega nalašč ali iz vnevarnosti ali iz radolžne nevednosti poškodoval, mora storjeno škodo po svojem radolžanju popraviti.

c). Komu se mora poverniti? Lastniku, po njegovej smrti pa njegovim dedičem, in le, če poškodovavec poškodovanih ne more izvediti, ubogim ali dobrotnim napravam, sploh po verjetnih željah poškodovanih oseb.

II. Grešniki, kateri imajo hude posledice svojih grehov popraviti, so nekako prištevati grešnikom v blišnjeji prilobnosti samej na sebi, ker se tudi od njih terjaja vnaje djanje, ki jim je večidel težavno in ki ga ne spolnijo, ako si ne store velike sile; zato v oxiru odvete dotičnih grešnikov enaka pravila veljajo, razun ko bi bila reč malo vredna in bi bil spokornik pripravljen naloženo dolžnost precej spolniti. Posebna pravila pa so:

1). Kdor je blišnjemu škodo storil in jo noče popraviti, dasiravno mu je to mogoče, je nespokoren grešnik; zato se mu odveta naravnost odreče.

2). Kdor resnično obljubi, da bo storjeno škodo popravil, sme prvič ali drugič odveto prejeti, vendar mu mora spdk odločiti čas, v katerem naj spolni naloženo dolžnost, in mu tudi povedati, kako naj jo spolni, ter mu poslednjič katerditi, da naj se pri prvi spovedi obtoži, ko bi ne bil opravič vsega, kar mu je bilo naloženo.

3). Kdor je večkrat pri spovedi obetal, da bo storjeno škodo povernil, pa vendar do slej svoje dolžnosti se ni spolnil, akoravno mu je bilo to mogoče, ne more odvete dobiti; dokler resničnosti svojih obljub v djanju ne pokaže; toraj naj spdk grešniku v takem prigodku odveto odloži.

4). Ako grešnik terdi, da bi rad popravil storjeno škodo, pa mu to ni mogoče, mu spdk nesme prehitro verjeti. Lo sicer marsikake okolisine, ktere grešnika izgovarjajo od povračila, kakor: njegova prevelika ubožnost, poguba njegove družine, in dr., vendar si pa mora grešnik, ki sedaj ne more škode popraviti, z vsa skerbjo prihradevati, da

mu bo poizneje mogoče svoje dolžnosti vsaj nekoliko nadostiti, in mora tudi spovedniku od spovedi do spovedi o tem odgovor dajati. Odvezo pa naj mu spovednik podeli; ako ima le resnično voljo popraviti škodo, kakor hitro mu bo mogoče.

5). Ko bi spdk sam ne vedil hitro in za terdno razločiti, kaj in koliko mora grešnik storiti, sme spokorniku, če je dovolj zanesljiv, odvezo podeliti, pa mu mora tudi vkanati, da naj ob odločenem času kopet k spovedi pride, da ga bo podučil.

Opomba.—Kar tiče povračilo skrivnih krivic, naj se vselej na skrivnem zgodi. Kdor je koga prekanil pri meri in tehnici, naj po tem potu tudi poverne. Tistje naj povračujejo s tistim prixadevanjem, s katerim so krivico delali. Velikokrat se zgodi povračilo po spovedniku, ki naj pa to ljubav le prevzame, kadar ga spokornik sam prosi, in naj ravna pri tem opraviu s tako previdnostjo, da o nikomur sama ne obudi. Ako je povračilo obilno, naj tirja od prejemnika prejemni list, katerega naj spokornika pri prihodnji spovedi izroči, da njegovo vest vprokopi in od sebe vse natolčevanje odverne. Včasih je dobro, da spovednik povračilo opravi po daljnem in previdnem duhovnem tovaršu. + 4 dop

— S. 36. —

H. Grešniki k naxnanjenju svojega ali ptujega greha naxexani.

I. Po zakonih nrave vednosti je grešnik dolžan svoj ali ptuj greh drugem naxnaniti, ako po drugej poti ne more duhovne ali časne škode od sebe ali od drugih odverniti. Posebej ima grešnik to dolžnost:

1). Kadar očitna cerkvena ali deržavna povelja to tirjajo. Po ukazu Gregorija XV. (Universi dominici gregis 1622.) in Benedikta XIV. (Sacramentum Poenitentiae 1741) je vsak, kateri ve na spovednika, ki pri spovedi k nesramnim grehom rapeljuje, dolžan njegovo ime škofu naxnaniti. Ravno tako mora po povelju Pija VII. 1821. in po avstrijske^{Hochoverrathl. Verordn. 1821.} kaxenskej postavi 1. del S. 55. vsak, kateri ve na veliko izdajavstvo, to hudodelstvo in njegove ude gosposki naxnaniti, in to tako gotovo, da bi bil sicer sam kriv hudodelstva.

2). Kadar se spokornik, ali tudi tak grešnik, na katerega je spokornik skerbeti dolžan, po nobenem drugem potu ne da poboljšati. Tako je otrok dolžan nesramni greh, ki ga sam s sabo dela, naxnaniti svojim staršem, ako je grešna navada že tako huda, da se brez pomoči staršev ne more poboljšati. Ravno tako je učence dolžan svojega na-

peljivca, ako tisti tudi druge kapeljije, učniku naxnaniti, da kapeljane otroke poboljša ali vsaj vstavi nadaljno kapeljevanje. Enako dolžnost ima hči kapeljivca naxnaniti očetu, ako se mu ne more vbriniti brez očetrove pomoči.

3). Kadar se imenitna časna škoda, katero je spokornik po zakonih pravice ali ljubexni dolžan odverniti, drugače ne da odverniti ali popraviti. Tako je posel dolžan nevestobo svojega soprosta gospodarju naxnaniti, če samitno opominjanje nič ne pomaga ali upati ni, da bi kaj pomagalo. Ravno tako je ud tatinske ali roparske družbe dolžan svoje tovarš gosposki naxnaniti, ako jih ne more po drugej poti odverniti od tatvine ali od ropa.

II. Presojevanje le-te dolžnosti je v posamnih prigodkih težavno in xakhteva veliko xaxumnost in previdnost. Zatorej je oxix imeti:

1). Na namen naxnanitve, kateri je odvernitev duhovne ali časne škode od sebe ali od blišnjega, od derxave ali od cerkve. Ako je tedaj prigodek tak, da bi naxnanitev greha ali grešne osebe k temu namenu nič ne pripomogla, ta dolžnost ničveč ne veče, ampak nastopi namesto nje nasprotna dolžnost — molčanje.

2). Se mora dobro prevdariti, če ni druge meče poti, da bi se dosegel imenovani namen. V tem oxiru se grešniku, ki je storil tako krivico, katero derxelska gosposka kaxnuje kakor: tatvino, rop, uboj, nikoli nesme nakladati dolžnost samega sebe naxnaniti, samo xato, da bi bil kaxnovan, ampak bi se se moral odverniti, ko bi tudi sam kaj takega mislil storiti, ker se njegovo poboljšanje more xgoditi s povernitvijo storjene škode vred brez derxelske kaxni. Drugače bi pa bilo, ko bi se škoda, ki se ima goditi ali se godi, ne mogla odverniti po drugej poti. Tako begun svoje pregrehe ne more drugače popraviti, kakor xixdajo samega sebe. Ravno tako mora ud skirvne puntarske družbe svoje tovarš naxnaniti, ako jih ne more drugače odverniti od njih naklepa, dasiravno bi s tim tudi samega sebe xaxodel in si kaxen nakopal; vendar je njemu, kateri dotično dolžnost dosti xgodaj spolni, po avstrijanskem kaxenskem zakoniku §. 56. odpušenje kaxni in xamolčanje njegovega imena xagotovljeno.

3). Grešnik tudi ni dolžan naxnaniti svojega ali ptujega greha, kadar bi to drugim enakim ali se celo imenitnišim dolžnostim nasprotovalo. Tako n. pr. žena, ktera je iz prešestva otroka rodila, ni dolžna prešestva svojemu moxu xaxodeli, dasiravno

bi ne mogla po nobenem drugem potu odveriniti, da bi ta otrok & drugimi rakonskimi otroci enake dedšine ne dobil. Iz enakega vrroka so po avstrijskem kaxenskem zakoniku §. 195. deržavljanjani oproščeni od izdaje svojih blišnjih rodovincev, ko bi bili tudi kapopadeni v pregrehi, ktero je sicer kapovedano nannaniti, in to kapovljjo večji ljubexni, ki jo morajo blišnji rodovinci med sabo imeti. Ravno tako nobeden ni dolžan škode blišnje mu & enako ali se več lastno škodo odveriniti.

III. Kadar tedaj spovednik spokornika k nannanitvi lastnega ali ptujega greha kaxevanega najde, ga mora:

- 1). O le-tej dolžnosti podučiti in k nje gotovej spolnitvi spodbadati.
- 2). Mu mora pokazati, kako bi to dolžnost najvarniše steril.
- 3). Kadar je ta dolžnost gotova, pa nje spolnitev težjavna, mu jo mora v pokoro naloziti, in mu sme odvexo le dati, če je upati, da jo bo res spolnil.
- 4). Spdk naj prevzame nannanitev le, kadar ga spokornik sam prosi, pa tudi ta-krat le v sili. V takem prigodku je svetovati, da naj spokornik spovedniku vso pri-godbo xunaj spovedi pove, ali mu jo spisano izroči s prošnjo, da naj to reč nannani, komur je nannaniti.

§. 37.

Velika spoved.

Velika spoved je ponovljenje več ali vseh poprešnjih spoved & namenom, jih po-praviti, ako je bilo v njih kaj bistvenega opušenega ali xgrešenega.

Velika sp. se dela ali od xadnje neveljavne spovedi, ali od xadnje velike spovedi, ali od vsega življenja.

Velika spoved je ali potrebna, ali koristna, ali škodljiva.

Potrebna je velika spoved tistim, kateri so eno ali več poprešnjih spovedi neveljavno opravili. Neveljavnej spovedi so po nauku trid. xboru seja 14. zak. 4. tri reči bistveno po-trebne: kesanje, spoved, xadostenje. Ako je bila tedaj ktera izmed teh treh reči pomanj-ljiva, je bila spoved nevedno storjena in se mora xato popraviti, kar se xgodi v veli-kejši spovedi. Grešnikom tedaj, ki v poprešnjih spovedih gotovo ali vsaj verljivo niso imeli potrebnega kesanja in sklepa mora spdk ponavljanje poprešnjih spovedi na-

ločiti. Taki grešniki so p. taki, ki so dokaj časa v grešnej navadi ali v bližnji prilobnosti živeli; ali ki se dolgo niso hotli s svojimi sovražniki spraviti; ali niso hotli naloženega povračila opraviti ali druge dolžnosti spolniti; dasiravno so bili večkrat opominjani. Dalje oni, ki so iz lastnega nadolženja storili nepopolno spoved, in tedaj ali iz napačne sramožljivosti kak velik greh ali kako potrebno okolišino kamolčali; ali navoljo vnemarnega izpraševanja vesti kamolčali; se velikih grehov nalašč spovedovali gluhim, nevednim, premehkim spovednikom, da bi ne bili navoljo grehov svarjeni; ali so tako hitro govorili, da bi jih spdk ne razumel; pri katerih obljuba ali volja na storjene grehe nadostiti in naloženo pokoro opraviti ni bila resnična; kateri so se spovedovali spovedniku, ki se videxne spovedne pravice ni imel, ali njih smertnih grehov ni razumel navoljo dremanja ali navoljo kaknega drugega vrocka, kateri so se spovedovali spovedniku, ki je v slovilu kaj bistvenega izpustil.

Koristna je velika spoved vsem, kateri je se nobenkrat niso storili. To je očitno iz njenega namena: greh se namreč po njej najgotovše odpravi. Marsikteri so slabo podučeni, si vesti prav ne izprašujejo, ne mislijo na dolžnosti svojega stanu, si ne prikahevajo na resnično poboljšanje in se lahkomišljeno spovedujejo; tudi so nekteri spovedniki nevedni, vnemarni in brezvestni. Vse te pomanjkljivosti se popravijo, k veliko spovedjo, če iz tega okira je velika spoved skoraj vsem odraslim zelo koristna. — Od spovedi do spovedi ima grešnik le posamne grehe pred očmi in ne spozna tako natanjko, kje je v in vseh grehov in napak, ktero je prav na prav njegovo po-glavitno hudo nagnjenje, ktere okolišine in prilobnosti so mu najnevarniše, ktere pomočke ima rabiti. Velika spoved pa pomaga grešniku ves stan svoje duše pregledati in odpre tudi spovedniku prilobnost natanjko spoznati njegov vestni stan, in ga potem primerno voditi. — Ako premišljuje grešnik velikost in obilnost svojih grehov in pa obilnost milosti božjih, toliko bolj spoznava nekončno udmiljenje božje in svojo nehvaležnost; to spoznanje pa ga silo spodbada k večjemu studu in k večji žalosti nad storjenimi grehi; k terdnejšemu sklepu poboljšanja in k priserčnejši ljubezni do Boga, ker mora bolj ljubiti tisti, kteremu je bilo več odpuščenega. Žato je velika spoved (tudi letna spoved) imeniten pomoček keršan-

ške popolnosti. Velika spoved je toraj posebno svetovati vsem, katerih nepoprečnje spovedi so dvomljive, če jim tudi velika spoved ni neogibno potrebna; tistim, ki nimajo mirne vesti, pa ne vedo, odkod izvira njih notranji nepokoj; njim, kateri imajo resnično hrepenjenje po kersdanskej popolnosti; osebam, katere stan spremene; vsem, ki so v smertnej nevarnosti ali se morajo v smertno nevarnost podati; vsem vernim sploh ob nenavadnih prilikah, katere jim Cerkev ponuja, da bi svojo vest očistili in rodili vreden sad pokore, kakor v sv. letu in v misijonih.

Škodljiva je velika spoved sumljivim, kateri so jo že veljavno opravili, pa vendar kmukaj dvomijo, ali so razložili vse prav natanjko ali ne. Takim naj spdk nikdar ne privoli velike spovedi delati, ko bi tudi trdili, da niso vsega prav povedali in da niso imeli pravega kesanja, ampak naj jim naloži popolno pokorščino, ki je za nje edino zdravilo. — Škodljiva je velika spoved tudi spokornikom, ki so se v poprejšnjem življenju zelo in mnogokrat pregreševali xoper 6. božjo kapoved, in so svojo vest že v veljavnej dolgej spovedi očistili, da se njih domišljija xgerdobijami poprejšnjega življenja ne omadežava. Takim naj spdk prepove tudi le misliti na poprejšnje nesramno življenje, in naj jim privoli k večjemu splošnje skesano obtoženje. — Kar zadeva ravnanje spovednikov v okiru velike spovedi, veljajo ta-le pravila:

1). Ako grešnik sam prosi velike spovedi, naj ga spdk vpraša: ali je že kdaj dolgo spoved delal? Če pravi da ne, naj ga vpraša, kakaj bi jo kdaj rad opravil? ali je v poprejšnjih spovedih kaj kamolčal? ali je dalj časa živl v bližnjaj prilčnosti ali v grešnej navadi? Po teh vprašanjih spoxna spdk vestni stan spokornikov, in temu se najhitreje serce polajša. — Ako spdk vidi, da prosivec nima notranje priprave na odvezo, kar je se v prostovoljneji bližnjaj prilčnosti ali povračljiv grešnik in navade, in velike spovedi le prosi, da bi lažje odvezo prejel, naj ga poduči, da se mora najprej poboljšati in spolniti, kar mu je naloženo, in potem naj xopet pride, da bi opravil veliko spoved in x njo pričel novo življenje. — Ako je spdk prepričan, da ima prosivec notranjo pripravo na odvezo, naj mu dolgo spoved precej privoli in le, če je veliko drugih spovedancev ali kak drug kaderček, naj mu reče, da naj pride

ob ugodnejšem času. Ako je pa spokornik še enkrat ali večkrat dolgo spoved delal, naj ga spđk vpraša, kdaj jo je delal? kakaj bi jo kopet rad delal? Ako spokornik pravi, da še nima mirne vesti, naj ga spđk popraša: ali je v poprejšnji dolgej spovedi povedal vse, kar mu je vest očitala? ali ga je spđk po vseh napovedih vpraševal in ali je on odkritoserčno odgovarjal? ali je vse svoje grehe resnično obžaloval? ali se je tudi poboljšal? ali in kdaj se je kopet v greh povernil? Če se spđk prepriča, da je bilo v poprejšnji veliki spovedi kaj bistvenega xgrešenega, se mora velika spoved ponoviti. Če je bila pa poprejšnja velika spoved dobro opravljena, naj spđk klasti sumljivemu ne privoli ponavljati je, ampak naj svetuje večkrat obuditi kesanje, terdno kaupanje v božje usmiljenje, v neskončno kaslušenje J. Kr. in v nadnaturno moč sv. sakramentov. Ako pa želi spokornik veliko spoved opraviti, ker je še dolgo, kar jo je prvič delal in ker je od tistih mal kopet obilno grešil, naj mu jo spđk privoli. — Ako pa spokornik pravi, da bi rad dolgo spoved delal iz tega namena, da bi bolj napredoval v duhovnem življenju, si serce bolj očistil, se bolj ponižal, svoje notranje bolj spornal, je razločevati: Ako prosivec ni navaden spovedanec, naj ga naverne na navadnega spovednika; če ga pa nima, naj mu svetuje, da naj si ga izvoli; ker se tako najlože imenovani namen doseže. Ta naj pa iz navadne spovedi pozveda, ali mu je velika spoved potrebna ali koristna ali škodljiva.

2). Ako grešnik sam velike spovedi ne prosi, pa spđk iz njegove sedanje spovedi sporna, da so bile njegove poprejšnje spovedi gotovo neveljavne, mora grešnika naganjati, da veliko spoved stori, pa s previdnostjo, da ga ne ostrasi in v maloserčnost ne pripravi. Naj tedaj x njim ne govori o veliki spovedi, ampak naj mu le pove, da so njegove poprejšnje spovedi neveljavne in da jih je treba ponoviti; šele potem, ko je vse opravljeno naj mu razodene, da je sedaj dolgo spoved opravil. Ako bi grešnik ne hotel poprejšnjih neveljavnih spovedi ponoviti, bi ne bil vreden odvete. — Ako pa najde spđk, da so bile poprejšnje spovedi dvomljive, naj ga prijazno opomni, da bi bilo silo dobro, ko bi jih ponovil; če se nikakor ne vda, naj mu reče, da mora vsaj vse poprejšnje grehe resnično obžalovati. Ako grešnik veliko spoved, bodisi še potrebna ali koristna, rad stori, naj mu jo spđk odloži in naj ga sedaj le produči, kako naj si vest izprašuje, grehe

obhaja in pokoro dela. Le po izjemi naj grešnik veliko spoved precej odpravi, če je njegova notranja priprava gotova in če mu je prava sila n. pr. če ne more kmalo k spovedi priti, če je neomikan, malo podučen in slaboumen, kteremu bi odloga skoraj nič ne pomagala, kteremu je velika spoved neogibno potrebna, in mora še kdaj odvrso navoljo potrebnega obhajila prejeti. V takem prigodku svetuje sv. Alfonz spovedniku, ki ima veliko drugih ljudi na spoved, to-le ravnanje s grešnikom, ki doslej ni števila in plemena grehov razodeval: Precej v načetku naj spōdk preiskuje, ali je bilo življenje grešnikovo vsaj v poglavitnih stanovih (samskem, zakonskem, vdovskem stanu) enako, da po skerbno preiskanem številu in plemenu lahko sklepa od grehov enega leta na grehe drugih let; potem naj ga se vpraša, ktere posebne in nenavadne grehe je še storil v svojem življenju. Če so bile pa notranje in vnanje zadeve grešnikove mnogolične in zapletene, naj ga poprašuje spōdk vsaj o kratkem po poglavitnih grehih v vsakej kapovedi in po imenitnejšem prelomljenju posamnih dolžnosti, in naj preiskuje njih število in pleme; natanjnejše preiskovanje in obširnejše podučevanje naj pa odloži na primernejši čas in naj mu odloči pripravnost priliko na pravo vesoljno spoved.

3). Kar tiče red, po kterem se dela dolga spoved, bi bil priporočiti ta-le: Najprvo naj opomni spōdk grešnika, kolika dobrota je velika spoved, ker vest vprokoji, poprejšnje lahkomišljene in neveljavne spovedi popravi in vseh grehov očisti; naj tedaj odpre svoje srce spovedniku s otročjim kaupanjem in naj odgovarja na vsa vprašanja tako odkritoserčno, kakor da bi bila sedanja spoved poslednja v njegovem življenju. Potem naj ga poprašja po stanu, opravihi, starosti. Na to naj mu recē, da naj se spove grehov, ktere je storil po nadnjem spovedi. Potlej naj ga vpraša, ali je pri spovedi kdaj kaj namolčal in sramožljivosti ali in strahu. Tedaj naj se spove, kar ga najbolj peče; večjidel so grehi koper b. božje kapoved, ki grešniku najbolj srce teže; kadar se teh spove, se mu kamen od srca odvali; in velikokrat je dolga spoved že končana. Potem naj razodene grešnik ves svoj vestni stan ali po dobah in imenitnih spremenihi, ali se bolj po redu božjih in cerkvenih kapovedi, poglavitnih, ptujih grehov, posamnih dolžnosti s ozirom na različne zadeve, v kterih je spokornik živēl.

4). Kar zadeva način, kako in kaj je treba izpraševati, kako učiti in opominjati, veljajo o njem splošna pravila. Kar je pri velikej sprovedi posebnega je to-le: Spdšk naj ima kmiraj namen pred očmi. Zato grešnika, katerega poprejšnje sprovedi so bile gotovo veljavne in popolne, ni treba tako skerbno popraševati po številu in tvarinski lastnosti posamnih grehov, ampak je dovolj, da spdšk vestni stan spokornikov sploh prav spoxna in ixve njegove misli; poglavitna nagnjenja, več ali manj spridenost, več ali manj prixadevo na kersšansko popolnost.— Zato naj spdšk pri potrebnih velikih sprovedih nikar praviloma po malih grehah ne poprašuje, ker je dovolj, da se naxadnje vsi v sproved vklenejo, xunaj tistih, kateri duši potrebne pomočke k xveličanju jemlje ali jo k velikim grehom naklanjajo, n. pr. lenoba v molitvi, nagnjenje k igranju, radovednost.— Po smertnih grehah naj pa spdšk vselej poprašuje, xakun teh, katerih spokornik po svojej lastnosti in po svojih xadevah ni lahko storil, vendar naj ga od daleč xastran teh poprašuje, da mu sproved polajša, ko bi bil xadet, in da ga opomni, ko bi bil porabil. Xadar mora pa spdšk popraševati po nenavadnem, ostudnem grehu, naj pristavi ixgovor, da se xavno pri velikej sprovedi poprašuje po tem, po čemur se sicer ne poprašuje. Ako ima spdšk grešnika ix navade pred sabo, ki je dolgo časa v xarnih xadevah svojega xivljenja greh ponavljal, število dotičnega greha najlože ixve, ako mu grešnik svoje xivljenje ob kratkem popisē, in potem naj načne ixpraševati tam, kjer se je greh pričel in naj preiše vse posamne okolišine in xadeve.— Ako sprovednik šele med sprovedovanjem spoxna, da ima grešnik kako posebno dolžnost spolniti n. pr. bližnjjo prilžnost kapustiti, krivico popraviti, s sovražnikom se spraviti, ga mora precej o njej produciti, in ko bi na odvexo sē ne bil xadosti pripravljen, bi moral k veliko sprovedjo prenehati do resničnega poboljšanja. Če ga pa spdšk xadosti pripravljenega najde, naj ga opomni, da ko bi ne imel resnične volje spolniti dotične dolžnosti, bi bil ves njegov trud xastonj, velika sproved bi bila neveljavna in k novim božjim xopom bi se sē hujš pogrexnil v pogubljenje. Sploh spdšk prav xavna, če pri velikej sprovedi grešniku po vsakej xapovedi ali po večih grehah ix navade pred oči stavi velikost njegovih grehov in pa milost božjo, da se mora x odkritoserčno sprovedjo vseh teh hudobij očistiti, kar ga bo spodbadalo k serčnosti, da se bo sē drugih grehov k enako odkri-

tosercnostjo sprovedal. Spôtk naj grešnika tudi še opomni vseh slabo opravljenih sprovedi in obhajil, ranemarijene velikonočne dolžnosti. *

5). Sklep velike sprovedi se ravna po sprovedanih grehih, po lastnji in posebnih radedah spokornikovih. Zlasti naj gleda spôtk, da v grešniku obudi resnično kesanje, spokornega duha in trepenenje po kerišanski popolnosti, da mu priporoči potrebne pomočke k ohranitvi milosti božje in da ga podučí, kolikor je še treba. Posebej naj spôtk ozir ima na te reči: Ko je velika sproved končana, naj vpraša spôtk grešnika, ali ima še kak greh nad sabo, ali ga še kaj peče; potem naj mu reče, da naj vzklene v to sproved vse smertne grehe, kterih se ne spomni, ali kterih prav ne spoxna, in vse odpustljive grehe (nečimernost, nepotprečljivost, nepotrebne misli, besede, neredenost, vnemarnost v službi božjej itd.), kterih vseh grehov naj se sploh obtoži. — Sedaj naj mu postavi pred oči najostudniše grehe in one, ktere je največkrat storil, zlasti če je grešnik iz navade. Kaj je še en sam smerten greh! Zalenje, kanicčevanje Boga in njegove postave! Koliko ljubexen mu je Bog skakoval! Kako je Jexus iz ljubexni do njega terpel in na sv. križu umrl; in tega Odrešénika je kakor sovražnika izdal, prodal, k novega križal, njegovo križ nogami teptal! Ali ni naslušil večnega pogubljenja? Pa ne xavreči ga, ampak odpustiti mu hoče Bog v svojem neskončnem usmiljenju, sprejeti ga hoče ka svojega otroka in ga še celo v nebesih x večnim veseljem placčvati, če le kopet ljubi svojega Stvarnika, Odrešénika in Posvečevalca, se vseh grehov resnično kesaa, ker je x njimi Boga, njega neskončno svetost in dobroto xalil, in terdno sklène tudi smert raje preterpeti, kakor svojega Boga še s smertnim grehom xaxkaliti. Na to naj obudi x njim popolno kesanje in naj vzklene v sklep po imenu tiste grehe, v ktere je bil še kdaj kapleten in kterih se mora najbolj varovati. — Potem naj mu reče, da, ako se v sercu kesaa, sme upati v neskončno usmiljenje božje in v neskončno naslušenje J. Kx., da mu bodo vsi grehi odpušeni; ali skerbno mora gledati, da se ohrani v milosti božjej, ker Bog je tudi neskončno svet in pravičen in bi ga mogel vekomaj xavreči, ko bi se vedoma in prastovaljno povernil v poprejšnje grehe. Da ga te nesreče obvaruje, naj mu veleaa potrebne pomočke. Zastran bližnje priložnosti mu tedaj po njegovih radedah prav

natanjko pove, kaj ima storiti in kaj opustiti, grešnik mu mora pa obljubiti, da bo vse xvesto spolnoval. Naj mu tudi x vso gorečnostjo priporoča pridno molitev, ixpraševanje vesti, ponavljanje terdnega sklepa, obujenje dobrega namena, klicanje sv. imen v skušnjavah. Naj velevali vsaj svetuje pogostno prejemo sv. sakramentov, xlasti grešnikom in navade, v nevarnih prilichnostih in v hudih skušnjavah, najmanj na 4 ali 6 tednov. Naj spdk pa tudi grešnika produči, kako naj sakramente vredno prejema; kako naj vest ixprašuje; kesanje obuja; se vseh grehov natanjko spoveduje; v spoved kak velik greh in poprejšnjega xivljenja vklepa, ako mu vest od poslednje spovedi ne bo velikega greha očitala; in da naj si ixvoli gorečega in modrega spovednika, kako naj se pripravlja na sv. obhajilo, in kako naj xahvaljuje Jezusa po sv. obhajilu. — Poslednjič naj mu naloži pokoro, praviloma od 1 do 6 mescer, in naj mu pove, da, ko bi semtertje ix pozabljivosti, xavoljo boleznii ali xavoljo opravił kaj opustil, naj pozneje dostavi; ko bi pa nalaš kaj opustil, bi grešil in bi se moral spovedati. Spdk naj se enkrat grešnika opominja, da naj xvesto spolni naložene dolžnosti in da naj o njih pri prihodnjem spovedi odgovor da svojemu spovedniku. Pred odvexo naj grešnik se enkrat kesanje obudi, xlasti če je produciranje dolgo terpelo in če je bil grešnik razmišljen. Po odvexi naj ga se prijazno opomni, da je sedaj veljavno veliko spoved opravił in da mu je ni treba več ponavljati. Če mu pride še kaj na misel, naj pove v prihodnjem spovedi, pa mu ni treba o tem posebno premišljevati. Poslednjič naj ga se spodbada k stanovitnosti in k neprenehani hvaljbožjega usmiljenja.

§. 38.

Po spovedovanju.

Po spovedovanju naj spdk ves svoj trud daruje Bogu; naj se mu priserčno xahvali na njegovo pomoč; naj moli na grešnike; naj preiskuje svoje xavnanje s spokorniki; naj storgene pomote pred Bogom obxaluje in naj si jih xastran spokornikov prixadeva popraviti. Pomote pa xadevajo ali veljavnost odvexe, ali popolnost spovedi ali druge spokornikove dolžnosti, in se popravljaajo ali pri spovedi ali — s spokornikovim privoljenjem — xunaj spovedi.

1). Ako se je spdk xmotil v oziru veljavnosti odvexe, pa brez lastnega xadolžnenja,

je le iz ljubexni dolžan grešnika opomniti te pomote, pa x nevarnostjo terpeti veliko škodo na poštenju ali na časti le, če je spđk spokorniku duhovni pastir, ali če je spokornik v smertnej nevarnosti. Ako je pa bil spđk pomote xelo kriv, je iz pravice dolžan tudi x lastno veliko škodo popraviti pomoto, xlasti če je pustil grešnika (v smertnej nevarnosti) v bližnjem priložnosti, kakun, ko bi se bil x drugemu spđku spovedal, ali ko bi x bil sv. obhajilo prejel.

2). Ako se je spđk xmotil v oxiru popolnosti spovedi, ker grešnika ni popraševal po številu in plemenu smertnih grehov, ni nikoli dolžan te pomote xunaj spovedi popraviti.

3). Ako se je spđk xmotil v oxiru povračila, ker je grešnika od dolžnosti odveral ali mu dolžnost naložil, je oxir imeti, ali je xmate xelo kriv ali ne. Ako je xmate xelo kriv, mora spokornika tudi x lastno veliko škodo xavoljo storjene pomote opomniti ali pri spovedi, če xopet pride, ali pa x njegovim privoljenjem xunaj spovedi, če ga ni več k spovedi, če ne, mora sam poverniti. Ako pa xmate ni xelo kriv, je dolžan grešnika opomniti ali pa sam poverniti le, če se more xgoditi opominjanje brez velike škode. Ako pa spđk le ni opomnil grešnika, da je dolžan storjeno škodo popraviti, ga ne več dolžnost povračevati, ko bi bil tudi duhovni pastir, ali ko bi bil tudi x molčanjem xeloglešil.

§. 39.

Spovedna molččnost.

Spovedna molččnost je sveta dolžnost spovednikova, tega, kar mu je iz spovedi xnano, nikoli in nikomur nič ne xaxodeti, kar bi spoved ^{ljubim} težavno in xoperno delalo.

I. Dolžnost spovedne molččnosti je nepogojna in se opira na natorno, božjo in cerkveno postavu.

1). Če natorna postava prepoveduje oskruniti dobro ime svojega bližnjega, in brez potrebe kaj xaxodeti, kar bi bilo njegovej časti škodljivo; sē bolj pa prepoveduje brez velike potrebe xaxodeti kaj takega, kar je bilo komu povedano pod pogojem molččanja. In xavno to se xgodi pri spovedi. Vsak namxec, kteri pride k spovedi, molče stori s spovednikom pogodbo, da hoče xaxodeti svoje grehe le proti temu, da ostanejo na skrivnem, in spđk, ki posluša njegovo spoved, xavno s tim namnjanja, da privoli v to pogodbo, bil bi toraj xē po natornej pravici krivičen ^{domenja} xidajavec, ko bi to pogodbo

prelomil in brex večje potrebe kaj iz spovedi razodel. Ni je pa večje potrebe od potrebnosti spovedne molččnosti, ker na spovednej molččnosti stoji prid vesoljne Cerkve, in v primeri s tim razumom morajo uginiti vsi drugi razumi.

2). Ko je Kristus spoved postavil, je hotel, da se spoved brex vseh nepotrebnih težav in oprost opravlja; gotovo pa je, da bi bila spoved silno težavna in da bi se jih veliko ne hotelo spovedovati, ki bi ne bili razkazani spovedniki k večnemu molčanju.

3). Sv. Cerkve je v 4. lateranskem zboru spovedno molččnost tako ostro zapovedala, da spdk, kateri bi jo prelomil, bi bil od duhovske službe odstavljen in v vedno pokorjenje v samostan pahnjen, rekoč: „Paveat omnino sacerdos, ne verbo vel signo vel alio quovis modo prodari aliquatenus peccatorem; sed si prudentiori consilio indiquerit, illud absque ulla expressione personae caute requirat: quoniam qui peccatum in poenitentiali iudicio sibi detectum praesumpserit revelare, non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam poenitentiam in arctum monasterium detrudendum.“ (C. 21. de poen. et rem. 32.).

II. Do bomo mogli to dolžnost bolj po redu razlagati, hočemo govoriti: 1). o viru, 2). o osebi, 3). o razdvetku, 4). o raztegu in 5). o tem, kar ni nadretek te dolžnosti.

1). Vir spovedne molččnosti je vsaka spoved, ^{zakramentalno} ktero stori kdo s tim namenom, da bo prejel sv. odveto, če je tudi ne prejme. Po tem takem ne veče spovednika dolžnost spovedne molččnosti, če kdo pride k njemu ne da bi se mu spovedal, temuč da ga milosine prosi, ali da ga razramuje, razpeliuje, njegove misli izveduje. V teh in enakih prigodkih ne veče spovednika dolžnost spovedne, ampak le natorne molččnosti, ker bi in takega priporočevanja lahko izhajalo natolcovanje ali pohujšanje. Veče pa dolžnost spovedne molččnosti, če kdo svojega spovednika še pred spovedjo ali tudi po odvetu se poprašuje karoljo svojega vestnega stanja, ali če kdo spdku razodene svoj vestni stan, da nekako razdosti cerkvenj zapovedi.

2). Dolžnost spovedne molččnosti veče vse, kateri so o spovedi kaj izvedeli po priušenem ali nepripr. potu, naravnost ali nenaravnost. Razkazan k spov. molččnosti je tedaj: spovednik; vikar, kterega je spdk s grešnikovim privoljenjem prosil pooblastenja odvzeti od vderžanih grehov; tiisti, kterega je spdk s grešnikovim privolje-

njim na svet vprašal; tolmač, s čegar pomočjo se je grešnik spovedal; kdor je na nevednega spoved spisal; kdor je kaj iz spovedi slisal, ali brez kadolčenja ali s kadolčenjem n. pr. oni, ki prebliko spovednice stoje in so slisali grešnikovo preglasno spovedovanje ali spōtkovo svarjenje; kdor je od nevestega spōtka kaj izvedel; neduhoven, ki se je spōtka delal; kdor je našel spisano spoved, ki je še bila v potrebnej ali bližnjem kveki s resnično spovedjo. Le spokornik sam ni zavexan k spov. molččnosti v okviru svojih grehov in v okviru tega, kar mu je spōtk navoljo njegovih grehov povedal; vendar pa spokornika veče dolžnost natorne molčljivosti, da nič tega, kar mu je spōtk rekel, ne razodene, ko bi bilo to razodetje spōtku škodljivo ali nepriljetno.

3). Naseba ali radeveti spov. molččnosti je vse, kar bi, ako bi se razodevalo, spoved terjavno in koperno delalo; toraj: vsi grehi in njih okolišine, grehi drugih, grehi sogrešnikov, tudi nekadolčne pomanjkljivosti n. pr. skrivna bolexen; revšina, neakonski rod, vse graje; nevednost, surovost, sumljivost; tudi nauki, svarila, sveti spovednikovi; naložena pokora; tudi dobre lastnosti in djanja spokornikov, ker bi bila hvala nekterih lahko graja drugih, kterih bi spōtk ne mogel hvaliti; tudi nenavadne milosti; vidi; prikazni, kamaknjenja.

4). Razteg ali obseg spov. molččnosti je nepogojin, ona se razteguje na vse osebe, na vse načine razodeve, na vse prigodke in na vse čase.

a). Spov. molččnost se razteguje na vse osebe brez izjeme. Po tem takim spōtk iz spovedi nesme nič razodeti tudi ne takim, kteri imajo dolžnost čuti nad spokornikom, n. pr. staršem, osterbnikom, gospodarjem; ne duhovske gosposki; ko bi ravno spōtk za odvečevanje potreboval posebnega pooblastila, kterega naj išče vselej s kamolčanjem pravega imena; ne deželске gosposki, tako da, ko bi bil izpraševan navoljo pregrehe, ktera mu je le iz spovedi znana, bi smel in mogel priseči, da nič neve, da nič ni slisal, ker tega, kar iz spovedi ve, neve kakor človek, ampak kakor Kristusov namestnik; in, ko bi se primerilo, da bi ga spōtk naravnost iz spovedi vprašal, naj ga opomni na §. 112. v redu kazenske postave, po katerem se mašnik nesme izpraševati po tem, kar mu je bilo razodeto pri spovedi, ali tudi sicer kakor t mašniku pod pogojem terdega molčanja; ne sogrešnikom, katorej ko bi se grešnik ne obtožil greha, kteri je spovedniku

le in spovedi njegovega sočrešnika xnan, bi ne smel raxoderati, da to ve, ampak bi moral grešnika le sploh k odkritoserčnosti spodbadati in previdno med drugimi grehi tudi po tem grehu vprašati; ko bi se ga pa grešnik vendar ne obtožil, bi moral x njim ravnati le po tem, kakor se sam spove, tudi ne drugemu spovedniku, tudi takemu ne, pri katerem je bil grešnik x pri spovedi; ako tedaj spdk potrebuje sveta modrejšega spovednika, naj mu ne reče, da je imel ta prigodek pri spovedi, ampak naj mu ga raxloži, kakor ko bi se bil komu drugemu primeril, ali ko bi tak prigodek na versto prišel; tudi ne svojemu spdku, ako se mu spoveduje grehov, ktere je storil pri spovedovanju, ker je dolžnost spovedne molččnosti imenitnejša, kakor dolžnost spovedne popolnosti; tudi ne cerkveniku, kateri vpraša ali bo obhajan on, ki se je ravno spovedal, ampak naj mu odgovori: vprašaj ga sam; tudi ne grešniku samemu, x naj brex njegovega privoljenja, pa se tega privoljenja nesme spdk prositi brex xelo imenitnega vxroka in ko bi se bilo bati, da bi bila x prošnjja sama xelo nadležna grešniku.

b). Spov. molččnost obsega vse načine raxodetja. Raxodetje bi se xgodilo naravnost, ko bi spdk greh in osebo, ktera se mu ga je spovedala, x raxločno besedo ali x raxločnim djanjem naxnanil; in sicer bi bilo to raxodetje popolno, ko bi spdk x imenom ali brex imena določil osebo in spovedani greh in bi tudi se naxnanil, da se je tega greha pri spovedi obtožila; nepopolno pa, ko bi spdk to ali uno sicer xamolčal, kar bi si ^{pa} poslušalci in dordevnega vxroka lahko mislili. Tako naravnostno raxodetje se menda se ni xgodilo; saj so se odpadniki ohranili spov. molččnost. Sv. Janex Nepomučan in sv. Janex Sarkander sta raji umerla, kakor da bi bila ix spovedi kaj raxodela. Nenaravnost bi xgodilo raxodetje, ko bi sicer spdk ix spovedi nič ne naxnanjal, pa bi vendar kaj takega govoril ali storil, ix česar bi drugi v spokorniku lahko kaj ixvedeli, kar bi mu bilo nadležno in xoperno. Tako bi se spokornikova spoved raxodela: med spovedovanjem, ko bi spdk grešnika na glas svaril ali kaj drugega takega storil, po čemur bi okolistoječi sklenili, da se je sedaj grešnik velikega greha spovedal; spokornikova spoved bi se raxodela dalje s pokoro, ko bi spdk na skrivne grehe hudo očitno pokoro naložil; klasti x govorjenjem: danes sem imel ta prigodek; danes me je nekdo s strašnimi rečmi dolgo raxderxeval; te dni so bili trije ptujci v lepih raxdergah; prvi se je danes tega greha spovedal; davej

sem jih prav veliko brez odvece odpravil; na hčer, na dekle bolj glejte; k obnašanjem: spōtk nočē spovedovati spokornika, ki ga iz prejōnjih spovedi pozna, in ve, da mu je njegovo spovedovanje nadležno in težavno, dasi tudi grešnik tega ne ve; spōtk xavoljo tega, kar je pri spovedi slišal, poslu xapira, ga gendo gleda, iz slušbe dene; spōtk grešniku, ki ga ne more odvecati, ne da spovednega listka; spōtk duhovnjikanu, ki ga je pri spovedi bolj spoznal, slabeje spricēvanje da ali ga sē celo nočē dati; kar tičē njegovo lepo obnašanje.

c). Spov. molčēčnost obsega vse prigodke, naj xē bodo kakoršni koli. Spōtk nesme toraj nič xaxodeti iz spovedi, ko bi tudi s tim xaxodetjem največjo nesrečo odvernili; po tem takem ne, da bi sebi xivljenje otel, ne da bi spokornika krivične obsodbe rešil, ne da bi dervāvo nevarnosti obravnaval, ne da bi božji xop vbranil.

d). Spov. molčēčnost se poslednjič xateguje na vse čase. Ne le v xivljenju ampak tudi po smerti spokornikovej se mora spov. skrivnost k vsi skerbjo ohraniti; ker bi bila spoved silo težavna, ko bi se tudi le po smerti smelo kaj iz nje izvediti.

5). Ni pa xapopadek spov. molčēčnosti, kar se more brez pretexē spokornikov in brez nevarnosti natolcevanja xaxodeti ali v djanju xabiti. Posebej:

a). Če spōtk od grehov, ktere je pri spovedi slišal, tako sploh govori, da ni nevarnosti, da bi se dotični grešniki izvedeli. *greh se pove - grešnik se ne pove*

b). Če to, kar je pri spovedi izvedel, tako xabi, da ni nikomur v pretexō ali natolcevanje n. pr. če misli na spokornikove grehe, da bi izvolil prave pomočke k njegovemu poboljšanju; če se k knjigami posvetuje; če se sam ogiba nevarnosti, v kterih so spokorniki padli; ali če druge spokornike sploh takih nevarnosti varuje; če si iz obnašanja spokornikov nareja pravila za prihodnje prigodke.

c). Če vednost, ktero si je pri spovedi pridobil, tako xabi, da le prošnje ali xēlje spokornikove spolnuje, n. pr. če prosi pooblastenja za odveco od vderxanega greha, ali če prosi spregledanja xakonskega xaderxka, obljube; če prevzame na spokornikovo prošnjo naxnanilo kakrega greha; če za spovedance moli; če se ogiblje takih napak, s kterimi so bili spokorniki xāljani ali potujševani.

d). Če spokornik sam prostovoljno in naravnost spovedniku dovoli, da sme o tem ali onem grehu ali sploh o njegovem vestnem stanu k njim ali s kom drugim govoriti. Ker je

spov. molččnost najprevo spokorniku v prid zapovedana, more spokornik spovedni-
ka pooblastiti, da to, kar se mu je spovedal, sme zunaj spovedi vediti in rabiti, pa tudi
spokornik sme to pooblastenje le iz imenitnega vrroka dati. Spokornik pa da to po-
oblastenje ali x besedo ali x djanjem. Pooblastenje x besedo dano je samo na sebi očitno.
Pooblastenje x djanjem dano pa je v teh prigradkih: Če spokornik kopet k spovedi pride,
s tim djanjem pokaže, da hoče ali vsaj pripusti, da spdk tudi o njegovih prejšnjih spo-
vedih x njim govori, kolikor je treba k njegovemu vladanju. Z djanjem da privoljenje
iz spovedi govoriti grešnik spovedniku tudi takrat, kadar sam od sebe svoje spoved
v misel vrame ali iz nje kaj vpraša.

Če pa tudi spokornik spdku iz imenitnega vrroka da privoljenje od spovedi govo-
riti, se vendar spdk dovoljenja nesme poprijeti, ko bila ta poprijema komu v pohujša-
nje ali sploh brez prida. Poprijema danega privoljenja bi bilo sč celo pravo prelomljene
spov. molččnosti, če privoljenje ni bilo nikakor (ne pismeno, ne ustmeno, ne djanško)
naravnost ali ne prav prostovoljno dano, ali če je bilo že preklicano, ali če je privolje-
nje glede na sogrešnika krivično. Privoljenje glede na sogrešnika je pa le pravično,
kadar je skrivno bratovsko svarjenje potrebno, kadar spokornik sam celo ne more ali
ne more brez velike škode te dolžnosti spolniti, in kadar je upanje, da bo pomagalo
spovednikovo svarjenje.

e). Poslednjič sme spovednik govoriti o tem, kar mu ni samo iz spovedi, ampak
tudi od drugod znano, ako se ni bati natolcovanja, da spovednik iz spovedi govori.

Opomba. — Da bo spovednik spov. molččnost xvesto ohranil, vse krivično natolcova-
nje in pohujšanje odvernil, naj brez potrebe nikdar nič o spovednih rečeh ne govori,
zlasti ne o nevednosti, nerodnosti, sumljivosti in drugih napakah spokornikov, da
spovedovanje ljudem ne bo težavno in xoperno.

